

**З настаўніцы —
у модныя
дызайнеры**

**Ці браць
тату
ў радзільню?**

**Дзе
знайсці
жонку?**

СТАР. 22

**ЦЫТАТА
ДНЯ**

**Сяргей ПАПКОЎ,
міністр сувязі
і інфарматызацыі:**

«Летам 2015 года мы цалкам перайшлі на трансляцыю лічбавага тэлебачання. Да лістапада бягучага года скончым перавод усіх тэлекампаній і аператараў сувязі на дастаўку кантэнта ў рэжыме HD-якасці. Лічбавая трансфармацыя эканомікі, сацыяльнага жыцця немагчыма без развіцця інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій. Актыўна развіваецца пратакол 4G, не за гарамі ўкараненне 5G, на базе якога неабходна развіваць лічбавую індустрыялізацыю, будзем займацца інтэрнэтам рэчаў».

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

17

МАЯ 2018 г.

ЧАЦВЕР

№ 92 (28708)

ЗВЯЗДА

Родная газета на роднай мове

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

І дрэва стане вобразам!

Фота Анастас Кіецічка

Кіраўнік гуртка разьбы па дрэве Гарадоцкага Дома рамёстваў Іван КАПАТАЕЎ не толькі вучыць разьбяроў-пачаткоўцаў, як апрацоўваць дрэва і дасягаць гармоніі ў пластыцы ў скульптурах і пано, але і сам натхнёна працуе над народна-гістарычнай тэмай, папаўняе сваю аўтарскую калекцыю скульптур для будучых выставак, фестываляў і кірмашоў народнага мастацтва.

■ Малая радзіма без бар'ераў

Даступная вада і не толькі

Што прапануе першы буйны інклюзіўны маршрут?

Унікальны праект «Валожын без бар'ераў» запрашае людзей з абмежаванымі ў насычаным уражаннямі падарожжы. У межах яго распрацаваны сем турыстычных маршрутаў, пяць аграсядзіб атрымалі спецыяльнае абсталяванне, каб зрабіць свае паслугі даступнымі для людзей з абмежаванымі магчымасцямі.

Гэта раней інвалідам-калясачнікам быў закрыты выхад да вады: колы гразлі ў пяску. А сёння яны ўжо змогуць не толькі парывацца, але і выбрацца ў водныя падарожжы (зараз у сядзібе «За масточкам» вядзецца работа над спецыяльнай платформай). Таксама людзі з асаблівасцямі змогуць кіраваць коннай павозкай, назіраць за птушкамі, адкрываць «мядовыя» сакрэты ў сядзібе «Свет пчол» і нават малоць муку і выпякаць хлеб (у аграсядзібе «Ганка» ўзведзены будынак з ліфтам, і тут адначасова змогуць прыняць каля паўсотні турыстаў з абмежаванымі магчымасцямі).

Калі нехта з вашых родных мае пэўныя абмежаванні, ужо не трэба ўсёй сям'і адмаўляцца ад актыўнага адпачынку. Між іншым, турызм становіцца больш даступным не толькі для інвалідаў: з праблемамі ў падарожжах сутыкаюцца і цяжарныя жанчыны, маладыя бацькі з каляскамі, састарэлыя, а таксама людзі з часовымі праблемамі са здароўем, траўмамі.

І хоць у Беларусі пра інклюзіўны турызм загаварылі толькі ў апошнія гады, за мяжой ужо даўно заўважылі выгоды існавання такой галіны. Так, у ЗША яшчэ ў пачатку гэтага стагоддзя падлічылі, што ўнёсак людзей з інваліднасцю ў турызм у іх краіне штогод складае каля 13 мільярдаў долараў. Не трэба скідаць з рахунку і пенсіянераў. З узростам людзі часта страчваюць здароўе і могуць стаць спажывцамі падобнага турпрадукту. Па даных Сусветнай арганізацыі аховы здароўя, да 2030 года колькасць людзей ва ўзросце старэй за 65 гадоў дасягне 1 мільярда. А да 2050 года 20 працэнтаў насельніцтва планеты будуць у паважным узросце. **СТАР. 3**

■ На слыху

ДЫСЦЫПЛІНАВАЦЬ ЛІХАЧОЎ

ДАІ растлумачыла, навошта патрэбны штрафныя балы і іншыя новаўвядзенні

Праект змяненняў у закон «Аб дарожным руху» вынесены на грамадскае абмеркаванне. Сярод навацый, якія закрануць кожнага аўтамабіліста, — налічэнне за парушэнне ПДД штрафных балаў. Акрамя гэтага, прапануецца ўзаконіць магчымасць для ўсіх ахвотных здаваць кваліфікацыйны экзамен на аўтамабілі з аўтаматычнай каробкай перадач, прызнаць неспраўднымі бестэрміновыя пасведчанні, якія выдаваліся ў часы СССР, выдаваць міжнародныя пасведчанні кіроўцы і іншыя. Аб новаўвядзеннях раскажаў старшы інспектар па асобых даручэннях УДАІ МУС Аляксандр ШАЎЧЭНКА.

Фота БелТА.

— Аляксандр Валер'евіч, у праекце закона найбольш пытанняў ва ўсіх выклікаюць штрафныя балы за парушэнні. Як гэта будзе ажыццяўляцца?

— За кожнае парушэнне ў залежнасці ад яго сур'ёзнасці кіроўцу будзе налічвацца ад 1 да 4 балаў. Парушэнні, па якіх тэрмін працягласцю ў год мінуў, аўтаматычна будуць анулявацца. Распрацоўваецца дадатковая праграма, якая дазволіць кіроўцам, зайшоўшы праз інтэрнэт у свой асабісты кабінет, азнаёміцца з колькасцю балаў. Важна за апошнія 12 месяцаў не назбіраць 15 і больш балаў. За такую колькасць часова, на шэсць месяцаў, парушальніка будуць пазбаўляць права кіравання. Пераздачы не прадугледжана, пасведчанне вернуць праз названы тэрмін. 15 балаў — гэта 15 дробных парушэнняў або чатыры сур'ёзныя. На нашу думку, назбіраць такую колькасць законапаласлухнаму кіроўцу вельмі складана. Але, згодна з нашым аналізам, ёсць аўтамабілісты, якія здзейснілі і 25, і 50, і нават звыш 100 парушэнняў. Праўда, такіх грамадзян нашмат. **СТАР. 4**

АСВОЙВАЦЬ РЫНКІ — РАЗАМ

У таджыкскім Гісары будуць збіраць беларускую тэхніку

Учора Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка і Прэзідэнт Таджыкістана Эмамалі Рахмон афіцыйна адкрылі зборачную вытворчасць беларускай сельгастэхнікі, якая размешчана ў Гісары. Кіраўнікі дзяржаў азнаёміліся з прадпрыемствам, абмеркавалі перспектывы яго развіцця, пагутарылі з работнікамі, а таксама адкрылі памятны знак на тэрыторыі.

Беларускі лідар нагадаў, што ў верасні ён зноў наведае Таджыкістан (запланавана пасяджэнне Савета кіраўнікоў дзяржаў СНД), таму тады ж кіраўніцтва ААТ «МТЗ» і прадпрыемства ў Гісары павінны прадставіць інфармацыю аб тым, на якія рынкі ўдалося выйсці. Што датычыцца развіцця вытворчасці і продажаў, то Эмамалі Рахмон адзначыў наяўнасць вялікай колькасці праектаў з міжнароднымі фінансавымі інстытутамі, якія дапамагаюць аграрнаму сектару ў краіне набываць тэхніку.

Прэзідэнтам таксама далажылі аб планах па лакалізацыі вытворчасці ў Гісары. Аляксандр Лукашэнка падтрымаў такі кірунак работы з той мэтай, каб частка вузлоў для тэхнікі выраблялася непасрэдна ў Таджыкістане.

Таксама казалі пра практычную падрыхтоўку таджыкскіх спецыялістаў на канвеернай вытворчасці ў Беларусі. «Гэта (вытворчасць —

БелТА) — пачатак. І адсюль павінны пайсці інжынеры для Таджыкістана», — дадаў беларускі лідар.

Кіраўнік беларускай дзяржавы адзначыў магчымасці выкарыстання тэхнікі МТЗ для патрэб камунальнай гарадской гаспадаркі, а таксама даручыў даставіць у Таджыкістан узоры адпаведнага навяснога абсталявання.

Пазней дырэктар АТЗТ «Агратэхсэрвіс» Джалалідзін Нураліеў у размове з журналістамі адзначыў, што беларуская сельскагаспадарчая тэхніка ў Таджыкістане запатрабаваная, аднак сам парк моцна зношаны. Ён дадаў, што па трактарах існуе недахоп у 10 тысяч адзінак. «Таму мы вырашылі адкрываць зборку тут. Гэта таксама ў кантэксце праграмы па

стварэнні рабочых месцаў, ператварэнні рэспублікі з аграрнай у аграрна-індустрыяльную», — сказаў ён.

Джалалідзін Нураліеў дадаў, што існуе намер навучаць спецыялістаў сярэдняга тэхнічнага звяна, якія будуць працаваць непасрэдна ў гаспадарках. «Будуць выкладчыкі з Беларусі. Нашы спецыялісты ўжо праходзілі навучанне, і ў нас у планах даслаць іх у Беларусь, каб яны дадаткова праходзілі практычную падрыхтоўку, працуючы на канвеерах», — адзначыў дырэктар прадпрыемства.

Ён таксама паведаміў, што вядуцца перагаворы па пастаўцы беларускай тэхнікі, сабранай у Таджыкістане, на рынкі трэціх краін, у прыватнасці ў Афганістан.

● Даведачна

ААТ «МТЗ» і ААТ «Бабруйскаграмаш» на базе дылера АТЗТ «Агратэхсэрвіс» рэалізуюць у горадзе Гісар праект па стварэнні зборачнай вытворчасці трактароў, навяснога і прычэпнага абсталявання. Прапрацоўваецца пытанне адмены ПДВ (18 %) на сумесна вырабленую ў Таджыкістане сельскагаспадарчую тэхніку.

Што ўяўляе сабой вытворчы комплекс? Малы зборачны цэх, склад гатовай прадукцыі, адкрытая выставачная пляцоўка для паказу сельскагаспадарчай тэхнікі і адміністрацыйна-вучэбны корпус. Ужо пачата будаўніцтва зборачнага цэха, у якім плануецца размясціць тры лініі зборкі беларускай тэхнікі. Зараз тут збіраюцца трактары маркі «Беларус-80.1» і «Беларус-82.1», у будучыні мадэльны рад плануецца пашырыць. Рэалізуецца праект па стварэнні вучэбнага цэнтру па падрыхтоўцы тэхнічных спецыялістаў сярэдняга звяна па абслугоўванні і эксплуатацыі беларускай сельскагаспадарчай тэхнікі. Да адукацыйнай работы могуць прыцягнуць выкладчыкаў Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта, вядуцца перагаворы.

«Трэба паспрабаваць. Клімат мяняецца. Мы кавуны вырошчваем у цэнтральнай Беларусі», — дадаў Аляксандр Лукашэнка.

Акрамя таго, Эмамалі Рахмон даручыў арганізаваць неабходную работу разам з беларускімі спецыялістамі, а таксама паабяцаў садзейнічаць — напрыклад, у той жа падрыхтоўцы неабходнай колькасці саджанцаў.

Пасол Беларусі ў Таджыкістане Алег Іваноў дадаў, што чарэшны сад дружбы дзвюх краін з'явіцца і на таджыкстанскай зямлі, месца пад яго адведзена, а саджанцы ўжо заказаны.

Паводле БелТА.

Сады дружбы

Дарэчы, па даручэнні Аляксандра Лукашэнкі ў Брэсцкай і Гомельскай абласцях закладуць два фруктовыя сады імя Прэзідэнта Таджыкістана Эмамалі Рахмона. Гэтая тэма, паводле слоў беларускага лідара, абмяркоўвалася па дарозе на зборачную вытворчасць беларускай сельгастэхнікі ў Гісары. У Таджыкістане таксама бываюць суровыя маразы ў зімовы перыяд, але мясцовыя сады выжываюць. Кіраўнік беларускай дзяржавы выказаў упэўненасць, што культуры, якія растуць у Таджыкістане, будуць расці і ў нас.

■ Бяспека

Дзеці ў сетках

Забараніць ці засцерагчы і навучыць?

На «ТІБО-2018» кампанія МТС анансавала адкрыццё бясплатнай інтэрактыўнай выстаўкі «Дзеці ў інтэрнэце». Сумесна з Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь і Дзіцячым фондам ААН ЮНІСЕФ мабільны аператар працягне навучаць дзяцей бяспечным паводзінам у інтэрнэце.

— Віртуальная прастора аказвае ўсё большы ўплыў на сучаснае грамадства. Асабліва моцна ў яе ўцягнутыя дзеці і падлеткі, якія з'яўляюцца актыўнымі карыстальнікамі інтэрнэту, сацыяльных сетак і месенджараў. Неабходна ўлічваць, што ў сеціве можа ўтрымлівацца не толькі карысная інфармацыя. Таму наша першачарговая задача — мінімізацыя негатывага ўздзеяння інтэрнэт-асяроддзя на дзяцей і падлеткаў, а таксама гарантаванне іх бяспечнага знаходжання ў сеціве. Абсалютна відавочна, што гэта задача не можа быць рэалізавана толькі шляхам тэхнічных абмежаванняў, — падкрэслівае дырэктар Галоўнага інфармацыйна-аналітычнага цэнтру Міністэрства адукацыі Павел ЛІС. — Неабходна фарміраваць навыкі бяспечных паводзінаў у інтэрнэце як у саміх дзяцей, так і ў бацькоў і педагогаў.

Выстаўка адкрыецца ў паўна-вартасным фармаце восенню ў Мінску. Плануецца, што затым яна працягне работу па чарзе ў кожным з абласных цэнтраў Беларусі. Наведаць выстаўку бясплатна змогуць усе ахвотныя.

Надзея НІКАЛАЕВА

■ Стандарты

Плануецца стварыць яшчэ больш за 20 эталонаў

А праект новай рэдакцыі Закона «Аб забеспячэнні адзінства вымярэнняў» будзе ўнесены ў парламент у чэрвені

Пра гэтую паведаміў старшыня Дзяржаўнага камітэта па стандартызацыі Віктар НАЗАРАНКА.

«Мінулая версія закона запатрабавала перагляду з улікам падыходаў, звязаных з развіццём навукі і тэхнікі, інтэграцыйных працэсаў у рамках ЕАЭС, — сказаў Віктар Назаранка. — Гэты закон у бягучым месяцы праходзіць публічнае абмеркаванне. Мы правялі некалькі грамадска-кансультацыйных саветаў, абмяркоўвалі шэраг пытанняў з органамі дзяржаўнага кіравання. Тэма ёмістая, і абмеркаванне было дэталёвае». Ён таксама адзначыў, што ў маі праект будзе ўнесены ва ўрад, а ў чэрвені — у парламент.

Праект рэдакцыі закона ўлічвае дакументы міжнародных арганізацый па метралогіі, вопыт Еўрапейскага саюза; адпавядае палажэнням Дагавора аб ЕАЭС і досыць дэмакратычны ў адносінах да прамысловай метралогіі. Старшыня камітэта па стандартызацыі адзначыў, што паняцці метралогіі, якасці і канкурэнтаздольнасці прадукцыі неаддзельныя. «Вытворчасць прадукцыі звязана з вымярэннямі. Вельмі важна не проста задэклаваць, што той ці іншы тавар адпавядае

характарыстыкам, а дакладна адзначыць іх, каб прыняць патрэбныя рашэнні і давесці гэтую інфармацыю да спажыўца».

Сусветны дзень метралогіі адзначаецца 20 мая. Да яго ў нашай краіне прымеркавана правядзенне розных мерапрыемстваў. Арганізацыі Дзяржстандарту правядуць у рэгіёнах краіны дні адкрытых дзвярэй, семінары, тэматычныя заняткі, накіраваныя на прыцягненне ўвагі да метралогічнай дзейнасці як важнага складніка забеспячэння якасці і канкурэнтаздольнасці айчынай прадукцыі і паслуг.

Пры падтрымцы дзяржавы створана сучасная эталонная база. Яна ўключае 54 дзяржаўныя эталоны і будзе пашырацца з улікам развіцця тэхнічнага патэнцыялу краіны. Плануецца ў перыяд да 2020 года стварыць яшчэ 20 эталонаў для развіцця атамнай энергетыкі і звязаных з ёй тэхналогій, сферы інфармацыйных тэхналогій, кантролю якасці паліўна-энергетычных рэсурсаў, абароны ад надзвычайных сітуацый, медыцынскіх паслуг, будаўніцтва і сельскагаспадаркі.

Сяргей КУРКА

ШТО Ё СВЕЦЕ РОБІЦЦА

У ІНДАНЕЗІІ
Ў ДОМЕ ТЭРАРЫСТА-СМЯРОТНІКА
ВЫЯЎЛЕНА 54 БОМБЫ

Паліцыя Інданезіі выявіла 54 бомбы ў доме смяротніка, які разам з членамі сваёй сям'і ажыццявіў тэракт каля паліцэйскага ўчастка ў горадзе Сурабая, паведамляюць інфармагенцтвы. Па інфармацыі паліцыі, падчас вобыску было выяўлена 54 самаробныя выбуховыя прыстасаванні, гатовыя да выкарыстання. Іх абясшкодзілі. Раніцай 13 мая ў інданезійскім горадзе Сурабая адбылося некалькі выбухаў у цэрквах. На наступны дзень сям'я тэрарыстаў-смяротнікаў прывяла ў дзеянне выбуховыя прыстасаванне каля будынка паліцэйскага ўчастка. У выніку тэрактаў загінулі 15 мірных жыхароў і 13 тэрарыстаў-смяротнікаў, раненні атрымала звыш 50 чалавек.

КНДР ПАГРАЖАЕ АДМОВАЙ АД САМІТУ
З ДОНАЛЬДАМ ТРАМПАМ

Пхеньян незадаволены тым, што Злучаныя Штаты настойваюць на поўнай адмове КНДР ад ядзернага арсенала. Паўночная Карэя таксама абураная амерыкана-паўднёвакарэйскімі военнымі вучэннямі.

Паўночная Карэя прыгразіла адмяніць запланаваны саміт паміж кіраўніком КНДР Кім Чэн Ынам і прэзідэнтам Дональдам Трампам, калі ЗША будуць настойваць на сваім патрабаванні аб поўнай адмове Пхеньяна ад ядзернага арсенала. «Калі адміністрацыя ЗША будзе заганяць нас у кут і ў аднабоковым парадку патрабаваць ад нас адмовы ад ядзернай зброі, то мы больш не будзем зацікаўлены ў перагаворах», — заявіў намеснік міністра замежных спраў КНДР Кім Гэ Гван у сераду, 16 мая.

Пхеньян зараз вывучае пытанне аб мэтазгоднасці ўдзелу ў запланаваным саміце з Трампам, цытуе сло-

вы Кім Гэ Гвана паўночнакарэйскае інфармацыйнае агенцтва ЦТАК. Раней аб тым, што КНДР разглядае магчымасць адмены саміту, ужо паведаміла паўднёвакарэйскае інфармагенцтва Рэнхап. У паведамленні адзначалася, што прычынай гэтага з'яўляецца незадаволенасць Пхеньяна з нагоды сумесных ваенных вучэнняў, якія праводзяць ЗША і Паўднёвая Карэя.

Са свайго боку міністэрства абароны ЗША паспрабавала зменшыць значнасць вучэнняў з Паўднёвай Карэяй, якія праходзяць з 14 да 25 мая. Гэтыя вучэнні рэальныя і абарончыя, адзначыў прадстаўнік Пентагона. Ён заявіў, што манеўры не з'яўляюцца правакацыяй і будуць працягнуты.

Саміт з удзелам Кім Чэн Ына і Дональда Трампа запланаваны на 12 чэрвеня ў Сінгапуры.

ДЗЯРЖДЭП РАСКРЫТЫКАВАЎ РАСІЮ
ЗА АДКРЫЦЦЁ КРЫМСКАГА МОСТА

Вашынгтон убачыў у гэтай падзеі не толькі спробу Расіі «ўмацаваць акупацыю Крыма», але і спробу «перашкодзіць суднаходству» праз Керчанскі праліў.

Заява ад імя афіцыйнага прадстаўніка амерыканскага знешнепалітычнага ведамства Хізер Наўэрт апублікавана на сайце Дзярждэпартаменту.

«Злучаныя Штаты асуджаюць будаўніцтва і частковае адкрыццё моста паміж Расіяй і акупаваным Крымам, якое было зроблена без дазволу ўрада Украіны. Крым з'яўляецца часткай Украіны. Будаўніцтва Расіяй моста служыць напамінам аб гатоўнасці Расіі і далей парушаць міжнароднае права», — заявіла Наўэрт.

У заяве падкрэсліваецца, што мост «уяўляе сабой не толькі спробу Расіі ўмацаваць свой незаконны захоп і акупацыю Крыма, але і перашкаджае суднаходству, абмяжоўваючы памеры караблёў, якія могуць праходзіць праз Керчанскі праліў, — адзіны шлях патрапіць у тэрытарыяльныя воды Украіны ў Азоўскім моры». «Мы заклікаем Расію не перашкаджаць гэтаму суднаходству», — заявіла Наўэрт.

Яна яшчэ раз падкрэсліла, што санкцыі ў дачыненні да Расіі, звязаныя з далучэннем Крыма, захаваюцца да таго часу, пакуль паўвостраў не вернецца ў склад Украіны.

Даступная вада і не толькі

(Заканчэнне.)

Пачатак на 1-й стар.)

Таму сёння ідэі агульнадаступнага адпачынку такія папулярныя ў свеце. Усё часцей у групе турыстаў можна заўважыць людзей з абмежаваннямі. І гатэлям, рэстаранам, установам культуры, каб у будучыні не страціць кліентаў, трэба задумацца пра арганізацыю безбар'ернага асяроддзя. Нядаўна ў адным з беларускіх гатэляў сарваўся добры заказ: вялікая група замежных турыстаў, у складзе якой быў адзін калясачнік, адмовілася ад паслуг толькі таму, што будынак не прыстасаваны для інвалідаў.

Маніторынг, праведзены актывістамі на Валожыншчыне два гады таму, сведчыў, што ў раёне наогул няма грамадскіх аб'ектаў, якія стапрацэнтна былі б даступныя для людзей з інваліднасцю. І арганізатары амбіцыйнага праекта «Валожын без бар'ераў» (Беларускае таварыства інвалідаў, грамадскае аб'яднанне «Адпачынак у вёсцы» і фонд «Інтэракцыя») распрацавалі план мерапрыемстваў па ства-

рэнні даступнага асяроддзя да канца 2022 года, які быў ухвалены мясцовымі ўладамі.

І адной з самых важных мэт праекта стала праца над пераабсталяваннем будынкаў. Ужо сёння на 19 аб'ектах апушчаны бардзюры, пакладзена тактыльная плітка, з'явіліся парэнчы. У гэтым годзе адкрыецца турыстычна-інфармацыйны цэнтр для людзей з інваліднасцю. На яго базе ствараецца вялікая канферэнц-зала, якая будзе адаптаванай у тым ліку для гасцей з праблемамі слыху і зроку. Таксама пачне працаваць хостэл на 20 мес-

цаў. Набыты і спецыяльны аўтамабіль.

Да лета павінны завяршыцца работы над турыстычнай сцежкай у Налібоцкай пушчы. Яе палатно, зробленае з экалагічна чыстых матэрыялаў, дазволіць падарожнічаць людзям з інваліднасцю, а інфармацыйныя шчыты з тактыльнымі картамі і шрыфтам Брайля зробяць больш насьцяжым падарожжы турыстаў з парушэннямі зроку. На гэтай экасцежцы працягласцю ў паўтара кіламетра будзе некалькі месцаў адпачынку з лавачкамі і крытымі альтанкамі, таксама яна выводзіць да маляўнічых мясцін, дзе летам можна рабіць кемпінг...

Валожынскі раён першым у Беларусі паказаў, як арганізаваць турызм для ўсіх. Але стваральнікі новага прадукту актыўна дзеляцца сваімі напрацоўкамі, ствараюць метадычную літаратуру, праводзяць сустрэчы ды фестывалі. Будзем спадзявацца, што ўніверсальныя турыстычныя маршруты ў хуткім часе з'явяцца і ў іншых рэгіёнах Беларусі.

Алена ДЗЯДЗЮЛЯ.

Кнігазбор

Каб не адмовіліся ад памяці...

У выдавецтве «Народная асвета» выйшла перавыданне рамана Чынгіза Айтматава «Буранны паўстанак. І вякуе дзень даўжэй за век».

Перавыданне прымеркавана да 90-годдзя з дня нараджэння вядомага кіргізкага пісьменніка. Міністр інфармацыі Аляксандр КАРЛЮКЕВІЧ адзначыў, што ў свой час гэту кнігу, як і іншыя творы Чынгіза Айтматава, добра ведалі на ўсёй савецкай прасторы і ў Еўропе, Азіі, Афрыцы, Амерыцы...

— Раман расказвае пра тое, што людзі не павінны пакідаць сваю гісторыю і памяць, забывацца на традыцыі... Хочацца, каб сонца прозы Чынгіза Айтматава, якое перададзена на 150 мовах свету, сонца яго перакананняў, гістарычнай памяці і павагі да традыцый папярэдніх пакаленняў распаўсюдзілася на наша штодзённае жыццё, каб яно знайшло адлюстраванне і ў выхаванні дзяцей, і праз ушанаванне традыцый іншых народаў, — пажадаў міністр.

Дарэчы, кніга «І вякуе дзень даўжэй за век» не адзіная ў творчасці Айтматава, якую можна прачытаць на беларускай мове.

Сёлета абноўленае выданне «Бураннага паўстанка» было прэзентавана на 47-м Лонданскім кніжным кірмашы. Па адным паасобніку перададзена ў Беларускую бібліятэку імя Францыска Скарыны ў Лондане і ў лонданскую Акадэмію імя Чынгіза Айтматава.

Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Кыргызстана ў Беларусі Кубанычбек АМУРАЛІЕЎ заўважыў:

— У сваёй кнізе Айтматаў, здавалася б, проста расказвае пра жыццё рабочага. Аднак пачынаеш чытаць, і раман адкрывае парад табой глыбінныя сэнсы, як гэта адбываецца, напрыклад, у легендзе аб манкурце. Чалавек, які губляе памяць і мінулае, які страчвае самога сябе, здольны на жажлівыя ўчынкi. Пісьменнік папярэджвае нас аб такім духоўным бяспамяцтве.

Рагнеда ЮРГЕЛЬ

«Перакрыў кісларод» прадпрыемству

У сталіцы праваахоўнікі за здзяйсненне крадзяжу 2,18 тоны тэхнічнага вадкага кіслароду затрымалі 53-гадовага работніка аднаго з гарадскіх прадпрыемстваў.

На апошнім мужчына працаваў кіроўцам. Устаноўлена, што шляхам зліву з цыстэрнаў ён здзейсніў крадзеж тэхнічнага вадкага кіслароду для наступнай рэалізацыі суб'екту гаспадарання на тэрыторыі іншага раёна сталіцы. Мужчыну затрымалі з доказамі віны. Грамадзянін яе прызнаў. Агульная сума скрадзенага складала каля 800 рублёў, паведамлілі ў Кастрычніцкім РУУС г. Мінска. Грамадзяніну пагражае пакаранне ў выглядзе грамадскіх работ ці штрафу, папраўчых работ на тэрмін да двух гадоў ці арышт, ці абмежаванне волі на тэрмін да трох гадоў ці пазбаўленне волі на той жа тэрмін.

Сяргей РАСОЛЬКА.

«Права на дзяцінства» ў малюнках

Крэатыўнае саборніцтва для мастакоў ад 3 да 17 гадоў, прымеркаванае да Міжнароднага дня абароны дзяцей, чарговы раз праводзіць Міністэрства юстыцыі Беларусі.

Да 23 мая канкурсанты могуць даслаць свае работы на паштовы адрас Мінста: вул. Калектарная, 10 (прэс-сакратару), 220002, г. Мінск. Творы на тэму «Права на дзяцінства» можна выконваць фарбамі, алоўкамі ці фламастэрамі. На адвароце малюнка трэба ўказаць інфармацыю пра яго аўтара: прозвішча, імя і імя па бацьку, месца жыхарства, кантактныя звесткі і, па жаданні, невялікі апавед пра створаную выяву. Атрымаць дадатковую інфармацыю ці ўдакладненне можна па тэлефоне 200 03 84. Пераможцы будучы вызначаны ў трох узроставых катэгорыях: ад 3 да 6 гадоў, дзеці ад 7 да 12 і непаўналетнія, якім больш за 12. Імёны найлепшых мастакоў агулаць 1 чэрвеня. Пераможцы атрымаюць памятнае падарункі і дыпламы.

Ірына СІДАРОК.

В правилах проведения рекламной игры «Клик удачи», опубликованной в газете «Звезда» № 87 от 10.05.2018 г. в пункт 10.6 вносятся следующие изменения:

2-ой розыгрыш	13 июля 2018 года в 12.00	Среди Участников, которые произвели один Интернет-платеж согласно п. 8.2.1 данных Правил в период с 10 мая 2018 г. (00:00) по 10 июля 2018 г. (23:59) включительно	Призы 1-й категории – 70 чемоданов American Tourister
		Среди Участников, которые произвели два Интернет-платежа согласно п. 8.2.2 данных Правил в период с 10 мая 2018 г. (00:00) по 10 июля 2018 г. (23:59) включительно	Призы 2-й категории – 35 подарочных сертификатов на приобретение велосипедов
		Среди Участников, которые произвели три Интернет-платежа согласно п. 8.2.3 данных Правил в период с 10 мая 2018 г. (00:00) по 10 июля 2018 г. (23:59) включительно	Призы 3-й категории – 7 подарочных сертификата на туристические услуги
		Среди Участников, которые произвели четыре Интернет-платежа согласно п. 8.2.4 данных Правил в период с 10 мая 2018 г. (00:00) по 10 июля 2018 г. (23:59) включительно	Призы 4-й категории – 1 автомобиль BMW 320i

Информацию об условиях участия и правилах проведения Рекламной игры можно получить по телефону «горячей линии»: +375 17 239 07 70 в период с 10 мая 2018 по 10 августа 2018 (включительно) ежедневно с 9.00 до 21.00.

Свидетельство о государственной регистрации рекламной игры 3271 от 07.05.2018 года выдано Министерством антимонопольного регулирования и торговли Республики Беларусь УНП 690318126

ИЗВЕЩЕНИЕ

о проведении аукциона

Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации» (организатор аукциона) по поручению ОАО «Борисовдрев» (продавец) проводит повторный открытый аукцион по продаже одним лотом имущества в составе:

деревцообработывающий цех инв. № 610/С-29193 общей площадью 1 207 кв. м, ремонтная мастерская №1 инв. № 610/С-29199 общей площадью 1 156 кв. м, котельная инв. № 610/С-29213 общей площадью 151 кв. м, операторская будка (АЗС) инв. № 610/С-59658 общей площадью 16,2 кв. м, здание пульта управления инв. № 610/С-59659 общей площадью 32,8 кв. м, расположенные на земельном участке с кадастровым номером 64040000012000456 площадью 4,8674 га по адресу: г. Борисов, ул. Заводская, 29;

контора инв. № 610/С-29182 общей площадью 398 кв. м, расположенная на земельном участке с кадастровым номером 64040000012000455 площадью 0,7787 га по адресу: г. Борисов, ул. Заводская, 29; трансформаторная подстанция №1 инв. № 610/С-57102 общей площадью 63,6 кв. м, трансформаторная подстанция №2 инв. № 610/С-57103 общей площадью 63,3 кв. м, расположенные на земельном участке

РУП «ИНСТИТУТ НЕДВИЖИМОСТИ И ОЦЕНКИ» ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНЫХ АУКЦИОННЫХ ТОРГОВ ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА ОАО «ТРАНСБУГ»	
Предмет торгов	
Капитальное строение с инвентарным номером 100/С-343, общей площадью 718 кв. м (назначение: здание административно-бытовое, наименование: бытовой корпус). Составные части и принадлежности: подвал	
Начальная цена без НДС:	Размер задатка:
145 600,00 рубля	5 616,00 рубля
Адрес объекта	Брестская обл., г. Брест, ул. Красногвардейская, 114/6
Имущественные права на земельный участок	Земельный участок с кадастровым номером 14010000001030581, площадью 0,2107 га, расположенный по адресу: Брестская обл., г. Брест, ул. Красногвардейская, 114/2. Имущественные права: право постоянного пользования
Условия продажи	Без условий
Организатор торгов	РУП «Институт недвижимости и оценки» Брестский филиал
Срок заключения договора купли-продажи	В течение 20 рабочих дней с момента подписания протокола о результатах аукциона
Условия оплаты	В течении 10 рабочих дней после заключения договора купли-продажи
Номер р/с для перечисления задатка	BY76BPSB30121789380179330000 в ОАО «БПС-Сбербанк» Региональная дирекция № 100 по Брестской области, г. Брест, ул. Мицкевича, 10, ВИС Банка BPSBВY2X, УНП 201028245
Аукцион состоится 30 мая 2018 г. в 11.00 по адресу: г. Брест, ул. Наганова, 10-325	
Сведения о документах, которые необходимо представить для участия в аукционных торгах, а также иную информацию об объектах торгов можно узнать у организатора аукционных торгов по телефонам: 8 (0162) 20-92-13, 21-88-81, 8 (029) 626-72-52	
Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: г. Брест, ул. Наганова, 10, каб. 329 в рабочие дни с 9.00 до 17.00	
Последний день приема заявлений – 29 мая 2018 г. до 17.00	

Центр Промышленной Оценки	<ul style="list-style-type: none"> Организация аукционов Оценка всех видов имущества
---------------------------	--

Извещение о проведении повторного аукциона			
Организатор аукциона	ЗАО «Центр промышленной оценки», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом. 1703		
Продавец	ОАО «Завод «Легмаш», Витебская обл., г. Орша, Восточный переулок, 17		

Предмет аукциона			
Наименование (Назначение)	Общ. пл.	Инв. номер	Адрес

Лот № 1			
Здание корпуса 13 (здание административно-хозяйственное)	6321 кв. м	240/С-43392	Витебская обл., Оршанский р-н, г. Орша, ул. Ивана Якубовского, 73В

Составные части и принадлежности			
Сведения о земельном участке	Земельный участок с кадастровым номером 223650100001013472, общ. пл. 0,1801 га, предоставлен Продавцу на праве постоянного пользования для обслуживания здания корпуса 13. Ограничения (обременения): охранный зона сетей и сооружений теплоснабжения, площадь 0,0653 га		

Склад-арочник отдела сбыта (здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ)	1098,7 кв. м	240/С-43389	Витебская обл., Оршанский р-н, г. Орша, ул. Ивана Якубовского, 73Б
--	--------------	-------------	--

Сведения о земельном участке	Земельный участок с кадастровым номером 23650100001013471, общ. пл. 0,2344 га, предоставлен Продавцу на праве постоянного пользования для обслуживания склада-арочника		
------------------------------	--	--	--

Начальная цена с НДС 20 %	115 824,00 белорусских рублей (снижена на 80 %)		
---------------------------	---	--	--

Лот № 2			
Здание гаража-зарядной (здание специализированное для ремонта и технического обслуживания автомобилей (в т. ч. автомобильные заправочные и газонаполнительные станции) (гараж-зарядная))	695,7 кв. м	240/С-29589	Витебская обл., Оршанский р-н, г. Орша, пер. Восточный 2-й, 17

Составные части и принадлежности			
Сведения о земельном участке	Земельный участок с кадастровым номером 223650100001014706, общ. пл. 0,2358 га, предоставлен Продавцу на праве постоянного пользования для обслуживания здания гараж-зарядной		

Начальная цена с НДС 20 %	40 108,43 белорусских рублей (снижена на 80 %)		
---------------------------	--	--	--

Задаток 10 % от начальной цены предмета аукциона в белорусских рублях (BYN) перечисляется на р/с BY60BLBB30120191021390001001 в Дирекции ОАО «Белинвестбанк» по г. Минску и Минской области, г. Минск, ул. Коллекторная, 11 БИК BLBBВY2X, УНП 191021390, получатель платежа – ЗАО «Центр промышленной оценки»

Срок подписания договора купли-продажи 15 рабочих дней после проведения аукциона

Условия оплаты предмета аукциона

Если между продавцом и покупателем (победителем аукциона либо единственным участником аукциона, согласившимся приобрести предмет аукциона по начальной цене, увеличенной на 5 %) в течение срока, установленного для подписания договора купли-продажи, не достигнута договоренность по срокам и о порядке оплаты за предмет аукциона, такая оплата должна быть произведена в течение 30 (тридцати) календарных дней после заключения договора купли-продажи

Порядок проведения аукциона, оформления участия в аукционе, определения лица, выигравшего аукцион, а также возмещения затрат и оплаты вознаграждения за организацию аукциона, оговорен в Условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.cpo.by

Организатор аукциона имеет право снять предмет аукциона с торгов в любое время до объявления его проданным без объяснения причин снятия

Предыдущее извещение о проведении аукциона опубликовано в газете «Звезда» от 04.05.2018

Дата и время проведения аукциона 29.05.2018 в 14.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, пом. 1703, ЗАО «Центр промышленной оценки»

Дата и время окончания приема документов 25.05.2018 до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, пом. 1703, ЗАО «Центр промышленной оценки»

Контактные телефоны +375 17 280-36-37; +375 29 317-95-42. Email: auction@cpo.by

с кадастровым номером 620850100012001194 площадью 0,0257 га по адресу: г. Борисов, ул. Заводская, 29.

Начальная цена объектов с НДС (20 %) – 896 640,00 бел. руб. Стоимость снижена на 20 %.

Задаток 10 % от начальной цены (89 664,00 бел. руб.) перечисляется на р/с № BY55BPSB30121082600169330000 в ЦБУ № 701 ОАО «БПС-Сбербанк», г. Минск, БИК BPSBВY2X, УНП 690324015, государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации». Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 10 (десяти) рабочих дней после проведения аукциона. Оплата объекта производится в течение 30 (тридцати) банковских дней со дня проведения аукциона, если иное не предусмотрено договором купли-продажи. Победитель аукциона (единственный участник аукциона) оплачивает вознаграждение за организацию и проведение торгов в размере 3 (трех) процентов от окончательной цены продажи предмета аукциона и возмещает затраты на организацию и проведение аукциона. Порядок проведения аукциона и оформления участия в торгах оговорен в условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.rh.by. Предыдущее извещение было опубликовано в газете «Звезда» от 13.02.2018. Аукцион состоится 01.06.2018 в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, каб. 324. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 31.05.2018 до 16.00 по указанному адресу. Тел: (8017) 207-71-34, (8029) 102-21-17.

Фота Анастасія КЛЕШЧУКА

ДЫСЦЫПЛІНАВАЦЬ ЛІХАЧОЎ

пазбавяць правоў. Але калі аўтамабіль прыпаркаваны, напрыклад, побач з пешаходным пераходам, гэта парушэнне бяспекі дарожнага руху. І калі на працягу года выпісваюць адзін штраф, другі, трэці, гэта нагода задумацца: ці трэба ўвесь час

аўтаматызавана, гэта неактуальна. Праектам закона, дарэчы, прадугледжваецца ліквідаванне талона да пасведчання кіроўцы.

— **Якія яшчэ змяненні прадугледжвае новы дакумент?**

— Многія грамадзяне звярталіся з просьбамі дазваляць здаваць кваліфікацыйны экзамен на аўтамабілі з аўтаматычнай каробкай перадач. Яны не плануюць ездзіць на «механіцы», ім лягчэй здаваць на «аўтамаце». Мы пайшлі насустрач такім прапановам, і па жаданні можна выбраць, на аўтамабілі з механічнай ці аўтаматычнай каробкай перадач вы будзеце здаваць іспыт. Тым, хто здае «на аўтамаце», будзе выдавацца пасведчанне з правам кіравання толькі аўтамабілем з аўтаматычнай каробкай перадач, права на кіраванне «механікай» яно не дае. Дзіўна, але некаторыя выступаюць нават супраць гэтага новаўвядзення.

Таксама прапануецца тэрмін дзеяння бестэрміновых пасведчанняў кіроўцы, якія выдаваліся ў савецкія часы, устанавіць да 1 студзеня 2020 года, пасля чаго яны будуць прызнавацца несапраўднымі. Гэтаму некалькі прычын. Паколькі такія пасведчанні выдаваліся вельмі даўно, іх няма ў базе ДАІ. Ідэнтыфікаваць кіроўцу па іх складана: пазнаць па фотаздымку, на якім 18-гадова хлопец, сённяшняга 60—70-гадовага мужчыну часам немагчыма. Пры абмене пасведчанняў звычайна ажыццяўляецца кантроль за своєчасовым праходжаннем медыцынска-

га агляду, а калі людзі не мяняюць пасведчанне, сачыць за гэтым складана.

Праект змяненняў у закон прадугледжвае выдачу пасведчанняў міжнароднага ўзору. Згодна з Венскай канвенцыяй аб дарожным руху, наша краіна прызнае нацыянальныя пасведчанні кіроўцаў іншых дзяржаў, а яны ў сваю чаргу — беларускія. Але ёсць шэраг краін, якія не ратыфікавалі гэту канвенцыю, напрыклад Іспанія, а таксама краіны Паўднёва-Усходняй Азіі і шэраг іншых. Таму пры жаданні, калі вы выязджаеце ў адну з такіх краін і збіраецеся там карыстацца аўтамабілем, можна атрымаць такое пасведчанне. Гэта звычайна адміністрацыйная працэдура. На тэрыторыі Беларусі і ў краінах, якія ратыфікавалі Венскую канвенцыю, дзейнічае наша нацыянальнае пасведчанне кіроўцы.

Усё больш у нашай краіне з'яўляецца мотаўсюдыходаў, з імі ўжо здараліся ДТЗ. Гэта цяжкія машыны, і наступствы могуць быць самыя сур'ёзныя. Таму плануецца надаваць права кіравання такімі транспартнымі сродкамі. Яны будуць аднесены да катэгорыі трактараў і самаходных машын, гэта дадатковыя катэгорыі Н і І. Права кіравання можна атрымаць з 17 гадоў. Спецыяльнага навучання тут не прадугледжана. У выпадку, калі кіроўца ездзіць на транспартным сродку любой катэгорыі, за выключэннем мапедаў і лёгкіх матацыклаў, ён можа кіраваць і мотаўсюдыходам.

Алена КРАВЕЦ.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

— **Які сэнс тады ўвядзіць такую сістэму?**

— Каб дысцыплінаваць ліхачоў. Для кагосьці пакаранне штрафам не мае вялікага значэння — расплаціўся і забыў. Тым часам большасць парушэнняў у той ці іншай ступені аказваюць уплыў на бяспеку дарожнага руху. Тыя парушэнні ПДД, што, на наш погляд, на яе не ўплываюць, мы ўключылі ў спецыяльны пералік — за іх штрафныя балы налічвацца не будуць. Гэта, напрыклад, адсутнасць пасведчання абавязковага страхавання грамадзянскай адказнасці, выкарыстанне рэгістрацыйных нумароў неўстаноўленага ўзору і парушэнні, якія падпадаюць пад артыкул 18.22 ч. 5 Адміністрацыйнага кодэкса (іншыя парушэнні ПДД).

— **А за адсутнасць тэхгляду балы прадугледжаны?**

— Тэхнічны стан аўтамабіля ўплывае на бяспеку руху, хто б што ні сцвярджаў на форумах. І сумны прыклад таму — аварыя на праспекце Пераможцаў, калі кіроўца грузавіка з-за няспраўнасці тармазной сістэмы збіў людзей, якія пераходзілі дарогу па пешаходным пераходзе, загінула дзяўчынка.

— **Паказанні камер фотафіксацыі таксама прымаюцца пад увагу пры налічэнні штрафных балаў. Але за рулём можа знахо-**

дзіцца не толькі ўладальнік аўтамабіля...

— Заканадаўства прадугледжвае працэдуру, калі на працягу месяца з моманту атрымання пастанаўлення ўласнік можа прадставіць адпаведныя даныя, што зарулём у момант здзяйснення парушэння знаходзіўся іншы грамадзянін. Калі аўтамабіль належыць юрыдычнай асобе, яна павінна на працягу пяці дзён прайнфармаваць, хто быў кіроўцам. Дарэчы, перавышэнне хуткасці, было яно зафіксавана камерай ці супрацоўнікам ДАІ, — адно з самых грубых парушэнняў. Яно нярэдка становіцца прычынай ДТЗ з пацярпелымі. Абмежаванні ўведзеныя нездарма. Згодна з еўрапейскімі даследаваннямі, пры ДТЗ на хуткасці 60 км/г пешаход часта гіне. Таму ў многіх краінах у населеных пунктах дазволена хуткасць зніжана да 50 км/г. Важна памятаць, што перавышэнне нават на 10—20 кіламетраў мае фатальнае значэнне.

— **Як увядзенне штрафных балаў у дадатак да штрафў суадносіцца з прынцыпам «Адно парушэнне — адно пакаранне»?**

— Адміністрацыйны кодэкс прадугледжвае штраф з пазбаўленнем правоў за шэраг парушэнняў. Да тых, хто не выплачвае іх, могуць прымяняцца такія меры, як абмежаванне выезду

Дзе і да якога тэрміну можна выказаць свае заўвагі і прапановы?

Афіцыйнае абмеркаванне праекта змяненняў у закон «Аб дарожным руху» працягнецца да 23 мая на Нацыянальным прававым інтэрнэт-партале pravo.by. Пасля Міністэрства ўнутраных спраў прааналізуе прапановы і меркаванні. Затым праект закона з улікам паправак грамадзян накіруюць зацікаўленым ведамствам. Пасля дакумент будзе дапрацаваны і ўнесены на разгляд у Савет Міністраў і парламент.

за мяжу, спыненне права кіравання. Гэта не дадатковае пакаранне, а меры, які прымуюць выканаць накладзенае спяганне. У дадзеным выпадку штрафныя балы — прафілактычныя, прэвентыўныя меры. Мы не ставім сабе мэтай пазбавіць пасведчання кіроўцы, а, наадварот, нагадваем, што калі кіроўца будзе ігнараваць ПДД, то набірае недапушчальную колькасць балаў і можа пазбавіцца дакумента. Падчас грамадскага абмеркавання было шмат выказванняў пра тое, што сабраць 15 парушэнняў амаль нерэальна. Вось у вас колькі парушэнняў за год?

— **Ніводнага, але так шчасціць не заўсёды...**

— Як паказвае практыка, такіх кіроўцаў, у якіх 1-2 парушэнні за год ці ўвогуле іх няма, большасць. Узнікае пытанне, чаго тады апасацца? На форумах выказваюць меркаванне, што дастаткова дзесяць разоў няправільна прыпаркавацца, назбіраць штрафных балаў — і цябе

ставіць машыну ў недазволены месцы? У нас дастаткова паркінгаў, і менш за палову з іх занята. Тое самае датычыцца і стаянак, якія ахоўваюцца. Пытанне з паркоўкай вырашальнае.

— **Уводзячы штрафныя балы, мы ідзём па шляху іншых краін?**

— Аналагічная сістэма дзейнічае ў многіх краінах свету, у тым ліку ў Германіі, Францыі, дзе больш высокі ўзровень бяспекі дарожнага руху. Але ўсюды па-свойму налічваюцца балы. У Германіі, напрыклад, у залежнасці ад цяжкасці парушэння штрафныя балы могуць «вісець» у базе да 10 гадоў.

— **Штосьці падобнае існавала ў часе СССР — адзнакі ў талоне...**

— На гэты вопыт мы не арыентаваліся. Былі іншыя часы: меней машын, не такая высокая рызыка, нават іншыя парушэнні. Некаторыя прапануюць рабіць адзнакі ў талоне і зараз, але ў XXI стагоддзі, калі ўсё

РУП «Гомельскі інстытут нерухомасці і ацэнкі» извештае о проведении 29 мая 2018 г. в 10.00 повторного открытого аукциона со снижением начальной цены на 35 % после предыдущих несостоявшихся торгов по продаже имущества – трактора с бульдозерным оборудованием Т-130, принадлежащего открытому акционерному обществу «СП-Строй» на праве собственности

№ лота	Наименование, краткая характеристика объекта	Начальная цена, руб. (в т. ч. НДС по ставке 20 %)	Задаток, руб. (в т. ч. НДС по ставке 20 %)
1	Трактор с бульдозерным оборудованием Т-130, рег. знак ЕВ-3 8434, год выпуска 2008. Заводской номер: 85121801. Двигатель Д-160Б №774329	6 006,00	600,60
Местонахождение имущества: г. Гомель, ул. Могилевская, 26			
Шаг аукциона – 5%.			

Место проведения аукциона: г. Гомель, ул. Артема, 23. Заявления на участие в аукционе с приложением необходимых документов принимаются по адресу: г. Гомель, ул. Артема, 23, 2-й этаж, каб. 2–6 по рабочим дням с 9.00 до 12.00 и с 13.00 до 16.00 по 28.05.2018 г. включительно. Подача документов по почте не допускается. Заявления, поступившие позже установленного срока, не рассматриваются.

В аукционе имеют право участвовать индивидуальные предприниматели, физические и юридические лица, своевременно подавшие заявление на участие в аукционе с приложением необходимых документов, внесшие задаток по заявляемому лоту до подачи заявления и прошедшие заключительную регистрацию с 09.00 до 10.00 29 мая 2018 г.

Аукционные торги проводятся в соответствии с действующим законодательством Республики Беларусь и Положением о порядке организации и проведения аукционов, утвержденным Организатором торгов.

Победителем аукциона признается участник, предложивший наибольшую цену на аукционе; лицом, приравненным к победителю, признается единственный зарегистрированный участник, выразивший согласие купить предмет торгов по начальной цене, увеличенной на пять процентов.

При подаче заявления участник должен иметь: 1) копию платежного поручения с отметкой банка, подтверждающего внесение задатка для участия в аукционе; 2) физическое лицо – паспорт; представитель физического лица – паспорт и нотариально заверенную доверенность; индивидуальный предприниматель – паспорт, копию свидетельства о государственной регистрации и его подлинник для заверения его копии организатором аукциона; представитель индивидуального предпринимателя – паспорт и доверенность; представитель юридического лица (резидент РБ) – паспорт (руководитель – копию приказа, протокола о назначении на должность), доверенность на участие в аукционе и подписанные документы, копии учредительных документов и свидетельства о государственной регистрации организации и их подлинники для заверения их копий организатором аукциона; представитель юридического лица (нерезидент РБ) – легализованные в установленном порядке доверенность на участие в аукционе и подписанные документы (руководитель – копию документа, подтверждающего назначение на должность), копии учредительных документов и выписку из государственного (торгового) реестра юридических лиц страны происхождения (выписка должна быть датирована не позднее шести месяцев до даты подачи заявления на участие в аукционе) или иное эквивалентное доказательство юридического статуса юридического лица в соответствии с законодательством страны происхождения, документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с нотариально удостоверенными переводами на белорусский (русский) язык. В случае отсутствия у физического лица текущего счета необходимо его открыть.

Задаток для участия в аукционе перечисляется до подачи заявления на р/с ВУ84АЛФА30122305700080270000 в ЗАО «Альфа-Банк», г. Минск, В/С: АЛФАВУ2Х. Получатель платежа – РУП «Гомельский институт недвижимости и оценки». УНП 490318588. Назначение платежа: задаток для участия в аукционе по лоту № 1 согласно извещению в газете «Звезда» от 17 мая 2018 г.

Задаток, уплаченный участником аукциона, ставшим победителем (единственным участником, выразившим согласие купить Объект), будет засчитан в счет окончательной стоимости Объекта. Задаток, уплаченный участником аукциона, не ставшим победителем аукциона (единственным участником, выразившим согласие купить Объект), Организатор аукциона возвращает безналичным платежом на их счета в течение 5 рабочих дней со дня проведения аукциона.

Победитель торгов (единственный участник, выразивший согласие купить объект) обязан: в течение 3 рабочих дней после подписания протокола о результатах аукциона уплатить Организатору аукциона вознаграждение по результатам аукциона в размере четырех процентов от цены продажи Объекта, сформированной в установленном порядке; в течение 10 календарных дней после подписания протокола о результатах аукциона заключить с Продавцом договор купли-продажи Объекта; в сроки, согласно заключенному договору купли-продажи, выплатить Продавцу стоимость Объекта, сформированную в установленном порядке. Если между Продавцом и Победителем аукциона (единственным участником, выразившим согласие купить Объект) в течение срока, установленного для заключения договора купли-продажи Объекта, не достигнута договоренность по срокам и порядку оплаты за Объект, такая оплата должна быть произведена в течение 30 (тридцати) календарных дней с момента заключения договора купли-продажи Объекта.

Извещения о предыдущих несостоявшихся торгах по данному лоту были опубликованы в газете «Звезда» от 16.01.2018 г. № 10, от 07.03.2018 г. № 46, от 11.04.2018 г. № 69.

Организатор: РУП «Гомельский институт недвижимости и оценки», г. Гомель, ул. Артема, 23. • 8 (0232) 32-46-47; 32-18-95

• www.gino.by • e-mail: auction-gino@gino.by. Продавец: ОАО «СП-Строй», г. Гомель, ул. Рабочая, 16. • 8 (029) 608-15-74; 8 (0232) 59-17-56

Извещение

о реализации недвижимого имущества
ОАО «Барановичдрев», имеющего высокий износ
Восьмью повторные торги по Лотам № 8 – 15 000,00 рубля;
№ 9 – 45 000,00 рубля состоятся 29 мая 2018 года, в 14.00.

Торги состоятся по адресу: Брестская обл., г. Барановичи, ул. Восточный поселок, 3.

Цена Лотов №№ 8, 9 установлена ликвидационной комиссией, без НДС и снижена на 25 % от цены установленной на 6-х повторных торгах.

Сумма задатка: 10 % от начальной цены Лотов в рублях РБ.

Получатель платежа: 225410, ОАО «Барановичдрев», г. Барановичи, ул. Восточный поселок, 3 на р/с: ВУ68ВПСБ30121226161389330000; БИК ВРБВУ2Х в ОАО «БПС-Сбербанк», г. Минск; УНН 200299909.

Назначение платежа – задаток за участие в аукционе.

Задаток должен быть внесен до подачи заявления на участие в аукционе. Заверенный банком платежный документ прилагается к заявлению.

Заявление на участие в аукционе направляются лицами, желающими принять участие в аукционе, по ЛОТАМ №№ 8, 9 в срок до 14.00 22.05.2018 года, года организатору торгов, председателю ликвидационной комиссии Мищук А. М. по адресу:

225320, Брестская обл., г. Барановичи, ул. Восточный поселок, 3, ОАО «Барановичдрев».

Конт. тел.: 8 029 6332490 (vel); (029) 8248026 (МТС); факс (0163) 455124; Email: mischuk_am@mail.ru.

Заявления, поступившие после установленного срока, не рассматриваются.

Дополнительным условием к ЛОТАМ №№ 8, 9 для победителей торгов является обязательное предварительное заключение отдельного договора купли-продажи имеющегося на приобретаемой территории асфальтного покрытия, ограждения (забора), ворот, зеленых насаждений, коммуникаций и прочего имущества по данным бухгалтерского учета.

Обременением к ЛОТУ № 9 для победителя торгов является обязательное условие сохранения прав ликвидационной комиссии и антикризисного Управляющего (в банкротстве) в части невозможного использования помещения проходной, являющейся составной частью Лота № 9 до завершения процедуры банкротства и выведения должника из ЕГР РБ.

Торги осуществляются в соответствии с постановлением СМ РБ № 16 от 08.01.2013 г.

Более подробно с условиями и объектами аукциона можно ознакомиться на сайтах Госкомимущества и Министерства строительства и архитектуры с 15.05.2018 года.

Утерянное свидетельство о государственной регистрации ООО «Корпорация Информационных Технологий» (УНП 191306752) считать недействительным.

УНП 291253051

Считать недействительными выданные ООО «Белкоопстрах» страховые полисы по добровольному страхованию от несчастных случаев и болезней на время поездки за границу серии БМ номера 1101065–1101066 в связи с утерей.

УНП 100706519

БЭЗАВЫ БОЛЬ

Апошнім часам шмат хаджу пешкі толькі дзеля таго, каб напоўніцца водарам бэзу. Калі сустракаю на сваім шляху духмяны куст, абавязкова падыходжу, асцярожна нахінаю галінку і ўдыхаю...

Знаёмы водар уваліла ўчора і ў краме, калі разлічвалася за пакупку. Гэта падавала апошнія прыкметы жыцця падвяляга галінка бэзу, якая адзінока ляжала на касе. Відаць, хтосьці падарыў яе прадаўшчыцы. Ці яна сама па дарозе на працу не ўтрымалася і зламала жывую прыгажосць. Калі шчыра, мне вельмі балюча глядзець на вазы з пышнымі гронкамі бэзу на фотаздымках, якія выкладаюць знаёмыя на сваіх старонках у сацыяльных сетках. А таксама чытаць пасты пад імі накшталт «горад засынае, прачынаюцца кветкавыя вандалы», «а я мужа на паляванне выпускаю, самой сорамна»...

З надыходам цёплых дзянькоў пачаўся сезон і лясных кветак. Вечарамі ў падземным пераходзе на плошчы Якуба Коласа жанчын і мужчын з букетнікамі ландышаў — як грыбоў пасля дажджу. Канкурэнцыя вялікая, прывабляюць мінакоў хто як можа. У аднаго дзядулі на сумцы з кветкамі вялікімі літарамі напісана «нядорага». Падыходжу, каб задаволіць сваю журналісцкую цікаўнасць.

— Колькі каштуе букетік?

— Вось гэты пяць рублёў, крыху меншы — тры...

Калі адыходжу без пакупкі, чую наўздагон: «Дачушка, табе і за два рублі аддам...»

Але я ўжо даўно не набываю такія букетікі... Пасля таго як даведалася, што кветкі здольныя адчуваць. Так, у кнізе «Тайнае жыццё раслін» расказваецца пра эксперымент, які правёў амерыканскі даследчык Кліў Бакстэр. Ён паставіў дзве расліны побач. І папрасіў свайго памочніка растаптаць адну з іх. Затым падключыў да дэтэктара хлусні тую расліну, якая выжыла. Пяць чалавек па чарзе заходзілі ў лабараторыю. На першых чатырох ніякай рэакцыі не было. Але калі ў лабараторыю ўвайшоў той, хто растаптаў расліну, — электронны самапісец імгненна накрэсліў крывую, якая з'яўляецца толькі тады, калі чалавек крычыць «ратуйце».

Верыць у гэта ці не, кожны вырашае сам. Але на сваё вяселле я папрасіла сваякоў і сяброў не дарыць мне зрэзаных кветкі. Цяжэй за ўсё гэтую просьбу ўспрынялі бацькі. Маўляў, як так: прыйсці ў загс без кветак? Непрыгожа. Што людзі падумаюць? Прышлося даць ім паслухаць песню ў выкананні Юрыя Антонова «Не рвите цветы, не рвите, // Пусть будет нарядней Земля, // А вместо букетов дарите // Васильковые, незабудковые и ромашковые поля!..»

Калі расліны так бурна рэагуюць на зло, што ўжо казаць пра нас, ното sapiens. Нядаўна ў рэдакцыю прыйшоў ліст са шчымлівай гісторыяй беларуса, які маладым хлопцам трапіў у нямецкі канцлагер. Калі вайна скончылася, палонных адпусцілі дадому. Іосіфа ж, які быў без прытомнасці ды без дакументаў, адправілі на папраўку ў Швецыю. Пасля таго як крыху ачуняў, хлопец стаў пісаць лісты дадому. Але адказу не атрымаў. Што рабіць: вывучыў мову, скончыў тэхнікум, уладкаваўся на працу, ажаніўся...

А на радзіме яго сястра нежк, глядзячы 9 мая па тэлевізары святочны парад, прамовіла: «Так мы нічога і не ведаем пра нашага Іосіфа». Тады яе муж напісаў зварот у міжнародны Чырвоны Крыж. Адтуль прыйшоў адказ і разам з ім ліст ад Іосіфа: «Я напісаў некалькі лістоў брату, але адказу не атрымаў, таму вырашыў, што пасля такой страшнай вайны нікога ў жывых не засталася». Чаму ж брат яму не адказаў? І нікому нічога не сказаў? «А Іосіф бы прыехаў і трэба было б дзяліць маёмасць», — растлумачыў той.

Мне было балюча пра гэта чытаць. Уяўляю, што адчуў чалавек, калі даведаўся пра такую меркантильную здраду брата...

Калі вярнуцца да майго вяселля, то яно зусім не было бяскветкавым. Мы з мужам падрыхтавалі сваім бацькам сюрпрыз. Пасля роспісу запрасілі іх прагуляцца ў батанічны сад, каб падарыць мора жывых кветак. Дарэчы, у гэты час якраз ва ўсо красаваў духмяны бэз, якому пашчасціла «нарадзіцца» ў ахоўнай зоне.

Надзея ДРЫНДРОЖЫК.

■ Тыя, хто побач

Каця ЦІКОТА:

«ПЕРШУЮ КАЛЕКЦЫЮ ЗДЫМАЛА Ў МУЗЕІ ПЕТРУСЯ БРОЎКІ»

Маленькі Захар заўсёды побач з мамай — і на працы, і на свецкіх мерапрыемствах.

Фота Ганны ЗАНКАВІЧ.

Выпускніца педуніверсітэта Каця Цікота магла б быць настаўніцай географіі і біялогіі. Развучвала б са школьнікамі карысныя выкапні і будову клетак. Але «лёс склаўся так», што дызайн адзення захапіў яе больш, чым сістэма адукацыі. Каця стварае майкі са слогамамі на беларускай мове («лёс склаўся так» — адзін з іх. — Аўт.), калекцыі для цяжарных і людзей з інваліднасцю. А яшчэ падарож-

нічае разам з маленькім сынам Захарам і тэстуе гарадское асяроддзе на зручнасць для маладых мам. Пра пачуццё густу, калекцыю вінтажных гузікаў, любімых беларускіх пісьменнікаў і жыццё пасля нараджэння дзіцяці — у нашым інтэрв'ю.

(Заканчэнне на 4-й стар. «СГ».)

■ Быць разам

Незабыўны дзень у падарунак

атрымалі
тры
шматдзетныя
сям'і з рэгіёнаў

Жыццё — гэта не тыя дні, якія прайшлі, а тыя, якія запомніліся. Так лічаць супрацоўнікі Беларускага дзіцячага фонда. І пацвярджаюць свае думкі ўчынкамі. Вось ужо на працягу 30 гадоў у Міжнародны дзень сям'і яны дораць тром узорным шматдзетным сем'ям незабыўнае свята. Запрашаюць на цэлы дзень у сталіцу і ўзнагароджваюць ганаровай прэміяй фонду імя Зінаіды Тусналобай-Марчанкі.

Сёлета пашанцавала сям'і Скабей з Полацка, сям'і Апалькаў з аграгарадка Жыровіцы Слонімскага раёна ды сям'і Сапегаў з вёскі Яснае Вутра Круглянскага раёна. У апошняй, акрамя 5 кроўных дзяцей, выхоўваюцца 8 прыёмных. Сімвалічна, што ўручэнне прэміі адбылося ў доме-музеі, у якім даўней жыў шматдзетны род Ваньковічаў.

(Заканчэнне на 3-й стар. «СГ».)

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

Сям'я Скабей у поўным складзе.

НАВОШТА ЦЯЖАРНЫМ СПЯВАЦЬ, АБО ЯК НАРАДЗІЦЬ ЛЁГКА

Парады ад сусветна вядомага доктара Адэна

У інтэрнэце актыўна абмяркоўваюць Кейт Мідлтан. Герцагіня выйшла з лонданскага шпітала з сынам на руках на шпільках праз 7 гадзін пасля родаў. І выглядала проста цудоўна. Найбольш заўзята абураліся матулі, якія перанеслі цяжкія роды і аднаўляліся пасля іх не адзін тыдзень: маўляў, гэта нерэальна. Чаму некаторыя жанчыны, якія ў фізіялагічным плане нічым асаблівым не адрозніваюцца ад іншых, нараджаюць хутка і лёгка? У той жа час большасці патрабуюцца кесарова сячэнне пасля цяжкіх шматгадзінных спроб справіцца самастойна? Адказы на гэтыя пытанні я атрымала на трэнінгу (а таксама з кнігі, якія набыла там жа) доктара-акушэра і навукоўца з Лондана Мішэля Адэна.

Вертыкальна ці гарызантальна

Асноўная прычына складаных родаў, перакананы Мішэль Адэн, звязана з тым, што большасць медыкаў не ўлічвае фізіялагічныя патрэбнасці цяжарнай. У прыватнасці, раней жанчыны нараджалі так, як ім было найменш балюча: стаячы на каленях, лежачы на баку... Цяпер жа іх вымушаюць рабіць гэта ў гарызантальным становішчы. Мішэль Адэн кажа, што ў гэтым вінавата моцная палова чалавецтва. «Сучаснае акушэрства бярэ пачатак у Францыі XVII стагоддзя, калі мужчына-доктар упершыню ўвайшоў у радзільны пакой і прысвоіў сабе ролю, якая традыцыйна належала акушэркам. Тады жанчын прымусілі нараджаць на спіне, каб яму было лягчэй накладваць акушэрскія шчыпцы. Доктару, вядома, гэта вельмі зручна, бо ўсё добра бачна, а вось ці падумаў хтосьці пра жанчыну?»

Нараджаць гарызантальна — гэта насамрэч самы горшы варыянт як для маці, так і для дзіцяці. «Калі жанчына падчас схватак ляжыць на спіне, матка з плодам цісне ўсёй сваёй вагой на аорту і ніжнюю полую вену, што, у сваю чаргу, змяняе колькасць насычанай кіслародам крыві, якая паступае ў плацэнт. Гэта ўскладняе кроваабмен паміж маці і дзіцем». Атрымліваецца, што найлепш нараджаць вертыкальна. Але зрабіць гэта сёння можна, на жаль, далёка не ў кожным беларускім раддоме. Мая знаёмая нараджала першае дзіця не па прапісцы. Выбралі з мужам больш аддалены раддом, бо ведалі, што там практыкуюць вертыкальныя роды. Але схваткі пачаліся раней, чым планавалася. Таня прыехала ва ўрачэбную ўстанову ўначы. І вымушана была нараджаць гарызантальна. Бо доктар, які быў на змене, сказаў,

што яго ніхто не папярэджваў. А каб пераабсталяваць крэсла ў радзільні, патрэбны час. Другое дзіця Таня нараджала ўжо вертыкальна ў 6-ым раддоме, у новым віп-аддзяленні, дзе з'явілася на свет і дачушка Дар'і Домрачавай. Праўда, заплаціць за гэта давалося ў разы больш. Але вынікам знаёмай задаволена — нарадзіла дачку за гадзіну, без ніводнага разрыву.

Роды не справа мозга

Каб нарадзіць лёгка, жанчыне трэба знізіць актыўнасць свайго мозга (у прыватнасці, той часткі, якая адказвае за сацыялізацыю — неакортэкса). Гэта тлумачыцца тым, што наш неакортэкс можа тармазіць і нават цалкам спыняць фізіялагічны працэс родаў. Таму Мішэль Адэн раіць жанчыне падчас родаў цалкам аддацца таму, што з ёй адбываецца, перастаць актыўна думаць, кантраляваць сябе, забывацца на ўсе свае планы.

Доктар, акушэрка ды муж (калі сям'я рашылася на партнёрскія роды) у сваю чаргу павінны абараняць жанчыну, якая нараджае, ад любой магчымай стымуляцыі неакортэкса.

На трэнінгу «Лёгкая роды і нараджэнне здоровага дзіцяці» ў Мінску было 350 чалавек, большасць з іх цяжарныя жанчыны.

Што патрэбна будучай маці?

Есці рыбу, радавацца ды спяваць. І каб яе пакінулі ў спакой.

Мозг чалавека прыкладна на 40 % складаецца з тлушчаў класа амега-3. Для таго каб жанчына вынасіла здоровае дзіця, яна павінна есці марскую рыбу.

Радуйцеся. Калі падчас цяжарнасці жанчына няшчасная, гэта ўплывае на ўзровень картызола ў яе крыві. Гэты гармон можа запавольваць рост плода і яго галаўнога мозга.

І паболея спявайце. Такім чынам вы забяспечыце сваёй крывіначцы сэнсарную стымуляцыю, якая неабходна для правільнага развіцця маўленчых цэнтраў мозга. На самых ранніх стадыях развіцця ва ўлонні маці дзіця здольнае ўспрымаць гукавыя вібрацыі. Прычым калі жанчына спявае, голас значна больш багаты па частотным спектры, чым калі яна размаўляе. Акрамя таго, падчас спеваў цяжарная трэніруе мышцы дыяфрагмы і вучыцца засяроджвацца на выдыху, што дапамагае расслабіцца падчас родаў. А яшчэ гэты занятак дорыць добры настрой. Таму калі хочаце зрабіць цяжарную шчаслівай і вясёлай, запрасіце яе паспяваць.

На апошніх тыднях цяжарнасці ў арганізме жанчыны наступае перыяд фізіялагічнай падрыхтоўкі да родаў. Таму ў гэты час лепш пакінуць яе ў спакой.

Мішэль АДЭН з перакладчыкам і цікаўныя дзеці.

Правіла трох «Ц»: Ціха, Цёмна, Цёпла

Першы і самы важны стымулятар неакортэкса — размовы з жанчынай у родах. «Уявіце, што пара займаецца сексам. І раптам жанчына кажа свайму партнёру: «Мілы, а што б ты хацеў на сняданак?» Гэтае пытанне стымулюе мазгавую актыўнасць — як вынік, блакуюцца фізіялагічныя працэсы».

Тое ж самае можа адбывацца і падчас родаў. Выпрацоўка гармонаў у жанчыны запавольваецца, калі медыкі паведамыюць, напрыклад, на колькі сантыметраў раскрылася шыйка маткі. Таму Мішэль Адэн раіць цяжарнай за-

мон. Каб ён пачаў выпрацоўвацца, парадзіха павінна быць расслабленай і адчуваць сябе ў бяспецы. «Жанчына падчас родаў не павінна адчуваць, што за ёй нехта пільна назірае. Таму я лічу відэакамеру адным з самых небяспечных устройстваў, якія мы можам прынесці туды, дзе ідуць роды. Тэхніка, як і лішнія людзі, могуць запавольваць фізіялагічны працэс».

У радзільных дамах цяжарным часта ўводзяць штучныя аксітацыны. Як вынік — у жанчыны зніжаецца здольнасць выпрацоўваць свой уласны гармон любові. Але, не варта забывацца, што аксітацын — гэта выдатны антыдэпрэсант. «Адносячыся беражліва да гарманальнага балансу ў арганізме

Ці браць мужа ў радзільню?

Гэта не заўсёды найлепшы варыянт для жанчыны, лічыць Мішэль Адэн. Адны таты сапраўды дапамагаюць сваёй прысутнасцю, а другія толькі запавольваюць роды. «Бывае, што трывожны па натуре мужчына непакоіцца, але стараецца схаваць свой неспакой пастаяннымі размовамі; яго балбатня можа перашкодзіць жанчыне сканцэнтравана на родах. Мне прыгадаўся адзін выпадак: у жанчыны было раскрыццё 8 сантыметраў, і далей роды ніяк не ішлі; дзіця нарадзілася толькі тады, калі тата ў нейкі момант выйшаў перадыхнуць. Перашкоду родам можа таксама стварыць уладны, схільны да празмернай апекі мужчына: ён увесь час масіруе, трымае сваю жанчыну. Ён загадзя «ведае», што ёй трэба, і рэдка прыслухоўваецца да яе ўласных жаданняў. Прысутнасць таты можа адмоўна адбіцца на працэсе родаў, калі ён спрабуе глядзець у вочы жонцы тады, калі гэтага не трэба рабіць, ці стараецца дапамагаць, калі галоўнае — не перашкаджаць».

жанчыны падчас родаў і пазбягаючы прымянення медыкаментозных сродкаў, мы, магчыма, памяншаем верагоднасць пасляродавай дэпрэсіі».

Не варта спяшацца пераразаць пупавіну

Першая гадзіна пасля родаў — вельмі важны час. Ад яе залежыць, як дзіця будзе ставіцца да маці, а гэта, у сваю чаргу, можа паўплываць на яго адносіны з іншымі людзьмі і навакольным светам, на здольнасць чалавека любіць. Даказана, што працяглы цялесны кантакт, у прыватнасці, прыкладанне да грудзей і звязаныя з ім яркія эмоцыі ў маці стымулююць выдзяленне ў яе аксітацыну ў неверагодных колькасцях. Гэта, у сваю чаргу, выклікае скарачэнне маткі, неабходнае для таго, каб жанчына сама выштурхнула плацэнт. «Пакуль маці і дзіця атрымліваюць асалоду ад зносінаў, няма

сёння большасць жанчын нараджае без дапамогі сваіх натуральных гармонаў. Іх роды выклікаюцца штучна, стымулююцца. Многія нараджаюць кесаравым сячэннем. «Мы змяняем натуральны працэс родаў. Пры гэтым не думаем, як гэта адаб'ецца на здароўі будучых пакаленняў». Так, швед Бертіль Якабсан вывучаў, як звязана прыхільнасць да наркатыкаў у падлеткаў з тым, якія абязбольныя давалі іх маці падчас родаў. Галоўны вынік: калі жанчыне ўводзілі марфін, петыдзін (прамедол), барбітураты ці закіс азоту, то верагоднасць развіцця наркаманіі ў будучым павышалася параўнальна з тымі, хто нараджаўся без такіх лекаў».

абсалютна ніякай неабходнасці спяшацца пераразаць пупавіну. Яна злучае плацэнт і дзіця, утрымлівае дзве артэрыі і вену. Артэрыі закрываюцца на працягу некалькіх хвілін, а вена застаецца адкрытай, таму дзіця можа атрымаць яшчэ каля 40 мл каштоўнай крыві».

Мішэль Адэн кажа, што дактары і акушэркі павінны пазбавіцца ад страху перад мікрабамамі. «У крыві нованароджанага прысутнічаюць тыя ж антыцелы, што і ў крыві яго матулі. Іншымі словамі, бактэрыі, носьбітам якіх з'яўляецца маці, будуць звыклімі для дзіцяці, у той час як бактэрыі, носьбітамі якіх з'яўляюцца іншыя людзі, патэнцы-

яльна небяспечныя. Таму лепш адразу пакласці дзіця на голы жывот жанчыны, галоўкай убок. Чым раней прыкласці немаўля да грудзей, тым лепш. У маміным малаце таксама вельмі шмат «сяброўскіх» мікрабаў. Імунная сістэма чалавека праграмуецца з першых хвілін жыцця, ад бактэрыі (наколькі яны яму знаёмыя) залежыць і тое, якім будзе яго здароўе».

— **Як кампенсавать дэфіцыт мікраарганізмаў пры кесаравым сячэнні, калі жанчына не можа адразу пасля родаў узяць дзіця на рукі? — пацікавіліся ў Мішэля Адэна.**

— У гэтым выпадку тата выступае незаменным носьбітам той мікрафлоры, у якой будзе жыць дзіця. Бо калі мужчына і жанчына даўно разам, то відывы склад іх бактэрыі аднолькавы. Калі ж таты няма побач, можна загарнуць дзіця ў маміна адзенне.

**Надзея ДРЫНДРОЖЫК.
Фота Таццяны ТКАЧОВАЙ.**

Незабыўны дзень у падарунак

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар. «СГ».)

Перад тым як уручыць прэмію, старшыня праўлення фонду, пісьменнік Уладзімір Ліпскі, які прысвяціў адну са сваіх кніг Зінаідзе Тусналобавай-Марчанцы, сцісла раскажаў лаўрэатам пра гэтую незвычайную герайну-жанчыну. Апошняя, пазбавіўшыся ног і рук падчас Другой сусветнай вайны, нарадзіла і выхавала дваіх дзяцей.

«Зінаіда пазнаёмілася з Іосіфам Марчанкам за два месяцы да вайны. Яго мабілізавалі на фронт. Зіна скончыла курсы медсясцёр і таксама папрасілася на вайну. Працавала санінструктарам. Выратавала жыцці 128 афіцэрам і салдатам. Зімой 1942 года, калі яна паўзла па полі бою, каб ака-

будзеце праездам, абавязкова завітайце».

Сімвалічна, што адна з сем'яў лаўрэатаў прыехала менавіта з Полацка. Галава сям'і — протадыякан Андрэй, служыць у Богаўленскім саборы, яго жонка Марыя з'яўляецца там жа рэгентам царкоўнага хору. У іх дзетак рэдкія імёны: Ефрасіння, Варвара, Філарэт, Варфаламей, Піцірым ды шасцімесячны Патрык. Апошні ўсю імпрэзу ўсміхаўся і гуляў з мамінымі медалямі. А іх і ў Марыі і ў айца Андрэя шмат.

— Жонка мае ордэн Маці, — расказвае Андрэй Скабей. — Астатнія нашы ўзнагароды царкоўныя. Многія бацькі клапацяцца толькі пра тое, каб дзеці развіталіся, а на сабе як на асобах ставяць тлусты крыж. Гэта няправільна. Для мяне заўсёды бацькі і дзядулі з бабулямі былі аўта-

з задавальненнем дапамагаюць даглядаць Патрыка. Мы самі са шматдзетных сем'яў: у маіх бацькоў трое дзяцей, у жончыных — шасцёра. Самае цікавае, Марыі медыкі казалі, што яна наогул не зможа мець дзяцей. Але, як бацьчыце, здарыўся чуд. І не адзін, а цэлых шэсць (усміхаецца). Я перад тым, як ехаць сюды, чытаў пра Зінаіду Тусналобаву-Марчанку. Асабліва ўразіў яе ліст да Іосіфа. Маўляў, я інвалід, ты павінен мяне забыцца. Але Іосіф не адварнуўся ад каханай. Гэта прыклад для кожнай сям'і, для кожнага мужчыны, як трэба берагчы адно аднаго, нягледзячы ні на што.

У якасці вядучай святочнай імпрэзы выступіла тэлеўвядучая Марына Грыцук, мама чатырох хлопчыкаў. Паводле яе слоў, няма

ную прэмію ад Беларускага дзіцячага фонду. «Дзеці выбіраюць нас, бацькоў, а не мы іх. Дзякуй Богу за такія падарункі, — сказала Ганна. — Шчаслівы той чалавек, дом якога напоўнены дзіцячымі галасамі». І параіла ўсім сабрацца як-небудзь усёй сям'ёй і паглядзець фільм «Чуд» — пра незвычайнага хлопчыка з рэдкай хваробай і яго мудрую маму.

Бацькоў і іх дзетак чакала шмат падарункаў. І дыплом, і памятны знак, і канверт з грашыма ад спонсараў, і канцэрт класічнай музыкі ў гасцёўні XIX стагоддзя. Акрамя таго, арганізатары зладзілі для лаўрэатаў экскурсію ў Нацыя-

Галава сям'і АПАЛЬКАЎ разам з малодшым з шасці дзетак.

ную сваімі рукамі. «Крэпасць — сімвал нашай сям'і, дзень за днём яе будзем».

Атмасфера падчас узнагароджвання была вельмі нязмушаная і шчырая. У прыватнасці, тата Сапегаў прызнаўся: «Ёсць у нашым сямейным жыцці складаны моманты. Напрыклад, калі мы збіраемся на падобныя імпрэзы. Але затое потым ва ўсіх столькі станоўчых уражанняў, якімі жывём не адзін месяц».

На гэтым дабрачыннай імпрэзы Дзіцячага фонду не заканчваецца.

— 1 чэрвеня ў Міжнародны дзень дзяцей мы запрасім у Мінск 45 дзяцей-сірот з дзіцячых дамоў сямейнага тыпу Гродзенскай вобласці, — расказвае **Юлія КАПЦЭВІЧ**, каардынатар праектаў Беларускага дзіцячага фонду. — Рыхтуем цікавую пазнавальную праграму. Дзяцей і іх прыёмных бацькоў чакаюць экскурсіі ў музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны ды па сталіцы на знакамітым чырвоным аўтобусе Мінск-Сіці, паездка ў Нацыянальны гісторыка-культурны запаведнік «Нясвіж», наведванне заапарка, дэльфінарый і аквапарка.

Надзея ДРЫНДРОЖЫК.
Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

Марыя САПЕГА нават сама акампанавала сваім дзецям і мужу, якія спявалі, на раялі.

заць першую дапамогу раненаму, ёй самой прастрэлілі дзве нагі. Тады загінула ўся рота. Зіне ж пашчасціла. Яе знайшлі жывой, але прыйшлося ампутаваць ногі і рукі. Пасля вайны вярнуўся Іосіф. Паранены, але з рукамі і нагамі. Пара зарэгістравала шлюб, нарадзіла і выхавала сына Валодзю і дачку Ніну. У Полацку ёсць музей Зінаіды Тусналобавай-Марчанкі,

рытэтам, прыкладам для пераймання. Таму і мы з жонкай стараемся штодзень рухацца і развівацца, каб дзецям было на каго раўняцца. Кім яны стануць па прафесіі, няхай самі вырашаюць, галоўнае, каб былі добрымі людзьмі.

— Як спраўляецца з шасцю дзеткамі?

— Насамрэч, чым больш дзяцей, тым прасцей. Зараз дочки

нічога больш дарагога, чым сям'я, у якой ты з'явіўся на свет, і той, якую ты стварыў сам.

Павіншаваць лаўрэатаў прыйшла і шматдзетная мама, актрыса Ганна Харланчук-Южакова разам з дачушкай Адэлькай, якая перанесла нас усіх на некалькі хвілін у Парыж, іграючы на раялі. Дарэчы, гэтая творчая сям'я два гады таму таксама атрымала аналагіч-

ную бібліятэку і ў кінатэатр. А яшчэ парадавалі малых паходам у піцэрыю.

Але не толькі сем'ям дарылі падарункі. Тыя таксама прыехалі не з пустымі рукамі. Сям'я Апалькаў прывезла з Жыровіц ікону і святую ваду. Яшчэ адну ікону ды карціну з выявай Сафійскага сабора падарылі палачане. Сям'я Сапегаў прэзентавала крэпасць, зробле-

■ Фотаздымак з гісторыяй

ДЗЕЦІ ВАЙНЫ

Гартаю сямейны альбом. Праўда, фотаздымкаў майго ваеннага дзяцінства там зусім няма. Гэтая картка зробленая летам 1953 года. На ёй я (у белай спадніцы) і тры мае сяброўкі-аднавяскоўкі. Я з 1935 года, таму добра памятаю не толькі Вялікую Айчынную, а нават першы яе дзень, калі ў ноч з нядзелі на панядзелак нямецкія самалёты бамбілі аэрадром каля Скідзеля. Ніколі не забуду тыя страшныя чорныя клубы дыму з успышкамі агню, як чырвань ахоплівала ўсё наваколле...

Мама і бабуля сядзелі каля акна і шчыра маліліся. Ад тых выбухаў прагнулася і я. Мама прытуліла мяне да сябе і сказала: «Жэнька, не глядзі ў той бок, не трэба».

А яшчэ памятаю, як фашысты арыштавалі майго першага настаўніка Івана Васілевіча Курьлу. У канцы лютага 1944-га да нас у клас завіталі тры чалавекі: немец, паліцай і стараста вёскі Кірыл Кузьміцкі. Настаўнік як быў у самаробным ваўняным шэрым джэмперы, так і пайшоў з імі, каб

больш не вярнуцца. Мы сядзелі ціхутка, ніхто не прамовіў ні слова. Неўзабаве прыйшоў сын аднавяскоўца Коля і сказаў, што больш школы не будзе, што настаўнік да нас не вернецца, забраў яго ватоўку і панёс. А мы асцярожна рушылі дамоў. Я ішла якраз сцяжынкай каля дома старасты і бачыла, што на падворышчы ляжалі тварамі ўніз пяць чалавек. Сярод іх быў і наш настаўнік у шэрым джэмперы. Усіх гэтых пяцёрых чалавек прывязалі да аглоблі за прэжанага ў сані каня і «пагналі» так у Скідзель (гэта кіламетраў пяць). Казалі, што наш настаўнік меў зносіны з партызанамі. У кнізе «Памяць. Гродзенскі раён» напісана, што Курьла Іван Васілевіч памёр 4 студзеня 1945 года ў канцлагеры Дахау...

Я зараз перапісваюся, перазвоньваюся і нават бываю ў Тамары Іванаўны — дачкі майго настаўніка. Яна ветэран, была ў партызанах, лячыла параненых. Мы з ёю называемся сёстрамі (хоць зусім чужыя людзі). Чужыя па крыві, а родныя па духу.

А вось на фотаздымку дзяўчына, што прытулілася плячыма да дрэва. Гэта Саша Сарока. Яе бацьку таксама забралі ў гэты ж самы дзень, што і Івана Васілевіча. Пасля

яго арышту сям'я пайшла ў партызаны. Пра бацьку Сашы таксама напісана ў кнізе «Памяць»: Сарока Міхаіл Рыгоравіч арыштаваны ў 1944 годзе, далейшы лёс невядомы.

На фатаграфіі крайняя злева, з чамаданчыкам у руках, Галіна Каскевіч. Яе бацьку Аляксандра прызвалі ў маі 1941 года на ваенныя зборы на 45 дзён. Ён служыў у Чарлёнах. Гэта ад нашай вёскі кіламетраў сямнаццаць. І вось аднойчы, управіўшыся з пасадкай бульбы, маці Галі, Надзея Акімаўна, запрэгла коніка і паехала разам з дачушкай праводаць мужа і тату. Я з нецярпеннем чакала сяброўку з паездкі. Яна вярнулася бадзёрая, падскоквала і расказвала, што ў таткі зорачка на пілотцы, што ён яе на шыю сабе садзіў і насіў. Я слухала і па-добраму зайздросціла, што ў Галі быў бацька, а ў мяне ж не было. Але Аляксандр Ігнатавіч так і не дабыў збораў да канца — грывнула вайна... Пасля яе Надзея Акімаўна атрымала пахавальную. А ў кнізе «Памяць» запісана і імя Гальчынага таткі: Каскевіч Аляксандр Ігнатавіч, радавы, загінуў у 1944 годзе.

Бацьку чацвёртай дзяўчыны, што ў белай блузе, мабілізавалі ў армію ў 1944 годзе. Ён вярнуўся дадому паранены.

Усе на гэтым здымку — дзеці вайны, усе перажылі тыя жахі.

Яўгенія КУЛЕВІЧ,
в. Сялец, Гродзенская вобл.

«ПЕРШУЮ КАЛЕКЦЫЮ ЗДЫМАЛА ЁЎ МУЗЕІ ПЕТРУСЯ БРОЎКІ»

«Тэму з вышыванкай занадта зацягалі»

— Вы яшчэ ў школе перашывалі маміны рэчы. Чаму не пайшлі вучыцца ў каледж на мадэльера, а выбралі педуніверсітэт?

— Думаю, многія дзяўчкі ў дзяцінстве захапляліся стварэннем вобразаў і ўбораў. Тым больш мае аднагодкі жылі ў час дэфіцыту прыгожага адзення — я яшчэ савецкае дзіця. Усе мы любім у школьным узорце спаваць, маляваць. Гэта было як адно з падлеткавых хобі. Тады не думала: вось, хачу быць дызайнерам.

Мне падабаліся біялогія і хімія, і я збіралася звязаць сваё жыццё з імі. Але на практыцы зразумела, што ў школе не буду працаваць. Мяне размеркавалі метадыстам у Рэспубліканскі цэнтр экалогіі і краязнаўства. Гэта лічылася крута, бо звычайна, каб заняць такую пасаду, трэба мець пяць-сем гадоў стажу. Потым пайшла працаваць загадчыкам сектара ў Мінскі дзяржаўны Палац дзяцей і моладзі. У прынцыпе, усё нядрэнна складвалася, пакуль я не зразумела, што не гатовая да жыцця ў сістэме адукацыі.

— А тая ідэя даваць другое жыццё рэчам для вас па-ранейшаму актуальная?

— Вядома. Стараюся даць магчымасць даўжэй паслужыць любой рэчы, не толькі адзенню. Я і смецце даўно збіраю раздзельна. Нядаўна перарабіла джынсавыя спадніцы — перашыла іх, пафарбавала і дала дэкору.

— Чытала, што ў вас ёсць калекцыя вінтажных гузікаў.

— Гузікі я стала збіраць з моманту, як занялася дызайнам адзення. Брэнд жа называецца Tikota Unique: мадэлі не паўтараюцца або адрозніваюцца акцэнтамі. Пошук такіх фішчак, напэўна, і справакаваў гэтае хобі. Гузікаў стала так шмат: апошні раз, калі лічыла, іх было пад дзве тысячы. Вось літаральна ўчора прынесла такія прыгожыя (паказвае два жоўтыя гузікі. — Аўт.) — мне іх знаёмы даў. Гузікі, якія вельмі люблю, — з пражскай барахолкі. Яны перадаюць атмасферу горада, настрой. Гузікі — як кавалкі арнаменту: па іх можна прачытаць гісторыю.

— Як вы разумеце, што ў чалавека ёсць густ?

— Пару гадоў таму я, як і большасць людзей, ацэньвала іншых. Але чалавек часцей за ўсё адзьяваецца не для кагосьці, а для сябе. І калі ён у гэтым вобразе адчувае сябе класна і ў яго з'яўляецца шмат энергіі, навошта лезці са сваім меркаваннем? Параўноўваць людзей, хто стыльны, а хто не, ужо неактуальна і няправільна.

— Атрымліваецца, вы да сябе на паказ чалавека ў трэніках пусцілі б?

— Калі ён хоча, чаму не? Паглядзіце на Шнура, якога многія любяць. Тым больш не ў кожнага ёсць магчымасць дарага адзьявацца. І ва

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар. «СГ».)

ўсіх розныя патрэбы ў жыцці.

— Вы самі сібрачка. Чаму вы расшылі выпускарку майкі са слоганамі на беларускай мове?

— Па самавызначэнні я руская. Але вырасла тут і з першага класа вучыла беларускую мову. У мяне «дзевятка» па ёй была! І «дзевяць» па беларускай літаратуры. Чаму слаганы? Калі шчыра, надакучыла тэма з вышыванкай, якую зацягалі настолькі, што на гэтыя мадэлі адзення ўжо не звяртаеш увагі.

— Любімыя беларускія пісьменнікі ёсць?

— Адзін з маіх любімых паэтаў — Пятруся Броўка. Калі запускаўся брэнд, то першая калекцыя, фота якой апублікавалі ў часопісе, здымалася якраз у Дзяржаўным літаратурным музеі Петруся Броўкі. Для мяне гэта было вялікай радасцю і гонарам.

— Які слоган ваш любімы?

— Яны ўсе любімыя, бо па-свойму звязаны з маім жыццём. Кожны сімвалічны, яны з'явіліся ў розныя

крымінацыі. У адным з іх — zero diskrimination (нулявая дыскрымінацыя. — Аўт.) — літары былі стылізаваныя: у іх намаляваны чалавечкі, якія прадстаўляюць розныя ўразлівыя групы: цяжарныя жанчыны, маленькія дзеці, пажылыя, людзі з інваліднасцю. На конкурс, прысвечаны тэме ВІЧ/СНІД, рабіла сукенку. І выйграла магчымасць паехаць прадстаўляць яе ў Маскве на VI Міжнароднай канферэнцыі па ВІЧ/СНІД. Вярнулася з дыпламам (усміхаецца).

— Што падтурхнула займацца сацыяльнымі праектамі? Можна было спакойна заставацца звычайным дызайнерам і працягваць зарабляць грошы.

— Можна было. Але, удзельнічаючы ў такіх праектах, я магу прыцягнуць увагу да праблем.

— Нядаўна адбыўся паказ адзення для цяжарных і кормячых жанчын. Цяжка было знайсці мадэляў?

— Не, хоць у нас заставалася ўсяго два ці тры дні на пошук. У камандзе была акушэр-гінеколаг Дзіяна Мардас, якая ведае шмат знайшлі дзякуючы яе кантактам. Плюс разыгрывалі магчымасць паўдзельнічаць у паказе ў сацыяльных сетках. Здрава, што нас падтрымалі медычныя персоны (сярод іх была, напрыклад, салістка Naviband Ксенія Жук. — Аўт.). Гэта сапраўды праблема для многіх дзяўчат — знайсці прыгожае адзенне на час цяжарнасці. Усе мы ведаем, што цяжарныя нестабільныя эмацыянальна, і хочацца, каб яны менш хваляваліся аб тым, як яны выглядаюць.

— У каментарыях некаторыя пісалі, што будучым мамам варта было б не ў паказе ўдзельнічаць, а берагчы сябе ад чужых вачэй. Маўляў, раптам нехта сурочыць.

— У што чалавек верыць, тое да яго і ідзе. Іншыя могуць асуджаць, а будучай мамачцы, наадварот, хочацца расказаць пра сваю цяжарнасць свету. Яе перапаўняе светлае пачуццё. Чаму яна павінна маўчаць?

З мужам Каця пазнаёмілася, калі той прыйшоў да яе на інтэрв'ю.

У студыі дызайнера Каці ЦІКОТЫ — дзсяткі сукенак, але ў яе ўласнай шафе няма адзення.

«Не разумею, чаму ў дэкрэце можна выпасці з жыцця»

— Вы вельмі прыгожая жанчына. Ці шмат было паклоннікаў?

— Ёсць дагэтуль. Мяне гэта ўважліва крыху збалавала.

— Як пазнаёміліся з мужам Мікітам?

— Ён прыйшоў браць у мяне інтэрв'ю — гэта было ў ліпені пазамінулага года. І літаральна на наступны дзень мы з ім убачыліся яшчэ раз. Зразумелі, што ў нас ёсць агульныя тэмы, і захацелі працягнуць дыялог. І практычна не расставаліся з таго часу.

— Двум творчым людзям (муж Каці — фатограф. — Аўт.) складана ўжывацца разам?

— Рэальна складана. Скажу шчыра, у Мікіты вельмі валявы, сапраўдны мужчынскі характар, мне бывае цяжка яго пераканаць. Гэта добрая трэнероўка для мяне. Ці, магчыма, знак, што я нешта не так раблю. Каб вырашыць спрэчны момант, заўсёды размаўляем.

— Многія баяцца, што з нараджэннем дзіцяці давядзецца адмовіцца ад звыклага жыцця. Але вы, здаецца, засталіся ў тым жа рытме.

— Тэмп не змяніўся. Адзінае, што я стала больш лянівай. Больш часу сабе стараюся ўдзяляць, а не рабоце. Хочацца адпачыць, перазагрузіцца. Не разумею, чаму можна выпасці з жыцця. Калі работа любімая і гэтая справа, якая дае жыццёвую энергію, звязвае з многімі людзьмі, чаму з ёй трэба расставіцца?

— Як рэагавалі на свецкіх мерапрыемствах, калі вы прыходзілі з маленькім?

— Нідзе не сутыкалася са скаротнымі позірамі, асуджэннем. У маім акружэнні я сустракала толькі пазітыўныя водгукі. Кожны сам вырашае, што будзе камфортна для яго дзіцяці. Я, напрыклад, за тое, каб сын заўсёды быў побач і разумеў, што ў бацькоў ёсць сваё жыццё. Мы не можам жыць дзеля кагосьці — толькі для сябе.

— Калі Захару было тры месяцы, вы паехалі адпачываць у Албанію. Не баяліся адпраўляцца ў падарожжа?

— Не, абсалютна. Дзіцяці ў дарозе многа не трэба. Калі побач бацькі, у яго ўсё ёсць.

— Якія парады далі б тым, хто збіраецца ў падарожжа з малым?

— Браць мінімум рэчаў. І тое неабходнае, што можа спатрэбіцца для экстраннай дапамогі. Напрыклад, дзіцячы аспіратар: не ў кожным курортным горадзе яго можна знайсці. Але не перабірайце меру. Навошта некалькі пераносак? Дзіця можна і на руках насіць — Захар у мяне практычна заўсёды ў слінгу. Нам так камфортна.

— Якая ж торба патрэбна, каб усё змясціць?

— У мяне цяпер, напэўна, самы маленькі рюкзак, які быў за ўсё жыццё! Там вільготныя сурвэткі, пара паперсаў, адзенне на змену, ежа. Каб пакарміць дзіця, не трэба ж каструлі насіць з сабой.

— У сацыяльных сетках вы неяк пісалі, што мінскае гарадское асяроддзе прыстасаванае для мам з малымі на чатыры балы з дзесяці. Што не так?

— Нязручныя пандусы. Напрыклад, у падземным пераходзе да ГУМа. Нават дарослы моцны мужчына можа падкаціць там каляску не вельмі хутка. А што казаць пра жанчыну, у якой яшчэ арганізм не аднавіўся пасля родаў? У Парку Горкага тая ж праблема. У аўтобусах многіх няма прыступкі, каб можна было ўехаць з каляскай. Хацелася б, каб было пабольш пакояў для маці і дзіцяці. Ці хаця б у прыбіральных стаяў абсталяваны спавівальны столік. Гэта нескладана і не патрабуе вялікіх затрат — просты пластыкавы столік, які мацуецца на кручок.

— Як нараджэнне дзіцяці паўплывала на ваша жыццё?

— Калі казаць пра творчасць, то мадэлі адзення сталі больш мяккімі і жаночымі. Практычна няма здзірлівых вобразаў. І сама я стала адзьявацца больш сціпла. Амаль не нашу кароткія спадніцы і занадта адкрытыя ўборы. Хоць, магчыма, гэта звязана з іншым стаўленнем да вонкавага выгляду.

— Не сумуеце па той Каці, якая насіла кароткія спадніцы?

— Не. Я падыходжу да ўсяго, што адбываецца, без шкадаванняў.

Наталля ЛУБНЕЎСКАЯ.

ЗВЯЗДА

■ Асоба

«МЫ — ЧАСТКА ГІСТОРЫІ ГРОДНА»

Кастрычніцкі раён абласнога цэнтра святкуе 40-гадовы юбілей, або Як акрэсліць камфорт малой радзімы?

Напярэдадні круглай для раёна даты кіраўнік мясцовай адміністрацыі **Алег БЯЛІНСКІ** сустрэўся з карэспандэнтам «Звязды» і расказаў, чаму трэба абіраць горад над Нёманам для вядзення бізнесу, калі завершыцца рэканструкцыя абласной філармоніі, дзе ў Гродне з'явіцца самая буйная школа, а таксама калі чакаць адкрыцця самага вялікага ва Усходняй Еўропе гандлёва-забаўляльнага цэнтра.

— У Год малой радзімы мы кажам аб сваіх каранях, аб тым, дзе выраслі. 50 гадоў я живу ў Кастрычніцкім раёне, у якім я нарадзіўся і вырас, працую на яго карысць. Безумоўна, яго можна смела назваць малой радзімай.

— **Раён сённяшні, які ён? Вызначце, калі ласка, кірункі яго развіцця.**

— Улічваючы той факт, што раён дае амаль 51 % падаткаў вобласці, яго смела можна назваць валаўтваральным раёнам Гродзеншчыны. Тут сканцэнтраваны амаль усе прадпрыемствы такіх галін, як нафтахімія, энергетыка, транспарт, машынабудаванне, лёгкая прамысловасць, панчошна-шкарпэткавая вытворчасць ды іншыя.

На працягу 40 гадоў, пачынаючы з моманту ўтварэння Кастрычніцкага раёна, расце і пашыраецца яго прамысловы патэнцыял, штогод павялічваюцца аб'ёмы вытворчасці, выпускаецца новая прадукцыя.

ПРЫВАБНЫ ДЛЯ БІЗНЕСУ

— **Раён можна лічыць прамысловым, бо менавіта тут сканцэнтраваны найбуйнейшыя вытворцы горада...**

— Так, у 1978 годзе на тэрыторыі раёна працавала 18 прамысловых прадпрыемстваў, сёння іх ужо 32, на якіх працуе 65,6 % занятых у прамысловасці горада. Прадпрыемствы раёна ствараюць да 80 % прадукцыі ў агульнагарадской вытворчасці і да 32 % у вобласці. За 40 гадоў па аб'ёме вытворчасці мы выраслі ў тры разы. Сёння ў краіне і па-за яе межамі добра вядомыя такія брэндзі, як «Гродна Азот», «Гроднаэнерга», «Гродзенская ты-

тунёвая фабрыка «Нёман», «Контэ Спа», «АВС» ды іншыя. Менавіта Гродна можа ганарыцца статусам найлепшага горада для вядзення бізнесу, аб чым сведчыць вялікая колькасць прадпрыемстваў з прыватным капіталам, з'явіліся новыя вытворцы. Толькі за 2017 год у нас зарэгістравана 112 новых прадпрыемстваў.

Дарэчы, нашы прадпрыемствы гандлююць са ста краінамі свету.

— **Здаецца, за гэты час і колькасць гараджан, што жывуць у раёне, таксама значна ўзрасла...**

— Практычна ў два з паловай разы: з раёна, у якім налічвалася каля 86 тысяч гродзенцаў у 1978 годзе мы ператварыліся ў вялікі раён, дзе жыве 223,1 тысячы чалавек.

За сем гадоў у нас вырас новы камфортны мікрараён Альшанка, дзе жывуць каля 30 тысяч гараджан. На сённяшні дзень тут актыўна ідзе будаўніцтва жылля. 1 верасня ў ім плануецца здаць у эксплуатацыю яшчэ адзін дзіцячы садок на 230 месцаў. Таксама тут будуюцца самая вялікая школа ў Гродне, якую плануецца ўвесці ў эксплуатацыю ў 2019 годзе, дзе будуць вучыцца да трох тысяч школьнікаў. Ужо сёння мы пачалі працу па фарміраванні мікрараёна школы і яе вучнёўскага складу, які часова будзе размешчаны ў суседніх школах.

— **Якія захады робяцца для развіцця інфраструктуры новых мікрараёнаў?**

— Мы практыкуем будаўніцтва «высотак» у мікрараёнах-навабудоўлях з размяшчэннем у іх на-

першых паверхах сацыяльна значных устаноў, напрыклад, у той жа Альшанцы такім чынам з'явіліся амбулаторыі для дарослых і малых. Лічу вельмі цікавым праект жылога дома з прыбудаваным да яго дзіцячым садком. Ён карысны тым, што калі мікрараёны састарэюць, гэтыя памяшканні можна выкарыстоўваць пад іншыя патрэбы.

МІЛЬЁННЫЯ ІНВЕСТЫЦЫІ

— У нас ідзе рэканструкцыя гасцінічна-рэстараннага комплексу «Гродна» кітайскай карпарацыі «Цюань Эшэнг». У цяперашні момант актыўна ідуць рамонтныя работы, у наступным годзе хацелі б разлічваць на тэрміновы ўвод у эксплуатацыю.

Праект прадугледжвае інвестыцыі ў памеры да 10 мільёнаў долараў.

Дарэчы, купля комплексу «Гродна» з аўкцыённых таргоў каштавала кітайскаму боку амаль тры мільёны долараў. Прызначэнне аб'екта не зменіцца — гасцінічны нумары, рэстараны застануцца, з'явіцца памяшканні для правядзення бізнес-семінараў, прэзентацый і гэтак далей.

— **Наколькі мне вядома, назва будзе іншай і ранейшы «Гродна» будзе звацца па-новаму?**

— Так, гэта цэлая сетка гатэляў па ўсім свеце пад брэндам «Эшэнг», цяпер ён з'явіцца і ў нашым горадзе.

— **Працягваючы размову аб будаўніцтве, не магу не запытаць аб рэканструкцыі знакавага і доўгачаканага аб'екта для горада — абласной філармоніі.**

— Мы — частка гісторыі горада, у летапісе якой ёсць і старонкі, прысвечаныя Кастрычніцкаму раёну. У верасні да 890-й гадавіны Гродна плануецца завяршыць доўгачаканы праект — здаць у эксплуатацыю абласную філармонію, разлічаную на больш за тысячу глядачоў. Вакол філармоніі таксама добраўпарадкоўваем тэрыторыю: зносім старыя дамы, ствараем новыя месцы для паркоўкі.

ТАННЫ «КВАДРАТ»

— **Ведаю, што на суботніку ў горадзе таксама з'явіліся першыя экапаркоўкі...**

— Так, падчас суботніка адкрылі дзве экапаркоўкі з матэрыялу, які вырабляецца на смеццесартавальным заводзе. Калі гэты эксперымент пройдзе ўдала — такія паркоўкі ў Гродне пачнуць з'яўляцца паўсюль. На іх могуць стаяць машыны, але пры гэтым будзе захоўвацца зялёная зона.

— **Наколькі актуальная тэма добраўпарадкавання тэрыторыі для раёна?**

— Улічваючы, што ў спадчыну нам засталася вялікая колькасць збудаванняў, непрыдатных тэрыторый, пакінутых пасля вываду вайсковых часцей, мы ўдзяляем шмат увагі ўцягненню іх у гаспадарчы зварот, цяпер там ідзе актыўная забудова. У прыватнасці, «Гроднажылбуд» ажыццяўляе будову вуліц Пралетарская — Шчорса, Лідская — Белуша. Таксама чакае сваёй чаргі добраўпарадкаванне вайсковых часцей, якія знаходзіліся на тэрыторыі мікрараёна Фолюш. Мы асабліва ўдзяляем увагу добраўпарадкаванню тэрыторыі з боку напрамкаў, што вядуць у горад, напрыклад, у кірунку Польшчы ў нас з'явіўся новы мікрараён Калбасіно.

Дарэчы, у ім упершыню ў краіне былі ўжыты новыя формы разліку за жыллё — аплата па сабекошце будаўніцтва. Першы такі дом быў здадзены на свята горада ў верасні 2017 года. Да канца бягучага года мікрараён, які складаецца з 14 дамоў, будзе забудаваны цалкам.

— **Які кошт такога «квадрата»?**

— Па сабекошце ён выходзіць на 20—25 % таннейшым, чым у камерцыйных дамах такой жа спажывецкай якасці. Адзіная ўмова — паэтапна і своечасова разлічвацца за будаўніцтва і па яго заканчэнні аплаціць усю суму.

Дарэчы, да будаўніцтва жылля мы імкнемся далучаць не толькі гродзенскія будаўнічыя арганізацыі: напрыклад, чатыры пляцоўкі не так даўно купіла мінская кампанія. Цяпер ідзе праектаванне, узгадненне праектаў, і ў хуткім часе пачнецца будаўніцтва.

ЖАДАННЕ ПЕРШЫНСТВА

— **У Гродне будуюцца і найбуйнейшыя на тэрыторыі Усходняй Еўропы гандлёва-забаўляль-**

ны цэнтр. Як наогул развіваецца гандаль у раёне?

— Карыстаюцца попытам аб'екты буйных гандлёвых сетак. Летась у нас адбылося ўрачыстае адкрыццё самага вялізнага будаўнічага гіпермаркета ў краіне «Мацярык», таксама з'явіўся новы аб'ект — таварная біржа, праз якую ідзе набыццё тавараў.

Вы ўжо адзначылі будаўніцтва гандлёва-забаўляльнага цэнтра «Трыніці», які часткова павінен пачаць сваю працу да канца 2018 года: плануецца, што адчыняць свае дзверы буцікі ды гіпермаркет. Канчатковы ўвод у дзеянне запланаваны на 2020 год.

— **Не магу не запытаць аб навацыях у транспартным забеспячэнні гараджан...**

— Усе транспартныя арганізацыі (аўтапарк, тралейбуснае ўпраўленне, грузавыя аўтапаркі) знаходзяцца на тэрыторыі Кастрычніцкага раёна. Мы ганарымся, што першымі ў краіне пусцілі на лінію бескантактавы тралейбус, які звязваў два мікрараёны: Дзевятоўку і Вішнявец. Мы вельмі хацелі б, каб такія экалагічна чысты транспарт звязваў усе мікрараёны-навабуды з цэнтрам горада ды іншымі мікрараёнамі.

Акрамя таго, сёлета плануецца закупка 12 новых аўтобусаў для абнаўлення парка грамадскага транспарту.

ГАЛОЎНАЕ — ГЭТА ЛЮДЗІ

— **Якія кантакты падтрымліваюцца з іншымі рэгіёнамі краіны?**

— Мы вучымся, абменьваемся вопытам з рэгіёнамі Беларусі. Так, напрыклад, у нас заключана пагадненне з Партызанскім раёнам Мінска аб развіцці адносін у сферах адукацыі, спорту, прадпрыемальніцтва. Склаліся вельмі цесныя адносіны з Маскоўскім раёнам сталіцы і раёнамі Брэста.

— **Што самае галоўнае ў рабоце мясцовай адміністрацыі?**

— Першаснае для нас — гэта людзі — таленавітыя, працалюбівыя, адданыя сэрцам свайму гораду і краіне. Нездарма на першае месца ў эмблеме Кастрычніцкага раёна мы ставім людзей і сям'ю.

Гутарку вяла **Вольга АНУФРЫЕВА**, фота **Сяргея МАРОЗАВА** і **Аляксандра ЛАСМІНСКАГА**.

Прадпрыемства, якое сёлета адзначаць сваё 55-годдзе, пашырае вытворчасць прадукцыі

Сёння на прадпрыемстве рэалізуюцца тры інвестпраекты, якія дазваляць значна знізіць сабекошт прадукцыі, павысіць яе канкурэнтаздольнасць на сусветных рынках, а таксама атрымаць дадатковы прыбытак. З амбіцыйнымі планами гіганта хімічнай галіны краіны пазнаёмілася карэспандэнт «Звязды».

На завод павінен вяртацца спажывец, а не прадукцыя

Вось ужо больш за 50 гадоў «Гродна Азот» працуе на карысць краіны і яе аграрнага сектара: без азотных угнаенняў, напэўна, для працаўнікоў вёскі быў недасяжны цяперашні важкі ўраджай. А пачалося ўсё ў 50-х гадах мінулага стагоддзя, калі згодна з «Кірункам развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1959—1969 гады» пастановай Савета Міністраў быў зацверджаны пералік найбуйнейшых будаўнічых аб'ектаў краіны на чарговы перыяд, у які ўвайшло стварэнне Беларускага азотна-тукавага завода. З снежня 1963 года лічыцца днём нараджэння прадпрыемства, бо менавіта

Напрыклад, на сённяшні момант у Гродзенскім дзяржаўным універсітэце праводзяцца аграхімічныя выпрабаванні па вызначэнні эфектыўнасці вынаходак мясцовых хімікаў. Па іх выніках будзе вызначацца, ці прымаць рашэнне аб прамысловым выпуску новых мінеральных угнаенняў на «Гродна Азот».

Геаграфія супрацоўніцтва

Але гэта толькі малая частка тых намаганняў, якія прыкладае кіраўніцтва завода для пашырэння вытворчых магчымасцяў прадпрыемства. Нагадаем, што заводу сёлета споўніцца 55 гадоў, і яго абсталяванне старэе. Таму тут увесь час праводзяцца рэканструкцыя і мадэрнізацыя дзейнай вытворчас-

прыбыткаў і зніжэнне выдаткаў пры вырабе прадукцыі.

Дарэчы, аб сабекошце. Яго зніжэнню на «Гродна Азот» ўдзяляюць асаблівую ўвагу, бо гэта адпаведна ўплывае на павышэнне канкурэнтаздольнасці прадукцыі прадпрыемства на знешніх рынках. Дзелавае рэпутацыя акцыянернага таварыства дазваляе ўдасканальваць межы міжнароднага супрацоўніцтва. Прадукцыя гродзенскіх хімікаў сёння карыстаецца попытам у Заходняй Еўропе, Лацінскай Амерыцы, з найбліжэйшых рынкаў — у Польшчы, Літве і Украіне. Між іншым, пастаўкі ажыццяўляюцца ў 30 краін свету.

Рэалізацыя праектаў — інвестыцыя ў будучыню

Рэалізацыя новых інвестыцыйных праектаў таксама ўплывае на пашырэнне магчымасцяў буйнога вытворцы аміяку і мінеральных угнаенняў.

— Гэта адзін з прыярытэтных кірункаў перспектыўнага развіцця прадпрыемства, які дазваляе з упэўненасцю глядзець у будучыню і адкрывае перад намі новыя гарызонты, — упэўнены суразмоўнік.

У прыватнасці, рэалізуецца праект па будаўніцтве новага цэха азотнай кіслаты магутнасцю 1200 тон у суткі з рэканструкцыяй дзейнай вытворчасці карбамідна-аміячнай сумесі (далей — КАС). Як растлумачыў Максім Кротаў, гэта дазволіць зменшыць энергетычныя і сыравінныя страты ў сабекошце тоны КАС не менш чым на 11 долараў і павялічыць магутнасць вытворчасці гэтай сумесі на 60 %: з цяперашніх 750 тысяч тон да 1200 тысяч тон штогод. Тым самым прадпрыемства зможа атрымаць дадатковы прыбытак, зрабіць унёсак ва ўмацаванне эканамічнага патэнцыялу вобласці і краіны. Увесці ў эксплуатацыю новы цэх на прадпрыемстве плануюць да канца бягучага года.

ці. Напрыклад, па словах Максіма Кротава, абнаўлялася вытворчасць па вырабе капралактаму, аміяку, карбаміду ды метанолу.

За апошнія сем гадоў (з 2010-га па 2017-ы) на прадпрыемстве рэалізавалі 11 праектаў, якія дазволілі павялічыць выпуск мінеральных угнаенняў, капралактаму, поліаміду больш як на 20 %. Гэта паўплывала на рост дадатковых

тады хімічны завод у Гродне распачаў выпуск сваёй першай прадукцыі — аміячнай салетры.

Зараз прадпрыемства — найбуйнейшы нафтахімічны комплекс у Беларусі, які вырабляе аміяк, карбамід, вадкія азотныя ўгнаенні, сульфат амонія, капралактамы, метанол, поліамід, хімічныя валокны ды іншыя віды. Больш за 55 % прадукцыі прадаецца за мяжу. Астатняе цалкам закрывае патрэбу айчынай сельскагаспадарчай галіны ў мінеральных угнаеннях. Дарэчы, «Гродна Азот» сёння адзіны вытворца на тэрыторыі Беларусі такога віду прадукцыі.

Неабходна дадаць, што за перыяд існавання завода (а гэта 54 гады) не было ніводнай (!) рэкламацыі, што пацвярджае высокую якасць прадукцыі гродзенскага прадпрыемства, якое вядомае ва ўсім свеце. Дэвіз акцыянернага таварыства — «На завод павінен вяртацца спажывец, а не прадукцыя».

Як раскажаў галоўны інжынер — намеснік генеральнага дырэктара ААТ «Гродна Азот» Максім КРОТАЎ, на прадпрыемстве ўвесь час працуюць над пашырэннем лінейкі прадукцыі, менавіта над распрацоўкай новых відаў угнаенняў, якія неабходны сельскагаспадарцам для больш эфектыўнай і прадукцыйнай працы.

ТОЕСНЫЯ ПАНЯЦЦІ: «ГРОДНА АЗОТ» І ГАРАНТЫЯ ЯКАСЦІ

— Галоўнай мэтай праекта «Будаўніцтва азотнага комплексу на ААТ «Гродна Азот» з'яўляецца забеспячэнне ўзрастаючых патрэб народнай гаспадаркі краіны ў азотных угнаеннях, захаванне экспертнага патэнцыялу і перавод вытворчасці на новыя тэхналогіі, — падкрэслівае Максім Кротаў.

Дарэчы, на прадпрыемстве адначасова рэалізуюцца яшчэ два праекты: па рэканструкцыі паветрараздзяляльных устаноў цэха метанолу і водападрыхтоўчай устаноўкі ў кацельні, якія павінны завяршыцца ў наступным годзе.

— Гэта таксама паўплывае на зніжэнне сабекошту прадукцыі. Чаму гэтаму ўдзяляецца такая ўвага? Бо ў структуры затрат вытворчасці «Гродна Азот» больш за 60 % складаюць выдаткі на энерганосьбіты, — тлумачыць суразмоўнік.

Новы комплекс з'явіцца побач з дзейным

Пераходзячы да самага амбіцыйнага плана «Гродна Азот», хочацца засяродзіць увагу чытача на тым, што з яго рэалізацыяй у прадпрыемства будзе магчымасць павялічыць выпуск, напрыклад, карбаміду (у параўнанні з цяперашнім) практычна ўдвая.

Будаўніцтва новага азотнага комплексу будзе весціся на пляцоўцы, якая займае ўсяго 58 гектараў. У той час, як дзейны комплекс знаходзіцца на 450 га. А калі дадаць і тэрыторыю, што займаюць ачышчальныя збудаванні, то гэтая лічба ўзрастае да 750 га.

А што дасць будаўніцтва з пункту гледжання эканомікі?

— Са з'яўленнем новага комплексу знізіцца сабекошт выпуску на тоне прадукцыі на 56 долараў. Таксама будзе створана больш за 600 новых высокавытворчых працоўных месцаў, — кажа галоўны інжынер. — А яшчэ самы сучасны завод па вытворчасці аміяку і карбаміду дазволіць гарантаваць бяспечную эксплуатацыю завода і мінімальныя выкіды ў наваколнае асяроддзе — тое, што больш за ўсё хвалюе гараджан.

Трэба дадаць, што адначасова з пашырэннем магутнасці павялічацца і экспертныя пастаўкі. На прадпрыемстве падлічылі, што дадатковы валютны прыбытак для дзяржавы будзе складаць каля 260 мільёнаў долараў штогод.

Што датычыцца кошту гэтага праекта, то, па папярэдніх падліках, ён абыдзець у больш за мільярд долараў.

Літаральна некалькі дзён таму адбылася нарада ў Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі, дзе разглядалася пытанне перспектыўнага развіцця ААТ «Гродна Азот». Па яе выніках прынята рашэнне ўзводзіць новы азотны комплекс і паралельна мадэрнізаваць наяўную вытворчасць.

Як раскажалі на прадпрыемстве, да будаўніцтва азотнага комплексу плануецца падысці ўжо пасля правядзення конкурсу па вызначэнні генпадрадчыка.

Вольга АНУФРЫЕВА,
фота Валерыя ВАСІЛЕВІЧА.

«ГРОДЗЕНСКИ ШКЛОЗАВОД» — САЦЫЯЛЬНА АДКАЗНЫ БРЭНД З ГІСТОРЫЯЙ

*Летась прадпрыемства адзначала сваё 95-годдзе,
а сёлета замахнулася на амбіцыйныя планы*

Першай прадукцыяй, якую выраблялі на заводзе, заснаваным у 1922 годзе, была аптэкарская бутэляк, так званая шклянка. Амаль за стагоддзе сваёй гісторыі Гродзенскі шклозавод не толькі вытрываў розныя выпрабаванні, але і выйшаў пераможцам у сітуацыях, дзе прадказвалі немінучае паражэнне. Але аб усім па парадку.

Быць канкурэнтаздольным...

З 2009 года галіна вытворчасці шкла краіны пачала адчуваць цяжкасці і несці значныя страты: да 2015 года два з пяці заводаў былі закрытыя, а тыя, што засталіся, скарацілі вытворчасць сваёй прадукцыі. Айчынная вытворчасць не вытрымлівала канкурэнцыі з імпартнай перш за ўсё расійскай, па кошце, бо цэнаўтварэнне залежыць ад розных паказчыкаў, сярод якіх адным з галоўных з'яўляецца кошт энергараэсурсаў. І калі амаль уся сыравіна — мясцовая, то блакітнае паліва — не. А яно ў сабекошце прадукцыі займае значнае месца. Трэба было штосьці змяніць...

— Мы так хацелі працаваць, што вырашылі стаць на чале шкляной галіны вытворчасці, — расказаў дырэктар ААТ «Гродзенскі шклозавод» **Юрый СКРЫПКО**. — Першае, што трэба было зрабіць, — стварыць поле для працы, па-другое — пачаць працаваць супольна, па-трэцяе — скараціць выдаткі.

На этапе абароны айчыннага рынку шклозавод выступіў ініцыятарам распрацоўкі праекта ўказа прэзідэнта № 350, які дапамог павысіць канкурэнтаздольнасць беларускай шкляной вытворчасці. На працягу 2015—2017 гадоў на прадпрыемстве скарацілі выдаткі амаль на 25% дзякуючы павышэнню вытворчасці працы, зніжэнню кошту паставак сыравіны, павелічэнню выкарыстання шклабою ды іншых крокаў.

...і клапаціцца аб навакольным асяроддзі

Яшчэ адной вартай увагі шырокай аўдыторыі ініцыятывай гродзенскіх шкляроў можна лічыць праект па далучэнні айчыннага заводаў галіны да ліку дзяржаўных заказчыкаў шклабою.

— Мы адзіныя, хто выкарыстоўвае адходы шкла ў Гродне, і мы бяром на сябе адказнасць перапрацоў-

Гродзенскі шклозавод з'яўляецца намінантам прэміі «HR-брэнд 2018» у намінацыі «Рэгіён»

ваць больш, тым самым дапамагаючы нашаму гораду пазбаўляцца ад смецця, — тлумачыць пазіцыю суразмоўнік.

Таму завод быў першым, хто прапанаваў далучыць шклозаводы краіны да ліку дзяржаўных заказчыкаў шклабою.

— Ініцыятыва накіравана да прадстаўнікоў розных пакаленняў, але перш за ўсё — да нашай будучыні. Мы хочам бачыць родную зямлю квітнеючай, каб краіна дынамічна развівалася і была паважанай суседзямі, — дадае дырэктар прадпрыемства.

Прапанаваны праект пастановы ўрада № 4 быў прыняты і дзейнічае з пачатку 2017-га.

Такі падыход дазволіў прадпрыемству павялічыць выкарыстанне шклабою ў сваёй вытворчасці летась на 64% адносна папярэдняга года. Суадносіны другаснай сыравіны такім чынам склалі

42% ад выкарыстанай у вытворчасці.

На самай справе падыход вельмі карысны не толькі з пункту гледжання эканомікі, бо дазваляе знізіць выдаткі на блакітнае паліва (кожныя 10% дадатковага шклабою абарочваюцца трохпрацэнтнай эканоміяй газу), але і экалогіі, бо нясе ў сабе зніжэнне выкідаў CO₂ на 7%. Таксама павелічэнне колькасці шклабою дазваляе прадпрыемству эканоміць на іншай неўзнаўляльнай прыроднай сыравіне: пяску, содзе, вапняку, шчэбені і гэтак далей.

На прадпрыемстве падлічылі, што эканамічны эффект летась склаў больш за 325 тысяч рублёў. Сапраўды, нямала...

Дарэчы, ініцыятыва была адзначана належным чынам: на конкурсе «Брэнд года» Гродзенскі шклозавод атрымаў залаты медаль у намінацыі «Сацыяльна адказны брэнд» у катэгорыі

«Ахова навакольнага асяроддзя».

Расцём і развіваемся

Сёлета таксама адбылося шмат знакавых для шкляной галіны ў цэлым і Гродзенскага шклозавода ў прыватнасці падзей. На пачатку года свае вынікі прынеслі перагаворы паміж расійскай кампаніяй і заводам: партнёры з Расіі ўбачылі перспектыву і інвеставалі адзін мільён долараў для запуску лініі па вытворчасці шкла.

Адпаведнае пагадненне было падпісана паміж Міністэрствам архітэктуры і будаўніцтва краіны і расійскай

кампаніяй «Трытон». Гаворка датычыцца мадэрнізацыі лініі па вырабе ўзорыстага шкла. Згодна з кантрактам у Гродне будзе наладжана вытворчасць узорыстага шкла палепшанай якасці. Палову прадукцыі будзе купляць расійская кампанія для вытворчасці душавых кабінаў у Расійскай Федэрацыі, астатнюю частку гродзенцы будуць прадаваць на ўнутраны і знешні рынкі. Дарэчы, кантракт прадугледжвае закупку кампаніяй «Трытон» прадукцыі шклозавода на суму дзевяць мільёнаў долараў.

Між іншым, узорыстае шкло мае попыт на рынку, бо выкарыстоўваецца не

толькі пры вырабе душавых кабінаў, але і ў мэблевай вытворчасці, прамысловым і цяпличным шкленні.

Як сказаў, каментуючы падпісанне пагаднення, **міністр архітэктуры і будаўніцтва Беларусі Анатоль ЧОРНЫ**, гэты кантракт вельмі важны для развіцця прадпрыемства, бо дазваляе надаць новае жыццё лініі ўзорыстага шкла.

— Акрамя паставак у Расійскую Федэрацыю, вырабленае на мадэрнізаванай лініі шкло будзе выкарыстоўвацца для закрыцця ўнутранага рынку ад імпарту, — падкрэсліў тады міністр.

У сувязі з тэндэнцыяй бізнесу розных кірункаў быць сацыяльна адказнымі перад сваімі супрацоўнікамі, дзяржавай і грамадскасцю Гродзенскі шклозавод вырашыў далучыцца да ініцыятывы Глобальнага дагавора ААН па дасягненні Мэт устойлівага развіцця.

І зусім свежая навіна — у красавіку Гродзенскі шклозавод пашырыў свой вытворчы партфель. Кампанія стала пераможцай на адкрытых

таргах па продажы магілёўскага шклозавода «Ялізава». Гэтае прадпрыемства займалася выпускам тарнай прадукцыі.

Пачынаючы з 2015 года знаходзілася ў працэдурі банкруцтва і неаднаразова рабіліся спробы прадаць яго з аўкцыёну, але безвынікова. Да нядаўняга часу.

— Аб'яднанне намаганняў двух прадпрыемстваў дазволіць захаваць і прымножыць векавыя традыцыі шкляной вытворчасці Беларусі, — упэўнены **Юрый СКРЫПКО**.

Падсумоўваючы ўсё пералічанае вышэй, хочацца дадаць: той, хто ўвесь час імкнецца да вяршынь і не стаіць на месцы, не толькі пераадоўвае жыццёвыя перашкоды, але і выходзіць пераможцам з самых, здавалася б, складаных сітуацый. І прыклад Гродзенскага шклозавода — самае яўнае таму пацвярджэнне.

Вольга АНУФРЬЕВА.

ВІЗІТНАЯ КАРТКА КРАІНЫ

АДКРЫТАЕ АКЦЫЯНЕРНАЕ ТАВАРЫСТВА «ГРОДНАПРАМБУД» — АДНА З ВЯДУЧЫХ АРГАНІЗАЦЫЙ У БУДАЎНІЧАЙ ГАЛІНЕ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

— Мы будзем прафесійна і якасна, укараннем у вытворчасць новыя распрацоўкі, матэрыялы і тэхналогіі, якія дазваляюць паскорыць узвядзенне аб'ектаў, — падкрэслівае **генеральны дырэктар ААТ «Гроднапрамбуд», заслужаны будаўнік Рэспублікі Беларусь Абдулвагаб ВАГАБАУ.**

Працоўная біяграфія прадпрыемства пачынаецца з кастрычніка 1944 года, калі пасля вызвалення Гродна ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў трэба было ў самыя сціслыя тэрміны адбудаваць зруйнаваны вайной горад, прамысловыя прадпрыемствы, школы, бальніцы, магазіны. Ад абласнога будаўнічага трэста, затым аб'яднання, калектыў прайшоў нялёгка шлях да стварэння адкрытага акцыянернага таварыства, дзе сёння працуюць каля пяці тысяч чалавек.

Яго візітнай карткай сталі такія знакавыя аб'екты, як ААТ «Гродна Азот» і «Хімвалакно», першая ў краіне на раўніннай рэчцы Гродзенская ГЭС на Нёмане, Аўгустоўскі канал, Беларуская АЭС у Астравецкім раёне, нацыянальны аэрапорт Мінск. За семдзесят з лішнім гадоў «Гроднапрамбудам» назапашаны велізарны вопыт — узведзена больш за дзве тысячы аб'ектаў самага рознага прызначэння.

Паколькі прадпрыемства знаходзіцца на тэрыторыі Кастрычніцкага раёна абласнога цэнтра, то яно, зразумела, стараецца ўнесці свой пасільны ўклад у яго развіццё. Калі раней прыярытэтным кірункам яго дзейнасці было прамысловае будаўніцтва, то за апошнія дзесяць гадоў значна дадалася аб'ектаў сацыяльнай сферы. На тэ-

рыторыі раёна гроднапрамбуду ўзводзяць дзіцячыя садкі і школы, жыллё. Шмат яго аб'ектаў у самым новым мікрараёне Альшанка, дзе зараз пражывае каля 30 тысяч чалавек. Сёлета актыўна будуюцца самыя буйныя ў горадзе школы на 44 класы. На пачатку гэтага года ў мікрараёне Вішнявец

можна адпачыць, пагуляць у боўлінг, паглядзець фільмы, наведаць трэнажорную залу ці мноства гурткоў па інтарэсах. Сюды на вечары танцаў прыязджаюць людзі пажылога ўзросту.

Аднаўляецца яшчэ адзін даўгабуд раёна — абласная філармонія. Яе канцэртная зала разлічана на 1200 гле-

Адна з вуліц новага мікрараёна Альшанка.

Новая паліклініка па вуліцы Хімікаў.

адкрылася паліклініка на 650 наведванняў у змену, якая пазбавіла ад вялікай праблемы жыхароў некалькіх мікрараёнаў.

Больш за дваццаць гадоў у горадзе быў «замарожаны» аб'ект, так званы Дом культуры будаўнікоў на вуліцы Лідскай. Аднавіць яго даручылі «Гроднапрамбуду», з чым яго ўпраўленні справіліся на выдатна. Сёння гэта любімы моладдзю цэнтр «Галактыка», у якім

дачоў. Зараз будаўнічыя ўпраўленні ААТ «Гроднапрамбуд» выходзяць на фінішныя работы, каб адкрыць філармонію ў канцы гэтага года.

Таксама набліжаецца да завяршэння мадэрнізацыя цэха азотнай кіслаты ў ААТ «Гродна Азот», што, згодна з праграмай развіцця найбуйнейшага хімічнага прадпрыемства краіны да 2025 года, уключае шэраг інвестыцыйных праектаў. Цэх

азотнай кіслаты будзе мець магутнасць 1,2 тысячы тон у суткі. Гродзенскія будаўнікі пасля нядаўняй нарады ў Прэзідэнта спадзяюцца, што ім давераць будаваць новы азотны камбінат і ўдзельнічаць у глыбокай мадэрнізацыі «Гродна Азота».

У гэтага прадпрыемства ў прамысловай зоне Кастрычніцкага раёна створана вытворча-будаўнічае ўпраўленне «Спецбудмантаж», якое камплектуе аб'екты ўсім неабходным абсталяваннем і канструкцыямі, малымі архітэктурнымі формамі. Яно ўжо больш за дзесяць гадоў на рынку мантажных паслуг. А завод жалезабетонных канструкцый лічыцца вядучым прадпрыемствам будаўнічай індустрыі вобласці.

Працоўныя поспехі «Гроднапрамбуд» адзначаюцца на самым высокім узроўні. Так, па выніках работ за 2003, 2005, 2006, 2007, 2010—2013 гады за выкананне найважнейшых

параметраў сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны ўказами Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ААТ «Гроднапрамбуд» прызнавалася пераможцам спаборніцтва сярод будаўнічых арганізацый з занясеннем на Рэспубліканскую дошку Гонару. А сёлета яго спецыялізаванае ўпраўленне № 221 стала пераможцам конкурсу «На найлепшае дасягненне ў будаўнічай галіне Рэспублікі Беларусь» у намінацыі «Арганізацыя года».

На пытанне, як удаецца дабіцца ўсяго гэтага, Абдулвагаб Вагабаў адказаў, што ўпэўненасць у заўтрашнім дні ім надаюць больш чым 70-гадовы вопыт работы, заслужаны давер заказчыкаў і высокапрафесійны персанал. На яго вопыце і аднаснасці справе, здольнасці выканаць пастаўленую задачу грунтуецца поспех прадпрыемства.

Іван АЛЯКСАНДРАЎ, фота Міхаіла ІСАЧАНКІ.

Дзіцячы садок ў мікрараёне Альшанка.

УНП 500096937

ДАРОГА: КІЛАМЕТРЫ І ЛЁСЫ

За 70 гадоў арганізацыя мела некалькі назваў. 25 мая 1948 года прадпрыемства было створана як машына-дарожная станцыя № 8, затым пачала называцца дарожна-будаўнічым раёнам № 18, а ў 1981 годзе атрымала сваю цяперашнюю назву — ДБУ № 18. За гэты час змянілася не толькі назва, але і магутнасць.

Першыя крокі былі цяжкія, не было ні сродкаў, ні тэхнікі. Таму займаліся ў асноўным бягучым і капітальным рамонтам гравійных і грунтовых дарог, асабліва пасля паводак, расчышчалі іх ад снежных заносаў. У гэты складаны пасляваенны час дапамагала насельніцтва, а тэхніку пазычалі іншыя прадпрыемствы.

Рэгіён патрэбны былі новыя дарогі замест разбітых і пашкоджаных падчас вайны. І такая работа пачалася. За першыя восем гадоў існавання арганізацыі было пабудавана 110 кіламетраў грунтовых дарог, з 1950-га па 1982 год — 470 кіламетраў гравійкі. Пракладаўся брук. 170 кіламетраў аўтадарог у саветскі час пабудавана метадам прамочвання.

Дырэктар ДБУ № 18 Сяргей БУХАЛЕНКА.

Гродзенскія дарожнікі карысталіся яшчэ і метадам змешвання, вынік якога нагадваў асфальт. Такім чынам было зроблена за сем гадоў больш за 90 кіламетраў дарог.

НОВАЯ ЭРА — АСФАЛЬТ

На пачатку 70-х гадоў пачынаецца эра асфальту. На заводзе атрымалі першую асфальтабетонную сумесь, і дарожнікі пачалі аддаваць перавагу менавіта такому пакрыццю. Для аўтамабілістаў гэта стала сапраўдным падарункам. Але ва ўпраўленні разумелі — пакрыцце трэба яшчэ больш узмацніць. Рух на дарогах рабіўся

інтэнсіўным, з'явіліся цяжкія аўтамабілі. На прадпрыемстве сутыкнуліся з дэфіцытам вяжучых матэрыялаў. Сталі шукаць новыя тэхналогіі для кладкі дарог. І знайшлі. Упершыню ў краіне сталі выкарыстоўваць у якасці вяжучага матэрыялу адходы нафтавай прамысловасці — антрацэнавае масла, дзэгаць, каменявугальную смалу, гудрон. Для акіслення зрабілі спецыяльную ўстаноўку. За перыяд з 1978-га па 1990 год было выпушчана і ўкладзена 370 тысяч тон дзэгцебетонных сумесяў. Многія работнікі ДБУ № 18 атрымалі дзяржаўныя ўзнагароды.

ПА ЕЎРАПЕСКІХ СТАНДАРТАХ

Чарговым крокам у асваенні новых тэхналогій стала будаўніцтва ў 1983 годзе магістралі «Мінск — Гродна» — першай двухпалоснай дарогі з пуцэправодамі і развязкамі двух узроўняў. Гэта быў еўрапейскі стандарт. Літаральна праз год было зладзена ў эксплуатацыю 8,8 кіламетра трасы з трыма пуцэправодамі. Менавіта на будаўніцтве гэтага аб'екта ўпершыню ў Беларусі ўкаранілі метады пакрыцця цэментабетону з замацаваннем грунту сланцавым попелам.

За будаўніцтва аўтамагістралі «Мінск — Гродна» пяць работнікаў ДБУ № 18 узнагароджаны бронзавым медалём ВДНГ СССР. Сярод іх — машыніст аўтагрэйдара М. Вазнічык, старшы прараб А. Дудко, машыніст бульдозера Д. Вярыбіцкі, плотнік К. Марцулевіч, машыніст бульдозера Г. Міцкевіч.

ДЛЯ КРАІНЫ І ГОРАДА

З 2010 года працягваецца грандыёзны праект «Паўночна-ўсходняя

кальцо Гродна». У рамках праекта пракладзены новыя развязкі і магістралі, адрамантаваны існуючыя. Работнікі ДБУ № 18 прымалі ўдзел у рэканструкцыі аднаго з самых знакавых аб'ектаў — Старога моста ў Гродне. Пракладзена новая вуліца ў мікрараёне Дзевятоўка, ідзе будаўніцтва вуліц мікрараёна Паўднёвы, праспектаў імя Кляцкова і імя Лебедзева. Пракладзена гарналыжная траса ў парк актыўнага адпачынку ў Каробчыцах. Вядзецца работа па прадаўжэнні вуліцы Курчатава.

Гродзенскія дарожнікі працуюць і на аб'ектах рэспубліканскага значэння. За работу на аб'екце «Абход тэрыторыі нацыянальнага парку «Белавежская пушча» калектыў атрымаў падзяку Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Сіламі ўпраўлення пабудавана другая кальцавая дарога вакол Мінска. А зараз вядуцца работы на самай маштабнай будоўлі «Аўтамабільная дарога М6 «Мінск — Гродна — граніца Рэспублікі Польшча».

ПА ПРАЦЫ І ГОНАР

За самаадданую працу нагрудным знакам «Ганаровы дарожнік»

узнагароджаны былі дырэктар (цяпер генеральны дырэктар ААТ «ДБТ № 6) Васіль Доўгань, **дырэктар ДБУ № 18 Сяргей БУХАЛЕНКА**, галоўны інжынер Сяргей Белы, галоўны бухгалтар Ірына Пералайка, дарожны рабочы Васіль Хамко, машыніст аўтагрэйдара Юрый Коўрах, механік Анатоль Панасік, кіроўца пагрузчыка Аляксандр Высоцкі, машыніст Кандрат Цыдзік і іншыя.

Нагрудным знакам «Ганаровы транспартнік» адзначаны кіроўцы Іван Прэцкайла і Уладзімір Кухта, машыніст экскаватара Мечыслаў Юшкевіч і іншыя.

ПА ВЯЛІКІМ КАЛЬЦЫ

Гродзенская вобласць знаходзіцца ў цэнтры транзітных шляхоў краіны. Дарогі тут падыходзяць да самых граніц з Літвой і Польшчай. На пагранпераходах пабудаваны і яшчэ будуцца лагістычныя цэнтры. Ёсць намер павесці патокі транспарту ў аб'езд Гродна па вялікім кальцы. А гэта значыць, што перад калектывам ДБУ № 18 адкрываюцца новыя планы на перспектыву.

Маргарыта УШКЕВІЧ, фота Міхаіла ІСАЧАНКІ.

УНП 500156827

ААТ «ГРОДНАЖЫЛБУД» ЗАБУДУЕ НОВЫ МІКРАРАЁН

У Грандзічах забудова пачнецца з 11—19-павярховых дамоў серыі буйнапанэльнага домабудавання гэтага прадпрыемства, якое два гады таму адзначала сваё 50-годдзе. Мікрараён разлічаны на 80 тысяч жыхароў. Адначасова пачне фарміравацца новы мікрараён на месцы ваеннага гарадка па вуліцы Лідскай.

ААТ «Гроднажылбуд» — адна з вядучых домабудаўнічых арганізацый краіны. За гады свайго існавання яна ўвядла ў эксплуатацыю больш чым сем мільёнаў квадратных метраў жылля. А гэта 112 тысяч кватэр. Прадпрыемства ўласнымі сіламі выконвае 95 працэнтаў работ — ад падрыхтоўкі праектнай дакументацыі да згоды гатовага аб'екта пад ключ і добраўпарадкавання тэрыторыі.

Сёння «Гроднажылбуд» з'яўляецца ўнікальнай шматфункцыянальнай вытворчай арганізацыяй. Ёсць сваё практнае ўпраўленне. Уласныя вытворчасці забяспечваюць поўнае камплектаванне аб'ектаў.

з дзяржаўнай падтрымкай. Летась работнікі прадпрыемства першымі ў краіне пачалі ствараць жыллёвыя кааператывы для сем'яў, якія маюць патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў. Першы такі дом пабудавалі ў новым мікрараёне Калбасіно для сваіх супрацоўнікаў. Яны ўжо справілі наваселле. Адзін квадратны метр абышоўся ім не вышэй за сярэднямесячны заробак. Сёння ў Гродне сфарміравана больш за дзесяць такіх кааператываў, для якіх кошт камерцыйнага жылля — адзін з самых нізкіх у краіне.

Летась ААТ «Гроднажылбуд» быў пабудаваны энергаэфектыўны дом другога пакалення. Па ўсіх паказчыках энергазберажэння ён прызнаны найлепшым у краіне. Падчас яго будаўніцтва былі прыменены тэхналогіі рэкуперацыі, выкарыстаны цяпло зямлі, гарадской каналізацыі. На доме ўстаноўлена каля 300 сонечных батарэй.

Упершыню ў Беларусі ў Ласосне-4 пабудавалі катэджны пасёлак, дзе ёсць зборна-счытавыя і зблкіраваныя дамы. Пасёллак размешчаны ў лясной мясцовасці, поўнаасцю на ўсіх камунікацыях. Засталося прадаць усяго некалькі дамоў. Да паселішча падвездзена дарога.

ААТ «Гроднажылбуд» удзельнічае ў рэканструкцыі гісторыка-культурных аб'ектаў Гродзеншчыны. Адноўлена Каложская царква, узведзеная ў XII стагоддзі на гары перад Нёманам. Вядуцца работы па рэстаўрацыі Старога замка і палацава-паркавага комплексу «Свяцк» XVIII стагоддзя.

Сёння акцыянернае таварыства завяршае забудову комплексу на 830 кватэр на месцы былой вайскавай часці.

Высоткі на вуліцы Паповіча.

Тут выкарыстана камбінацыя маналітна-каркаснага і панэльнага домабудавання. Для жыхароў мікрараёна адкрыюцца гандлёвы цэнтр, аб'екты абслугоўвання. Дарэчы, працягваецца забудова новага мікрараёна Альшанка, дзе ў адным з шматпавярховікаў будзе размешчаны дзіцячы садок на 60 месцаў. Усё гэта прымеркавана да юбілею Кастрычніцкага раёна абласнога цэнтра.

У прадпрыемства ёсць свая база адпачынку — «Дом рыбака» на беразе вадасховішча. У ім гасцінічныя нумары і кафэ, камфортныя драўляныя домікі. А ва ўласным цэнтры здароўя можна прайсці дыягностыку і лячэнне на сучасным абсталяванні.

Іван АЛЯКСАНДРАЎ.
Фота Міхаіла ІСАЧАНКІ.

УНП 500013575

Сімвалічны ключ ад дзіцячай амбулаторыі ў мікрараёне Альшанка генеральны дырэктар ААТ «Гроднажылбуд» Алег УШКЕВІЧ перадае кіраўніцтву паліклінікі.

Генеральны дырэктар ААТ «Гроднажылбуд» за-служаны будаўнік Рэспублікі Беларусь Алег УШКЕВІЧ робіць акцэнт на разумным спалучэнні ўзвядзення камерцыйнага жылля і кватэр, якія будуецца

ААТ «БЕЛКАРД»: ЗАВОД, ЯКІ ЖЫВЕ І ПРАЦУЕ

АД РАМОНТУ ПАДШЫПНІКАЎ ДА ВЫПУСКУ КАРДАНА

ААТ «Белкард» створана ў жніўні 1951 года. Краіна нарошчвала аўтапрад-ны парк і востра паўстала праблема запчастак. Было вырашана стварыць у Гродне рамонтна-падшыпнікавы завод. Плошчы падрыхтавалі ў рэкордны тэрмін і праз паўгода аб'ект быў уведзены ў эксплуатацыю. Працавалі на заводзе таксама рэкорд-на. На пачатку існавання ў год было адрамантавана 10 тысяч падшыпнікаў, а ўжо ў 1955 годзе — 226 тысяч штук.

У канцы 50-х гадоў завод выпусціў першую партыю карданнага валаў для аўтамабіля ЗІЛ-120. На гэтым этапе вытворчы аб'ект стаў пашырацца, разгарнулася будаўніцтва новых карпусоў, пачаўся мантаж абсталявання, быў запушчаны ўласны кавальскі цэх. Карданы сталі асноўнай прадукцыяй завода, і прадпрыемства атрымала назву «Гродзенскі завод карданнага валаў».

Прадукцыя паступала на канвееры ўсіх буйных прадпрыемстваў па выпуску аўтамабіляў — МАЗ, ЗІЛ, ЛАЗ і іншыя. Падчас перабудовы і развалу Саюза многія рынкі збыту былі страчаны, у гэты час завод становіцца ААТ «Белкард», праз пэўны час да яго далучаюцца Гродзенскі завод аўтамабільных агрэгатаў.

У 2016 годзе завод узначалі Андрэй Леанідавіч Яначкін. Малады і энергічны кіраўнік пачаў вырашаць пытанні павышэння канкурэнтаздольнасці прадукцыі. Была распрацавана сістэма мер па павышэнню якасці і рацыянальнай выкарыстанні матэрыяльных рэсурсаў.

У ЛАНЦУЖКУ ІНАВАЦЫЙ

На заводзе выбралі стратэгію якасці. Сістэма менеджменту якасці накіравана на пастаяннае паляпшэнне прадукцыі, папярэджанне адмоў, скарачэнне страт у ланцужку паставак. Прадпрыемства мае шэраг сертыфікатаў, якія адпавядаюць міжнародным і нацыянальным стандартам.

Асаблівую ўвагу звярнулі на новыя падыходы. Каб выканаць патрабаванні Пра-

вілаў ЕЭК ААН па бяспецы і задаваліць попыт на камфартабельныя па частцы шуму і вібрацыі агрэгаты, на заводзе праведзены даследаванні і распрацаваны канструкцыі карданнага валаў, карданнага перадач, газанапоўненых амартызатараў, фланцаў, траасмісій для легкавых, грузавых і камерцыйных аўтамабіляў.

Усе гэтыя аўтакампаненты будуць вырабляюцца па адной канструкцыйнай схеме, якая, дзякуючы інавацыйным тэхнічным рашэнням і патэнціялу на вынаходніцтва, мае шэраг пераваг у параўнанні з аналагамі. Узорная партыя агрэгатаў прайшла выпрабаванне на прадпрыемствах «Групы «ГАЗ», а таксама ў складзе аўтамабіляў на прадпрыемствах МАЗ, МЗКТ, КАМАЗ, «АУТАДАР Холдынг» і іншых, дзе атрымала станоўчы водгук.

У рамках Праграмы тэхнічнага пераўзбраення (2016—2020) на ААТ «Белкард» рэалізуецца бізнес-план інавацыйнага праекта «Стварэнне сучаснай вытворчасці аўтакампанентаў павышанага тэхнічнага ўзроўню для легкавых і камерцыйных аўтамабіляў». Праект прадугледжвае аснашчэнне вытворчасці сучасным высокапрадукцыйным абсталяваннем. Бізнес-план прайшоў усе неабходныя экспертызы і знаходзіцца ў Савеце Міністраў на этапе ўключэння ў Дзяржаўную праграму інавацыйнага развіцця.

КАРДАН ПАЕДЗЕ Ў ПАКІСТАН?

ААТ «Белкард» з'яўляецца экспертаарыентаваным прадпрыемствам, дзе 70 % прадукцыі адпраўляецца за мяжу, пераважна ў Расійскую Федэрацыю. А ўсяго геаграфія паставак налічвае 15 краін свету. Адгрукі ідуць у Казахстан, Туркменістан, Азербайджан, Кыргызстан, Арменію, Польшчу, Літву, Латвію, Венгрыю, Румынію, Сербію, Украіну. У перспектыве завод плануе трапіць на рынкі Кубы і Пакістана. З 2016 года прадпрыемства штогод павялічвае аб'ёмы вытворчасці на 30 %. Расце і экспарт. За мінулы год ён склаў 22 мільёны долараў.

Прадпрыемства аказвае спонсарскую дапамогу, у 2017 годзе сума складала больш за 60 тысяч рублёў. Дапамога выдзялялася вайскавай часці, на лячэнне дзяцей, музею-ся-

дзібе Агінскага, гродзенскім школам, гімназіям, храмам. Прадпрыемства прымае ўдзел у шматлікіх дабрачынных акцыях, арганізаваных для выхаванцаў дзіцячых дамоў, ветэранаў вайны і працы.

Ахову здароўя забяспечваюць два медпункты. Тут працуюць урачы і фельчары найвышэйшай і першай катэгорыі, тэрапеўты, гінеколаг, стоматолог. Ёсць ультрагукавая дыягностыка, фізіятэрапеўтычны кабінет. На прадпрыемстве — свая сталовая на два залы — абедзенны і банкетны, агульная колькасць месцаў — 250. Паслугамі сталовай штодзень карыстаюцца звыш 500 чалавек. Установа прымае заказы на правядзенне тэматычных мерапрыемстваў.

Амаль усе работнікі завода — члены прафсаюза, а гэта больш за 1800 чалавек. Адною з самых шматлікіх сярэд прадпрыемстваў з'яўляецца ветэранская аргани-

зацыя, якая налічвае 1300 былых работнікаў завода. Ветэраны падтрымліваюць сувязь з прадпрыемствам, актыўна ўдзельнічаюць ва ўсіх мерапрыемствах, у тым ліку спартыўных. У горадзе добра ведаюць хор ветэранаў «Белкарда», для іх выдзелена вялікае памяшканне. Сумесна з адміністрацыяй ветэранамі ўзноўлены заводскія музей.

У мінулым годзе на работу прынята 20 маладых інжынераў розных ВНУ краіны, большшая частка якіх — выпускнікі факультэта інавацыйных тэхналогій машынабудавання ГрДУ імя Янкі Купалы. На заводзе працавалі тры студэнцыя маладзёжнай палітыкі дырэктар завода атрымаў падзяку мэра горада. Арганізацыя БРСМ завода выйшла пераможцай абласнога этапу конкурсу «Валанцёр года — Добрае Сэрца».

Маргарыта УШКЕВІЧ.

УНП 500013575

■ Наваселле

ІВАН, МАРЫЯ І ІХ «КАМАНДА»

Дзіцячы дом сямейнага тыпу атрымаў новы адрас у катэджным пасёлку

Катэдж для дзіцячага дома сямейнага тыпу не толькі прыгожы сам па сабе, але яшчэ і знаходзіцца ў маляўнічым месцы. Тут і поле, і лес, каля дарогі сучасная крама, ёсць транспартная сувязь з горадам. Пасля таго як былая тэрыторыя Гродзенскага раёна ўвайшла ў склад горада, тут пачалася актыўная забудова. Адзін з гэтых дамоў па вуліцы Маладой выкупіў для гэтай сям'і «Беларусбанк».

Марыя НАЙДА з дзецьмі.

У адміністрацыі Кастрычніцкага раёна Гродна адзначаюць, што такі падарунак банкіраў вельмі свечасовы. Было вырашана перадаць яго сям'і Марыі і Івана Найдэ, якія разам з дваімі ўласнымі выходзяць 14 прыёмных дзяцей і яшчэ аднаго ўсынавілі. Дагэтуль вялікая сям'я жыла ў шасціпакёвай гарадской кватэры, але месца на ўсё ўжо не хапала, было вельмі цесна. Цяпер ёсць у іх сучасная прасторная кухня, вялікая гасцёўня, пакой для гульні, два санвузлы з душамі, спальні для дзяцей, пакой пад гардэроб. Побач з катэджам лазня. Не так даўно прадстаўнікі таго ж «Беларусбанка» падаравалі дзіцячую пляцоўку. У двору бацькі ставяць не-

вялікую палатку для гульні. Тут бавяцца малодшыя дзеці, старэйшым ёсць работа побач з Іванам Анатолевічам. У катэджы вядуцца апошнія прыгатаванні да ўрачыстасці, якія прымеркаваны да святочнай перадачы ім ключоў ад дома.

Марыя Францаўна праводзіць экскурсію і расказвае, якую дапамогу аказалі спонсары. Напрыклад, прадпрыемства «ЗОВ-мэбля» абсталявала кухню, шэфы з Гродзенскага інстытута азотнай вытворчасці канцэрна «Белнафтахім» падаравалі мэблевую гарнітуру. Дарэчы, яны гатовы падтрымаць і маральна, па словах Марыі Францаўны. Заўсёды выслушаюць, дадуць параду.

— Для нас гэта вельмі важна, бо часам падтрымка неабходная, каб проста паразмаўляць. Мы бярэм розных дзяцей, многія з псіхалагічнымі траўмамі, хворыя. Толькі і думаеш: як іх выраставаць? У цяжкія моманты трэба адчуць падтрымку, пачуць добрую параду.

У сям'і Марыі Францаўны выходзіліся 24 дзіцяці. Кожнаму з іх аддадзена частка душы і сэрца.

— Некаторыя дзеці праз пэўны час вяртаюцца ў свае біялагічныя сям'і. Так здарылася і з дзяўчынкай з ДЦП, маці якой была пазбаўлена бацькоўскай правоў. Але ўсё ж змагла знайсці ў сабе моц і вярнула дачку. Такая ж сітуацыя была з хлопчыкам, маці

якога перастала піць і праз год забрала сына. Я вельмі цаню такія моманты — значыць, не ўсё страчана — і заўсёды дапамагаю такім бацькам вярнуць дзяцей, хоць гэта вельмі балюча: яны ўваходзяць у жыццё, і развітацца з імі цяжка, — кажа прыёмная маці.

Дарэчы, усе дзеці завуць Марыю Францаўну мамай. Незалежна ад таго, колькі гадоў яны тут жывуць. Падчас размовы да жанчыны раз-пораз падбягалі хлопчыкі. Адзін пытаўся, ці прышоў час паліваць кветкі, другі — ці можна пагуляць з суседзямі, а малая Валерыя наогул не адыходзіла ад маці. Ёй днямі споўнілася пяць гадоў. А тры гады таму, у такі ж майскі дзень, яе і брата Льву з дзіцячага дома ўзяла да сябе новая мама. Іх біялагічныя бацькі пазбаўлены правоў з-за асаблівага развіцця. Ім цяжка абслугоўваць саміх сябе, таму і дзетак змясцілі ў прытулак. З дзіцячага дома ў трохгадовым узросце ў прыёмную сям'ю трапілі двойнятыкі Дарыюш і Міраслаў. Іх маці памерла, а дзед і дзядзька не маглі справіцца з малымі.

Зараз гэта рослыя прыгожыя хлопцы, здольныя і каву заварыць, і посуд памыць, і з рамонтам дапамагчы. Дарыюш марыць стаць мадэльерам, а яго брат — аўтамаханікам. Дзяўчаткі Юля і Дар'я

выбралі прафесіі ў сферы паслуг — швачка і цырульніца. Калі ім споўніцца 18 гадоў, яны будуць вымушаны пайсці з сям'і. Там, дзе будуць вучыцца, іх забяспечаць інтэрнатам.

— Але мы не губляем сувязі, — кажа Марыя Францаўна. — Не так даўно адна з нашых выхаванак выйшла замуж, мы ёй зрабілі вяселле, яна па-ранейшаму называе мяне мамай, а яе муж лічыць сваёй цешчай. Яны прыязджаюць да нас, бо і дарослым дзецям таксама патрэбныя клопат, увага. Прыязджаюць і мае родныя дзеці, у дачкі ўжо свая сям'я. Напрыклад, на Вялікдзень, Новы год, 8 Сакавіка, у Дзень Маці. Яны

прыязджаюць, каб павіншаваць мяне, а я рыхтую для іх падарункі.

Раней гарадскія ўмовы не дазвалялі прыняць адразу ўсіх. Цяпер сям'я змога сабрацца разам у вялікім доме, дзе пануюць цяпло і сяброўства. А яшчэ Марыя Францаўна і яе муж плануюць запрасіць у госці такія ж сям'і з іншых абласцей. Гэта вельмі важна — быць разам, дзяліцца вопытам і сумесна вырашаць праблемы. «А можа, да нас звярнуцца і тыя, хто таксама мае намер узяць з прытулку дзяцей, — разважае прыёмная маці. — Яны маглі б паглядзець, як мы жывём, і зрабіць свой гуманны выбар».

Маргарыта УШКЕВІЧ.

Новае месца жыхарства для дзіцячага дома сямейнага тыпу.

■ Адукацыя

КАЛЕДЖ ЗАПАТРАБАВАННЫХ ПРАФЕСІЙ

У Гродзенскім дзяржаўным прафесійным тэхналагічным каледжы ствараецца рэсурсны цэнтр, дзе змогуць практыкавацца будучыя кухары і кандытары. Новая сучасная база дазволіць весці падрыхтоўку навучэнцаў іншых устаноў па гэтых спецыяльнасцях, а таксама павышаць кваліфікацыю ўсім работнікам дадзенага напрамку.

Мяркуюцца, што рэсурсны цэнтр пачне дзейнічаць у новым навучальным годзе. Але і цяпер відаць, што двухпавярховая прыбудова амаль поўнасцю гатовая, застаецца толькі ўстанавіць неабходнае абсталяванне для кулінарных лабараторый. Як расказаў дырэктар каледжа Леанід Бялей, гэта работа вядзецца, ужо аб'яўлены тэндэр на закупку.

— Мы бачым вялікую запатрабаванасць такіх спецыялістаў, як кухар і кандытар. Апошнім часам у рэгіёне актыўна адкрываюцца аб'екты грамадскага харчавання, і там патрэбны кадры. Папулярнасць прафесіі відаць і па конкурсе ў наш каледж, у мінулым годзе конкурс на спецыяльнасць «Грамадскае харчаванне» склаў больш за тры чалавекі на месца, а каб яго прайсці, сярэдні бал атэстата павінен быць не ніжэйшы за сем, — адзначае Леанід Іосіфавіч.

У каледжы набіраюць чатыры групы кухараў — гэта 110 чалавек. А ўсяго тут займаюцца 650 навучэнцаў з усёй вобласці. Можна сказаць, што рэсурсны цэнтр створаны на даволі трывалай навучальнай базе. Тут рыхтуюць высокапрафесійных спецыялістаў. Аб гэтым сведчаць і дасягненні на шматлікіх конкурсах — як рэспубліканскіх, так і міжнародных.

— Вопыт удзелу ў конкурсах вельмі карысны для навучэнцаў, майстроў вытворчага

навучання, педагогаў. Гэта добры імпульс у самаўдасканаленні, пошуку новага, магчымасць пазнаёміцца з сусветным вопытам, — лічыць намеснік дырэктара па вучэбнай рабоце Ірына БРУШКО. — А калі ў 2014 годзе Беларусь далучылася да міжнароднага руху WorldSkills, які папулярнызе рабочыя прафесіі праз конкурсы прафесійнага майстэрства, нашы навучэнцы адразу ўключыліся ў спаборніцтва.

І вынікі не прымусілі доўга сябе чакаць. У каледжы па праве ганарыцца сваёй «залатой» Златай Шпак, якая атрымала перамогу на рэспубліканскім этапе прэстыжнага конкурсу ў намінацыі «Кандытарскае мастацтва» і трапіла ў склад нацыянальнай каманды на міжнародным чэмпіянаце, які праходзіў у Арабскіх Эміратах у 2017 годзе. За дасягненні яна сёлета ўвайшла ў лік адораных навучэнцаў і студэнтаў, якія атрымалі падтрымку спецыяльнага фонду Прэзідэнта. Таксама варта адзначыць поспехі будучыя кандытары на міжнародным чэмпіянаце кандытарскага майстэрства «Арт-клас» 2017 года. Залатыя медалі атрымалі адразу два навучэнцы каледжа — Аляксей

Курыльчык (праца з шакалада) і Ірына Лукашун (мастацкая нарэзка гародніны і садавіны). А ўжо сёлета прызёрам на міжнародным конкурсе ў Варшаве стала Аляксандра Васільчык, якая зрабіла салодкую кампазіцыю з шакалада «Цудоўнае далёка».

— Мы рыхтуем не толькі кухараў і кандытараў, — тлумачыць Леанід Бялей. — У каледжы ёсць магчымасць набыць прафесію бармена, афіцыянта, прадаўца, кантралёра-касіра. Навучанне можна працягваць на ўзроўні сярэдняй спецыяльнай адукацыі і засвоіць прафесіі тавараведа, тэхніка-тэхнолага.

Дарэчы, з адкрыццём рэсурснага цэнтра ў тэхналагічным каледжы могуць павысіць кваліфікацыю работнікі сферы грамадскага харчавання і гандлю, а беспрацоўныя — набыць спецыяльнасць. Такі дагавор ёсць з гарадскім Цэнтрам занятасці. Плануецца пашырыць работу кандытарскага цэха і рэалізоўваць прадукцыю ў горадзе. Аб тым, што тут з такой задачай справяцца, сумнявацца не прыходзіцца. Большасць навучэнцаў не проста праходзяць практыку, а ўладкаваны на працоўныя месцы з заробнай платой, што сведчыць аб іх прафесіяналізме.

Дарэчы, у новым рэсурсным цэнтры размясціліся не толькі кабінеты для вучобы і лабараторыі грамадскага харчавання. Тут яшчэ пасучаснаму абсталяваны бібліятэка, лінгафонны кабінет, ёсць танцавальная зала. Прыемна ўраджаюць вялікія «французскія» вокны, якія адкрываюць прыгожую гарадскую панараму, у тым ліку і 9-павярховы інтэрнат каледжа. Кожны, хто прыязджае на вучобу ў Гродна, знаходзіць у ім камфортнае жыллё.

Маргарыта УШКЕВІЧ

УДАЛЫ ЭКСПЕРЫМЕНТ

Новую форму ў рабоце педыятраў паспрабавалі ў Гродне. Што з гэтага атрымалася?

Пакуль гаворка ідзе пра адну дзіцячую амбулаторыю ў маладым і найбуйнейшым мікрараёне горада — Альшанцы. Тут у якасці эксперыменту паспрабавалі работу педыятрычнай каманды.

Як расказала галоўны ўрач Гродзенскай дзіцячай паліклінікі № 2 Жанна ЦЮЛЬКІНА, гэта новаўвядзенне апраўдвае сябе ў вялікім мікрараёне, які хутка расце і дзе адчуваецца сур'ёзная загрузанасць педыятраў. Так, у 2014 годзе, калі амбулаторыя адкрывалася, яна абслугоўвала 2300 дзяцей, а цяпер колькасць маленёчкіх пацыентаў вырасла да 9373.

— Мы вырашылі на этапе першаснай дапамогі, максімальна набліжана да месца жыхарства пацыентаў, паспрабаваць работу каманды, у склад якой уваходзяць урач, медсястра і памочнік урача. Апошні — гэта фельчар, які частку функцый педыятра можа выканаць самастойна: правесці першасны агляд, зрабіць ЭКГ, выдаць неабходную даведку, наведваць пацыента, карацей кажучы, акумуляваць на сабе частку рucinнай працы, — кажа суразмоўніца.

Усяго створаны дзве такія каманды, якія знаходзяцца ў кабінце здаровага дзіцяці, што дазваляе яму працаваць у дзве змены. Кіраўніцтва дзіцячай паліклінікі лічыць, што эксперымент можна лічыць удалым і такую практыку работы трэба выкарыстоўваць у амбулаторыях новых мікрараёнаў.

Вольга АНУФРЫЕВА.

ХТО СТВАРАЕ ЗОНУ КАМФОРТУ

Колькі кіламетраў цеплатрасы пракладуць работнікі ўнітарнага жыллёвага рамонтна-эксплуатацыйнага прадпрыемства. Аб гэтым і многім іншым раскажаў дырэктар УЖРЭП Кастрычніцкага раёна Гродна Мар'ян ЖУК.

— **Мар'ян Станіслававіч, чым займаецца ваша прадпрыемства?**

— Наша прадпрыемства створана для абслугоўвання жыллёвага фонду Кастрычніцкага раёна. Мы тыя, хто рэдка на вачах ва ўсіх. А калі нас не бачаць, значыць, абслугоўванне жыллёвага фонду вядзецца станоўча. Я лічу, што прадпрыемства на 50 % стварае пазітыўную аўру жыхарам раёна, працаўнікам, якія прыходзяць пасля работы дамоў. У іх ёсць электраэнергія, гарачая вада, цяпло, і ім не трэба аб гэтым клапаціцца. Яны адпачылі і са спакойнай душой пайшлі на работу. Але калі чалавек прыходзіць і ў яго няма, напрыклад, электрычнасці, і ў халадзільніку псуецца прадукты, тады і ў нашага гараджаніна псуецца настрой і прыбаўляецца клопатаў. А гэта можа адбіцца і на яго працы.

Калі ёсць усе камунальныя паслугі, гэтага ніхто не бычыць. Але калі здараецца нейкі збой, гэта бачаць усе. Мы стараемся так працаваць, каб у нашых спажывцоў не ўзнікала нараканняў.

— **Якім чынам вы забяспечваеце такую работу?**

— На прадпрыемстве развіты ўсе вытворчыя ўчасткі: на транспартна-механічным участку займаюцца рамонтам рухавікоў. Калі гэта ўчас-

так па азелененні — вядзецца азелененне і знос аварыйных дрэў — іх мы стараемся зносіць вясной і восенню. Зараз брыгада вядзе касьбу, трэба каб горад выглядаў прыгожа і радаваў вока гасцей і гараджан сваім дагледжаным відам.

Сталярны цэх ажыццяўляе рамонт і забяспечвае сталярнымі вырабамі. Тут працуюць высокапрафесійныя спецыялісты. Сёння яны заняты заказам на агароджу, робяць драўляныя плоты для гарадской ускраіны, каб быў прыгожы выгляд на ўездзе ў горад з боку Літвы. Нашымі драўлянымі фігуркамі ўпрыгожаны

горад і тэрыторыя прадпрыемства. Асабліва прыгожа яны глядзяцца на дзіцячых пляцоўках. І сёлета ў рамках месячніка па навядзенні парадку, мы зрабілі прыгожую пляцоўку ў мікрараёне Фолыш, там, стварецца паркавая зона.

Адзін з важных участкаў — па інжынерным абсталяванні. Менавіта тут займаюцца ліквідацыяй усіх аварыйных сітуацый, звязаных з пастаўкай вады і цяпла. Таксама яны вядуць перакладку цеплатрас, замену старых на новыя. На гэтым участку ў нас пяць брыгад, якія практычна працуюць без выхадных, па графіку. Адна з пяці брыгад заўсёды на дзяжурстве. І прытым, людзі не сядзяць і не чакаюць аварыі, а працуюць, выконваюць сваю работу, напрыклад, па перакладцы сетак. Такая работа вядзецца на некалькіх участках у горадзе. Але калі раптам

дзесьці аварыя, яны едуць туды. У асенні перыяд чысцяць цеплавую камеру, калодзежы.

— **Тэхнікай таксама забяспечаны?**

— Мы маем усю патрэбную тэхніку. Ёсць свой пад'ёмны кран, чатыры экскаватары, якія могуць выкарыстоўвацца і для іншых работ, не толькі ў межах нашага прадпрыемства. Сёння я магу стварыць брыгаду з 30 чалавек на касьбу. У нас 13 мотакос, чатыры мотаблокі і машыны для касьбы. Акрамя гэтага ва ўсіх 9 ЖЭСах — па дзве-тры мотакасы. Калі ўчастак па азелененні УЖРЭПа займаецца выкошваннем цэнтральных вуліц, ЖЭСы косяць у мікрараёнах.

ная, бо забяспечвае бесперабойную падачу цяпла ў мікрараёны. Невядома, якой была б сітуацыя, калі б гэтага не рабіць. Можа і не было б таго цяпла. Ці аварыі здараліся б раз-пораз.

Планы складаем на год. Цяпер, напрыклад, ва ўсіх вертыкалях улады — ад раёна да вобласці — прайшлі пасяджэнні, на якіх разгледжаны вынікі ацэплення сезона і пастаўлены задачы на будучы. Згодна з планам, нам неабходна перакласці 10,5 км цеплатрасы. Гэта ўчасткі ад 300 м да 7 км у розных канцах Кастрычніцкага раёна. Летась мы пераклалі каля 6 км цеплатрасы, сёлета трэба зрабіць значна больш. І з гэтай работай, мы, без сумнення, справімся.

— **Ці шмат у вас непацельшчыкаў? Якія меры вы прымаеце да іх?**

— Тых, хто мае вялікую запасычанасць, не скажаць, што іх шмат. Пераважна большасць жыхароў своечасова разлічваюцца. Назіраецца тэндэнцыя да зніжэння колькасці і тых, хто мае запасычанасці. Калі ў студзені было 8,3 % пратэрмінаваных пляцоўкаў, у лютым — 8,1 %, а ў сакавіку — 7,3 %. Трэба сказаць, што да зносных непацельшчыкаў мы таксама падыходзім жорстка. Закон дазваляе іх высяляць, летась жыхароў 12 кватэр прыйшлося выселіць.

— **А якія дасягненні ў вашага канкрэтнага прадпрыемства?**

— У нас іх шмат. Бадай, штогод мы дабіваемся высокіх паказчыкаў у працы. Вынікі падводзяцца падчас рэспубліканскага агляду-конкурсу па ўтрыманні і тэхнічным стане жыллёвага фонду. Дык вось, наша прадпрыемства ў 2009, 2011, 2013, 2014, 2015 гадах займала першыя месцы як у абласным, так і рэспубліканскім конкурсе. У 2010 і 2012 годзе прадпрыемства было адзначана Міністэрствам жыллёва-камунальнай гаспадаркі за станоўчую работу і найлепшыя паказчыкі. У 2016-м мы таксама першае месца занялі. За 2017 год яшчэ будуць падводзіць вынікі...

ЗЯЛЁНЫЯ СОТЫ ПАД АЎТО

Як у Гродне ўсталявалі экалагічную паркоўку

Недахоп парковачных месцаў — праблема кожнага буйнога горада, у тым ліку і Гродна. Таму аўтамабілі ставяць на тратуры і на газоны. Многім жыхарам гэта не падабаецца, яны звяртаюцца ў праваахоўныя органы. Але гэта мала вырашае праблему. На жыллёвым рамонтна-эксплуатацыйным прадпрыемстве Кастрычніцкага раёна Гродна прынялі рашэнне пабудаваць у сваім раёне новую пляцоўку, прытым не звычайную, асфальтаваную, а экалагічную.

Работа пачалася ў рамках месячніка па санітарнай уборцы і добраўпарадкаванні тэрыторыі, а завяршылася падчас рэспубліканскага суботніка. «Гэта паркоўка на прыдамай тэрыторыі жылых дамоў па вуліцы

Вольгі Соламавай знаходзіцца ў зоне даступнасці, — расказала **начальнік каштарысна-дагаворнага аддзела УЖРЭП Алена СМІРНОВА**. — Тут не толькі вырашаецца праблема парковачных месцаў, але і выкарыстаны новыя экалагічныя тэхналогіі».

Экапаркоўка — праект унікальны. У чым яго сэнс? Па словах спецыялістаў, пляцоўка выкладзена пліткай і нагадвае соты. На іх кладзецца ўтрамбаваны грунт. Такім чынам, паркоўка, з аднаго боку, выглядае як газон, з другога — роўная і трывалая. Для рэалізацыі праекта на Гродзенскім спецыялізаваным заводзе выраблена спецыяльная плітка з расплаўленага пластыку і пяску. На гэтую пляцоўку яе пайшло 110 квадратных метраў.

На прадпрыемстве лічаць, што экапаркоўкі ў параўнанні з бетоннымі пляцоўкамі маюць шэраг пераваг. Па-першае, нескладаны мантаж і кароткія тэрміны будаўніцтва. Другі важны момант — даўгачаснасць. Як паведаміла Алена Смірнова, такая паркоўка эксплуатаецца да 50 гадоў. І, што таксама немалаважна, — экалагічнасць, бо другасныя рэсурсы не ўтылізуюцца, а ў выніку перапрацоўкі зноў выкарыстоўваюцца. Эстэтыка ствараецца з дапамогай газоннай травы. Такія зялёныя паркоўкі ўпрыгожваюць многія гарады Еўропы. Гродзенскія камунальнікі не збіраюцца ставіць кропку на гэтым праекце. Тут лічаць, што трэба і надалей развівацца ў гэтым кірунку. «Гэта нават танней, чым звычайная плітка, бо мы працуем гспадарчым спосабам, — адзначае Алена Смірнова, — а праблема парковак па-ранейшаму застаецца вострай, таму ідэя экапарковак, думаю, мае добрыя перспектывы. Трэба толькі напрацаваць вопыт, і справа пойдзе хутчэй. Патрэбу ў такіх аўтамесцах маюць раёны старых забудов, дзе невялікія дворыкі, таму важна мець там такія зялёныя газон-паркоўкі».

На прадпрыемстве значылі, што ў раёне вядзецца значная работа па добраўпарадкаванні парковачных месцаў. Напрыклад, зараз пад знос ідуць трухлявыя і пустуючыя будынкі ў Занёманскай частцы горада. Больш за месяц вывозілі смецце з тэрыторыі былога гарбарнага завода па вуліцы Гарнавых. Тут будзе пляцоўка для транспарту амаль на 100 месцаў, у тым ліку, турыстычных аўтобусаў. У першую чаргу пляцоўкай змогуць карыстацца тыя, хто прыедзе ў філармонію. Гэты аб'ект таксама чакае ўводу ў дзеянне. Што датычыцца паркоўкі, тут ужо прыступілі да работы. Паколькі яна размесціцца ў ахоўнай зоне тытунёвай фабрыкі, там таксама прадугледжаны шэраг экалагічных бонусаў, у тым ліку і ачышчальныя збудаванні.

ХВЯДОС, ЦІМАФЕЙ І ВАЛЕТ...

КАГО ЯШЧЭ МОЖНА ЎБАЧЫЦЬ НА ТЭРЫТОРЫІ ПРАДПРЫЕМСТВА?

Бадай, нідзе ў горадзе не знойдзецца месца з такой колькасцю драўляных скульптур.

Тут вам і вясёлы рыбак з вудай каля сапраўднага вадаёма і яго верны сабака, а побач майстры — хто з рыдлёўкай, хто з кельняй. Далей двое вожыкаў, а там зубр з кляшчак — сімвал чэмпіянату свету па хакеі, што праходзіў у Беларусі. За дэкаратыўнымі дрэвамі можна ўбачыць і баравічок, і мухамор, а каля дарогі ўсталяваны вялізны яблык. Гэтыя і многія іншыя скульптуры выразае з дрэва **прафесійны майстар Васіль БУЛАК**. Яго работы можна ўбачыць не толькі тут, у межах аднаго прадпрыемства, але і ў гарадскім асяродку. А летась яго скульптура барсукі ўпрыгожыла парк у Бераставіцы падчас абласных Дажынак.

Васіль Булак працуе на прадпрыемстве шэсць гадоў. Ім тут ганарацца, бо ў горадзе толькі тут і яшчэ на мясакамбінаце ёсць у штаце свой скульптар. Яго работы радуець вока і ствараюць настрой, кожная фігура з нейкай «забаўкай», як заўважыў сам майстар. «Бывае, што кіраўніц-

тва па-свойму бачыць характар некаторых скульптур, тады пачынаем спрачацца, і, нарэшце, знаходзім патрэбны вобраз», — кажа Васіль. Нядаўна яго вясёлыя скульптуры з'явіліся на дзіцячай пляцоўцы ў новым парку мікрараёна Фолыш. Літаральна год таму тут была тэрыторыя стыхійных агародаў, а цяпер — зялёны парк з драўлянымі лаўкамі, дарожкамі і аляямі. Гэты цудоўны куточак прыроды таксама добраўпарадкаваны работнікамі Кастрычніцкага УЖРЭПа.

Зараз Васіль Булак працуе над вобразам Цімафея — вясёлага персанажа з фільма «Белыя росы». Ён — частка кампазіцыі, у склад якой увойдуць яшчэ стары Хвядос і сабака Валет. Заказ на кіношных персанажаў паступіў з адміністрацыі горада. Мяркуюцца, што яны будуць усталяваны на тым самым месцы, дзе ішлі здымкі легендарнага фільма — у мікрараёне Дзевятоўка. Праўда, там ад былой вуліцы цяпер застаўся адзін калодзеж.

Урачыстая цырымонія адкрыцця кампазіцыі адбудзецца падчас Фэстывалю на-

цыянальных культур, які пройдзе ў Гродне 1 і 2 чэрвеня. «Гэта вельмі сур'езная і марудная работа, — лічыць аўтар, — бо трэба перадаць максімальнае падабенства. Я карыстаюся некалькімі фотаздымкамі, рознымі ракурсамі. Шмат часу займае аздабленне — загрунтаваць, пафарбаваць, лакам пакрыць...»

Яшчэ ў планах Васіля Булака — заняцца ўпрыгожваннем паркавай зоны. Майстар хоча зрабіць трохметровы старажытнага рыцара ў даспехах, які б стаяў каля ўвахода ў парк. Патрэбныя матэрыялы для гэтага ёсць — старыя аварыйныя таполі. Такія дрэвы скульптар выкарыстаў і для сваёй кампазіцыі «Белыя росы».

— **Маргарыта УШКЕВІЧ, фота аўтара.**

НАЙЛЕПШАЕ ЛЕТА — НА «ПРЫВАЛЕ»!

Гродзенская тытунёвая фабрыка стварае ўмовы для сямейнага адпачынку

Пад Гроднам на беразе Нёмана ёсць месца, дзе можна ператварыцца ў заўзятага турыста, сапраўднага хакеіста (і яшчэ зарабіць на гэтым грошы!), першакласнага снайпера, ды і наогул проста нацшыцца прыемным асяроддзем і сасновым водарам, што ёсць на базе адпачынку «Прывал» Гродзенскай тытунёвай фабрыкі.

ТАМ ЗА ТУМАНАМІ...

Скажу адразу: шмат чула, бачыла на фотаздымках, але не ўяўляла сабе маштаб базы... Першае ўражанне — тут ёсць усё, каб сям'і з камфортам правесці свой вольны час! Прычым разнастайныя прапановы дазваляць знайсці сабе забаву на ўвесь дзень. І калі дарослыя з усёй адказнасцю падыдуць да кулінарнай справы ў прыгатаванні шашлыка, то малыя знойдуць сабе цікавыя рэчы побач: ад электрамабіляў да вяровачнага парку...

Пачнём з галоўнага: на тэрыторыі базы адпачынку дзейнічае спецыяльная «валюта» — манеткі, якімі можна разлічвацца за розныя паслугі і атракцыёны. Іх можна набыць на ўваходзе, а можна — у спецыяльных аўтаматах на тэрыторыі базы.

Да выбару кампаній: невялікія адкрытыя ці, наадварот, закрытыя ад цікавых позіркаў альтанкі з усім абсталяваннем, бясплатныя арэлі і дровы для мангала.

Мяне, напрыклад, уразіла навінка, якая распачне сваю работу ў хуткім часе: спецыяльная ўстаноўка, якая ў спякотны дзень будзе вырабляць... туман! Уявіце сабе: спякота, смага, а тут цэлы кавалак прахалоды, у які можна «зазірнуць» і атрымаць асалоду ад прыемнай вільгаці. Тое, аб чым многія марыць у летні дзень, можна будзе адчуць на базе адпачынку пад Гроднам!

СПАДЧЫНА — НЕ ЦЯЖАР!

Пацікавілася гісторыяй стварэння «Прывала» і высветліла, што раней тут было месца адпачынку супрацоўнікаў тытунёвай фабрыкі «Нёман», але з цягам часу яно прыйшло ў заняпад. Кіраўніцтвам прадпрыемства было прынята рашэнне не пазбаўляцца ад сацыяльнай нагрукі, як гэта робіць большасць вытворчых прадпрыемстваў па ўсёй краіне, а, наадварот, зрабіць яе прыцягальнай для супрацоўнікаў, гараджан і гасцей з Беларусі і замежжа. Галоўнае, на чым зроблены акцэнт, — магчымасць усёй сям'ёй карысна адпачыць на прыродзе. Так амаль тры гады таму з'явіўся гэты праект, які ўжо сёння можна назваць паспяховым!

У гасцініцы, з нумарамі, аформленымі ў віктарыянскім стылі, з радасцю прыпыняюцца замежнікі і... маладажоны. Кліенты кажуць, што прафесійныя фотаздымкі асабліва ўражваюць «фрэндаў» у сеціве.

Для больш дэмакратычнага па кошце адпачынку летам можна абраць камфортныя апартаменты, якія размешчаны побач з гасцініцай. Тут ёсць усё патрэбнае: міні-кухня, санвузел, лужак-трансформер, кандыцыянер, тэлевізар, а калі надвор'е не спрыяе — ацяпленне і абгравальная падлога.

Фота аўтара.

Побач працуе бар, і заўсёды ёсць магчымасць скарыстацца банкетнай залай на другім паверсе гасцініцы, дзе праводзяцца вяселлі, банкетны, карпаратывы...

Да выбару вялікіх кампаній — шацёр, у якім можа размясціцца некалькі соцень чалавек.

ЯК ЗАРАБІЦЬ НА АДПАЧЫНКУ ТЫСЯЧУ ДОЛАРАЎ?

Так-так, менавіта гэта прапануе павільён з хакеем. Ён пацаў карыстацца асаблівым попытам у наведвальнікаў, калі хакейны клуб «Нёман» даказаў сваё чэмпіёнства ў краіне. Гульцу прапануюць забіць 7 з 7 шайбаў у вароты. Калі выканаў умовы — можна зарабіць дзве тысячы рублёў (такі прызывы фонд гульні).

Па эмацыянальнасці і ўзроўні адрэналіну не менш цікавай будзе і віртуальная гульня ў фармаце дапоўненай рэальнасці — «стралялка» з кулямёта. А яшчэ тут можна высветліць, наколькі ты фізічна падрыхтаваны да пераадолення перашкод: вяровачны парк прапануе прайсці трасу як малым, так і дарослым — на кожнага свой узровень.

Наогул, падтрымцы спорту і фізічнай актыўнасці на прадпрыемстве ўдзяляюць сур'езную ўвагу. Ужо становіцца добрай традыцыяй праводзіць міжнародныя спаборніцтвы па боксе, каратэ менавіта тут. У хуткім часе база прыме чарговыя спаборніцтвы па боксе, прысвечаныя Герою Саветаў Саюза, абаронцу Гродна Віктару Усаву.

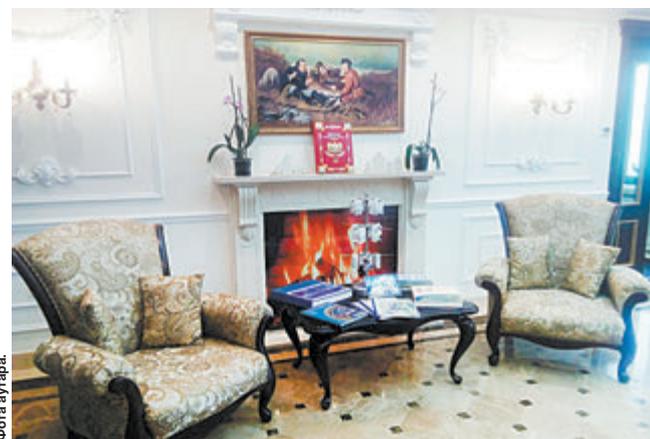
Трэба дадаць, што ў межах сацыяльнай адказнасці прадпрыемства тут працягваюць добрую традыцыю дзіцячых аздаруленчых змен. Фармат, праўда, нашмат цікавейшы, чым гэта прыгадваецца многім: з актыўным адпачынкам на разнастайных атракцыёнах і яркімі ўражаннямі ад новых дасягненняў!

НОВЫ ПЛЯЖ І КАТАР

Зараз на беразе Нёмана вядуцца падрыхтоўчыя работы: у наступным сезоне тут павінна з'явіцца новая пляжная зона з камфортнымі раздзявальнямі і душам. Як паведамілі на базе адпачынку «Прывал», госці будуць мець магчымасць не толькі атрымаць асалоду ад сонейка і пакупацца ў Нёмане, але і згуляць на пляжы ў вайбол ці футбол. А яшчэ можна будзе пракаціцца з ветрыкам па воднай паверхні ракі на катары. Здаецца, ахвотных гэта зрабіць будзе шмат!

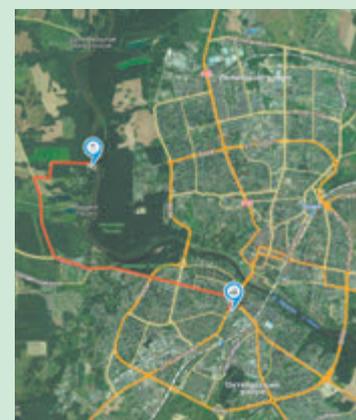
Наогул, пералічваць усё, чым можа прывабіць база адпачынку «Прывал» пад Гроднам, можна доўга! А лепей — прыехаць сюды, убачыць сваімі вачыма і паспрабаваць усё самастойна!

Вольга АНУФРЫЕВА.

Фота аўтара.

ЯК ЗНАЙСЦІ?

Вельмі проста: на выездзе з горада ў бок вёскі Пышкі невялікі кавалак у тры кіламетры спецыяльна азначаны — заблукаць проста немагчыма!

А яшчэ можна патэлефанаваць і ўдакладніць усе падрабязнасці, што вас цікавіць, па нумары +375 (33) 3 144 144.

Так што не прапусціце найлепшае лета на «Прывале»!

УНП 500193057

■ Лад жыцця

НОВЫ ФАРМАТ «КАСТРЫЧНІКА»: ТАНЦЫ, КІНО ПА НАЧАХ І ФІТНЕС...

Цяпер тут можна не толькі паглядзець сусветныя навінкі кінапракату, але актыўна адпачыць на танцполе ці скінуць лішак энергіі ў сапраўдным байцоўскім клубе.

Сёння ў структуру кінатэатра «Кастрычнік» уваходзяць тры глядзельныя залы з самым найноўшым абсталяваннем. У самай вялікай глядзельнай зале, якая разлічана амаль на 400 месцаў, сістэма Dolby-Atmos дазваляе глядачам атрымаць сапраўдную асалоду ад кінапрагляду, бо спрыяе лепшаму ўспрыманню гуку і спецэфектаў.

Для больш камфортнага прагляду можна скарыстацца VIP-залай, разлічанай на 50 чалавек, дзе ёсць мяккія канапы на дваіх і столікі. А каб прагляд фільма быў прыемным і нават смачным, можна наведаць кінабар (якіх тут, дарэчы, тры) і купіць папкорн, салодкія прахаладжальныя напоі ды іншае.

Але ж, вядома, аднымі кінапаказамі сёння нікога не здзівіш — хочацца нейкай цікавінкі.

І яе знайшлі. Па пятніцах-суботах тут праходзяць танцавальныя вечары кінаадпачынку, якія доўжацца да пяці гадзін раніцы. Што гэта такое? Як растлумачылі ў «Гроднааблкінавідэапракату», у вялікім фэа паміж глядзельнымі заламі праходзяць дыскатэкі,

а калі наведвальнік стаміўся ад танцаў або хоча проста ў спакоі правесці частку вечара, ён можа паглядзець фільм, што ідзе побач. Між іншым, такі нестандартны падыход карыстаецца попытам у гродзенцаў.

Акрамя таго, у «Кастрычніку» дзейнічае байцоўскі клуб, у якім займаюцца тайскім і класічным боксам больш за 200 юнакоў і дзяўчат. За тры гады свайго існавання клуб ужо мае дасягненні сусветнага ўзроўню.

Дарэчы, у якасці трэнераў тут працуюць чэмпіён свету па тайскім боксе Дзмітрый Варац, а таксама дзейны чэмпіён Еўропы Уладзіслаў Ядэшка.

Між іншым, на плошчах кінатэатра праходзяць яшчэ і заняткі па сучасных танцах.

УЗЯЎ ВЕЛАСІПЕД ПАД «ГРОДНА» І ПАЕХАЎ ДА «КОСМАСА»

Сетка велопракатаў каля гродзенскіх кінатэатраў карыстаецца вялікім попытам у гродзенцаў і гасцей горада над Нёманам.

Шмат ідзе размоў аб тым, каб надаць веларуху ў Беларусі масавы характар, але ўсе яны зводзяцца да таго, чаго не хапае: пракладзеных маршрутаў, спецыяльных парковок, праектаў ды шмат чаго іншага. Кіраўніцтва «Гроднааблкінавідэапракату» не размаўляе, а дзейнічае: тры гады таму ў абласным цэнтры пачала працаваць сетка велопракатаў. Каля кожнага з пяці кінатэатраў можна было ўзяць веласіпед на пракат і адправіцца ў вандароўку па горадзе.

— Што з гэтага выйшла? — пытаюся ў генеральнага дырэктара КУП «Гроднааблкінавідэапракат» **Юрыя АЛЯКСЕЯ**.

— Выдаткаванія сродкі мы акупілі на другі год існавання сеткі, — тлумачыць суразмоўнік. — Цяпер атрымліваем чысты прыбытак.

Трэба адзначыць такі прывабны бок паслугі, як магчымасць узяць веласіпед, напрыклад, каля «Кастрычніка» ў Занёманскай частцы, пракаціцца праз Стары мост, пакалясіць па гістарычнай частцы Гродна і пакінуць свой часовы транспарт каля маладзёжнага цэнтры «Гродна», не вяртаючыся на першапачатковае месца старту.

Дарэчы, пачынаючы з 3 мая і на працягу ўсяго летняга перыяду на ўсіх велопракатах у межах трэцяга працоўнага семестра працуюць студэнты Гродзенскага ўніверсітэта імя Янкі Купалы.

УСЕ НА «УСХОД»!

Атрымаць прывабны вонкавы выгляд ці паглядзець кіно да ранку? Паспрабуйце ўсё разам!

Гродзенскі кінатэатр «Усход» можна смела лічыць унікальным мультыцэнтрам, дзе спартыўна-аздраўленчы кірунак удала спалучаецца з культурным. Усе сусветныя кінапрэм'еры дзень у дзень можна глядзець у Маскве, Мінску і Гродне. А ў той час, калі зала не задзейнічана, яна пераўтвараецца... у трэнажорную.

Цікавую ідэю прапанавала гродзенская моладзь, і яе ажыццявіла кіраўніцтва «Гроднааблкінавідэапракату». З ранку і да вечара зал-трансформер выкарыстоўваецца для фітнесу, розных трэніровак, скіраваных на тое, каб надаць фізічнай

форме наведвальнікаў прывабны выгляд. Ёсць нават кардызоны з сучасным абсталяваннем. Для камфорту кліентаў абсталяваны

на самым высокім узроўні пакоі для пераадзвання. Таксама працуе салярый, а ў хуткім часе з'явіцца магчымасць скарыстацца

ца рознымі касметалагічнымі паслугамі.

Вечарам вялікая зала пераўтвараецца ў кінатэатр, які працуе non-stop, у выхадныя — да шасці гадзін раніцы.

— Магчымасць задзейнічаць кінатэатр амаль поўныя суткі — з сямі ранку і да шасці — прыносіць свой прыбытак, — растлумачыў сутнасць ідэі генеральны дырэктар КУП «Гроднааблкінавідэапракат» **Юрыя АЛЯКСЕЯ**.

І, трэба сказаць, у моладзі гэта карыстаецца попытам: спачатку пазаймацца на трэнажорах, а ўвечары адпачыць за праглядам цікавага фільма.

Малым таксама будзе чым заняцца: тут працуюць атракцыёны і дзіцячы пакой МНС. Гэты пакой з'явіўся не так даўно і арганізаваны сумесна з ратавальнікамі, менавіта тут дзеці ў гульнявой форме знаёмяцца з правіламі і асновамі бяспечнай жыццядзейнасці.

Звонку, дарэчы, працуюць атракцыёны, якія прыцягваюць мясцовую дзятву.

«СЯМ'Я — ГЭТА ТАБУРЭТКА...

... яна не проста аб'ядноўвае некалькі адзінак, але і мае ўласную дабаўленую вартасць»

Такое нечаканае вобразнае азначэнне сям'і далі адны з нашых герояў. У аб'ектыў фотакарэспандэнта «Звязды» Таццяны ТКАЧОВАЙ трапілі сужэнцы, якія працуюць над сваімі адносінамі кожны дзень на працягу многіх гадоў. «Я выбрала пары, якія жывуць у шлюбе мінімум дваццаць гадоў. З некаторымі з іх мы бачыліся ўпершыню. Было цікава назіраць за тым, як ён і яна па-рознаму згадваюць акалічнасці знаёмства, адказваючы на адны і тыя ж пытанні. Усе крыху нерваліся. Часам не маглі ўспомніць дату роспісу і колькі дакладна жывуць разам. І калі яны шукалі правільны адказ, паміж імі штосьці адбывалася».

**Іван і Тамара Бахарэвічы.
Разам 44 гады.
Пажаніліся ў 1974 годзе.**

«Янка, ты заўсёды называў мяне «Вавёрка». Праз гады гэта сцерлася, і я стала проста жонкай і Тамарай. Але пяшчотнае «Вавёрка» я не забываю».

«Пазнаёміліся на прыпынку ў парку Горкага. Памятаеш, іграла песня «Льет ли теплый дождь...» Убачыла Івана і падумала: які мужчына, ад яго будзе прыгожыя дзеці. Адчуваю, што трэба загаварыць, а зачэпіцца няма за што. Гляджу, а ў яго палова ўказальнага пальца адрэзана. Я і спытала: «Што, дзяўчаты адбою не даюць, пальчыкі адкусваюць?» Завязалася гутарка, і Янка пайшоў праводзіць мяне праз увесь Мінск».

**Зміцер і Ганна Строчавы.
Разам 35 гадоў.
Пажаніліся ў 1983 годзе.**

«Спачатку мы былі сябрамі». «Пазнаёміліся ў 1980-х. Вучыліся ў адной групе. Нас адправілі на практыку ў Санкт-Пецярбург. У першы ж дзень усёй групай пайшлі шпацыраваць па горадзе. Праз нейкі час бегатні зразумелі, што засталіся са Змітром удваіх. Астатнія проста не паспявалі за нашым тэмпам хады». «Я высокі, а Аня — не. Вось тэмп і супаў», — смяецца Зміцер.

**Адам Глобус і Алена Адамчык.
Разам 36 гадоў.
Пажаніліся ў 1982 годзе.**

«Мы пазнаёміліся ў 1981 годзе на танцах у Тэатральна-мастацкім інстытуце ў Мінску. Да таго часу я быў ужо даволі вядомым мастаком. Памятаю, як Алена прыйшла да мяне ў майстэрню і пераклала капялюш ды штосьці яшчэ. Мне гэта вельмі не спадабалася».

«Для стварэння сям'і моцнага кахання недастаткова. Сям'я — гэта давер, агульны эстэтычны густ, капітал і дзеці».

**Аляксандр Сцепанцоў і Зоя Качарская.
Разам 45 гадоў.
Пажаніліся ў 1973 годзе.**

«Я і Зоя вучыліся разам у кансерваторыі. Сябравалі, сімпатызавалі адно аднаму. Не ўспомню, як мы з Зоіяй афіцыйна сталі парай. Абое піяністы. Праўда, я даўно ўжо не іграю. Калі пажаніліся, абраў навуку. Не хацелася быць шараговым музыкантам побач з геніяльнай піяністкай».

Больш фотагісторый шукайце на сайце vziasda.by

ПАЛАНЭЗ АГІНСКАГА

Ён суправаджаў нас увесь астатак таго незвычайнага дня: калі ішлі ад сядзібы да месца стаянкі — гучаў у галовах, калі вярталіся дадому — ліўся ў салон аўто з дыска, купленага замест сувеніра, а калі апынуліся дома — зноў запусцілі той дыск іграць і не спынялі яго аж да ночы. Ён і цяпер гучыць — калі я пішу гэты матэрыял.

Усе нашы падарожжы пакідаюць сляды ў душы, але не кожнае прыводзіць да такой «экзальтацыі». Відавочна, гэта залежыць ад эмацыянальнага фону, які суправаджае экскурсію. Гэтым разам ён быў асаблівым. Па-першае, у той дзень мы аказаліся, бадай, адзінымі наведвальнікамі сядзібы, аддаленай ад вялікіх дарог і з гэтай прычыны запатрабаванай у «несезон» не настолькі, наколькі ў іншы, больш спрыяльны час. Па-другое, рамантыка хавалася яшчэ і ў тым, што нідзе дагэтуль нам не прапаноўвалі ўтульна ўсесціся ў «княжацкія» крэслы, каб паслухаць музыку, «заведзеную» толькі для нас. Іграў, канешне, не раяль, які важна стаяў паблізу, але ўяўлялася, што гэта ён. Толькі для нас іграе. Як ні круці, а эксклюзіўнымі наведвальнікамі быць значна лепш, чым «шматлікімі». Нам, прынамсі, вельмі спадабалася. Адчуўшы, ведаецца, асаблівы смак у тым, як намі ўспрымалася сітуацыя: быццам мы госці Агінскіх, але апынуліся ў Залесці неспадзеўкі — прыехалі з блізкай Беніцы, дзе гасцывалі да гэтага, але тут гаспадароў не засталі — толькі дварэцкага, дакладней, пані дварэцкую, з якой міла паразмаўлялі пра ўсіх.

Пан Агінскі, Міхал Клеафас? О, ён тут не проста так апынуўся, ён меў у Залесці спадчыну — драўляны дом дзядзькі, Францішка Ксаверыя. Дома таго ўжо няма, але яго можна бачыць на малюнку Леанарда Ходзькі. Прыехаўшы сюды ў 1802-м пасля разводу і жаніцбы, 37-гадовы Міхал Клеафас пачаў перабудовы для новай сям'і. Перад тым ён, ведаецца, развёўся з Ізабелай Лясоцкай. Як іх шлюб, слухайце, мог бы вытрываць, калі муж увесь час за мяжой, а сямейныя грошы з'ядае надзея вяртання Радзіме ранейшага палітычнага статусу? Але аддаленне мужа і жонкі было паступовым і вялікай трагедыі для Ізабелы не стварыла. Вельмі, ведаецца, дзейная жанчына. Калі шлюб пацярпеў крушэнне, яна не кінулася шукаць сабе новую партыю, а занялася арганізацыяй прыбыткавай гаспадаркі

Міхал Клеафас Агінскі, аўтар самага знакамітага паланэза.

на бацькоўскай зямлі пад Варшавай, тым самым выяўляючы прыклад вырашэння асабістых жаночых праблем з відавочнай грамадскай карысцю. А Міхал Клеафас, кавалер ордэна Белага Арла (вышэйшай узнагароды Польшчы, атрыманай ім у 23-гадовым узросце), аўтар паланэзаў, мазурак, кадрыляў, рамансаў, менуэтаў, маршаў, вальсаў і нават оперы (пра Банапарта ў Каіры), удзельнік паўстання Касцюшкі, за што яго спачатку пераследавалі (ажно давялося жыць пад чужымі імёнамі), але пасля даравалі (Адам Чартарыйскі, прыяцель імператара Аляксандра, паўплываў на апошняга так, што для ўдзельнікаў паўстання дзяржаўны гнеў быў заменены на амністыю), ажаніўся (раптоўна, каб не сказаць выпадкова) з Марыяй Нагурскай-Неры. Яна, праўда, называлася сябе Марыяй дэ Неры і быццам была спявачкай, але кажуць, што яна ніякая не арыстакратка, а дачка італьянца-карчмара, і спявала хіба што ў бацькоўскай карчме.

Крокі пані Марыі памятае вінтавая лесвіца, якая калісьці вяла ў яе спальню, а цяпер — у музеі — вядзе ў службовае памяшканне. Водар яе духоў яшчэ лунае над драўлянымі прыступкамі. Чуецца? А мо гэта ветрык данёс пах апельсінавых кветак з аранжарэі, размешчанай побач?

Літаральна за год гэта жанчына паспела аўдавецца, выйшці замуж за пана Агінскага і нарадзіць Амелію, партрэт якой вісіць у пакоі з выкрутасістым люстэркам, на адной сцяне з партрэтамі Эмы і Іды, малодшых дочак. Партрэт сына Ірэнея размешчаны асобна — на той сцяне, дзе само люстэрка.

Дзеці Агінскага далі шмат атожылкаў, адны з якіх ужо прыязджалі ў адноўленую сядзібу

Паслядоўнікам

Калі працягваць тэму харчавання, неасцярожна пачаваю пералікам страў XIX стагоддзя, то тэрыторыя тутэйшых гаспадарскіх сталовай і кухні ператворана цяпер ва ўрачыстую залу — са сцэнаю і раялем. Тут ладзяцца балі, якім папярэднічаюць майстар-класы па старых танцах. Якраз тут мы слухалі паланэз, пад які паабяцалі самі сабе: а) прыязджаць сюды кожнай вясной, калі распускаюцца кветкі ў прылеглых парках; б) трапіць найбліжэйшым часам на тутэйшы бал. Мы даведліся, што ў доме яшчэ ёсць пакоі, якія здаюцца наведвальнікам па даволі сімпатычным кошыце. Харчаваннем пастаяльцы гэтага атэля пад дахам гістарычнай сядзібы не забяспечваюцца — пра ежу яны павінны клапаціцца асобна і самастойна. А Міхал Клеафас якраз і павучаў Ірэнея, сына, што ў харчаванні не трэба празмернацца. Не кожны дзень, але пяць дзён на тыдзень, акрамя панядзелка з аўторкам, у летняй аранжарэі працуе кавярня.

ў Залесці, другія пакуль што збіраюцца. Што іх можа ўразіць як аўтэнтчнае? Мэблі Агінскіх у сённяшнім

доме няма, хоць шафы, канапы, столік-сакрэтнік, буфет, столік ломберны, стол для бильярда і мэбля для кабінета — ніякія не рэканструкцыі, а рэчы мінулага часу. На сталае ў кабінете — свечкі ў падсвечніках, скрыпка, паперы і кнігі. Сярод апошніх — гаспадарскія мемуары, якімі пасля іх выдання быў вельмі незадаволены Мікалай І. Хоць нічога асабліва «бунтарскага» ў іх няма. Зрэшты, у нас будзе нагода пераканацца: створаныя па-французску і перакладзеныя тады ж на нямецкую,

Ізабела Лясоцкая, першая жонка Міхала Клеафаса Агінскага.

выдадзеныя за мяжой адразу пасля напісання, яны цяпер, як нам казалі, збіраюцца выйсці па-беларуску. Пабачым.

Чаго на сталае няма, дык гэта «Дыялогаў паміж Франклінам і Падаграй», хоць яны маглі тут займаць сваё месца: пан Агінскі, другі раз развёўшыся ў 1815-м, праз нейкі час пасяліўся ў Фларэнцыі, дзе не толькі працягваў служыць дзяржаве, але і лчыў артрыт і падагру, чытаючы гэтыя «Дыялогі...». Як тут, слухайце, той падагры не здарыцца, калі харчаваліся смарчкамі

ды трупелямі? У гэтай сядзібе ў найлепшыя гады яе існавання ежа гатавалася і падавалася з яўным разлікам уразіць самых прэтэнцыёзных гасцей, якія прыязджалі сюды, каб адпачываць душою і целам ва ўтульных закутках шматлікіх паркаў, ладзіць літаратурныя вечары і музычныя салоны, абмяркоўваць навіны палітыкі і грамадства. Частаваліся шнэль-клопсамі і шпэк-кухенамі, штурдалямі і марцыпанами. А між іншым, губернер калісьці юнага Агінскага вучыў яго есці шмат садавіны і не вельмі захапляцца мясам. Быццам ведаў месце Жан Ралей, што ў генетыцы хлопчыка закладзена пагроза хварэць, асабліва з узростам. Гэты чалавек так моцна і так пазітыўна ў цэлым паўплываў на асобу Агінскага, што тут, у Залесці, яму зладжаны помнік — так званы камень Ралей, з надпісам: «Institutori suo Joan Rolay gratus discipulus M. O.» — маўляў, ад удзячнага выхаванца, схаванага за ініцыяламі. Жану Ралею прысвечаны куточак і ў хаце-музеі, даволі мілы.

У нейкі момант мы пачалі шкадаваць, што пакоі канчаюцца. Адтуль, дзе можна, сеўшы за стол каля лесвіцы ў спальню Марыі дэ Неры, пакінуць водгук у кнізе для гасцей, ісці больш, здаецца, няма куды... Аранжарэя!

Яна сустрэла нас пахам апельсінавых кветак (які я збытала з духамі Марыі дэ Неры наўмысна, для жарту) і рознымі экзатычнымі раслінамі — аліўкавым і кававым дрэўцамі, сенполіямі і дыфенбахіямі, гібіскусам, фікусамі, абутылонам і ананасамі (насамрэч шмат яшчэ чым, але хіба пералічыць?). І калі б сёе-тое з гэтага харастава магло прадавацца атожылкамі ў сувенірнай лаўцы, то набылося б нам на памяць аб гэтым доме не менш ахвотна, чым дыск з паланэзам, які і дагэтуль гучыць.

Падарожнічала
Святлана ВОЦІНАВА.

ДАЛЁКА І БЛІЗКА

19 мая а дзевятай вечара пачнецца начная праграма ў сядзібе Агінскага ў Залесці. Працягнецца да трох раніцы наступнага дня. Адкрыццё запланавана ў чароўным месцы — на возеры. Чаго чакаць ад праграмы? Майстар-класы, інтэрактывы, унікальны выставачны праект... Усё гэта заяўлена ў праграме. Але калі чакаць нечаканага, адбудзецца незвычайнае.

У Сан-Джыміньяна, у сэрцы Тасканы... З 15 па 17 чэрвеня там пройдзе сярэднявечны фестываль Феры Месіум. Хоць гэтыя максімальна прыбліжаны да ранейшых гістарычных дзеі з вялікім парадам, забаўкамі кштальту перацягвання каната і кірмашом праводзяцца ў нашым часе ўсяго чвэрць стагоддзя, сам гарадок Сан-Джыміньяна вядомы яшчэ з папярэдняй эры. Ён размешчаны на вяршыні пагорка, з якога Таскана выглядае карцінкай на сподачку. Зрэшты, і Сан-Джыміньяна — прыгожы і захапляльны. Як туды трапіць? Самалётам да Фларэнцыі ці Пізы, адтуль аўтобусам.

У Шрусберы шмат прыгожага, а 23 і 24 чэрвеня там можна пакаштаваць шмат смачнага. Але не толькі дзеля таго, каб паесці і парадаваць вока прыгожым, варта наведваць Шрусберы. Ёсць іншыя, больш вытанчаныя нагоды: да вас тут пабылі Даніэль Дэфо і Чарльз Дыкенс, а Чарльз Дарвін удастоіў Шрусберы нават тым, што ў ім нарадзіўся.

Цалкам магчыма, што ежа ў Суле акажацца смачнейшай за тую, што падаецца ў Шрусберы. У парку-музеі інтэрактыўнай гісторыі «Сула», што недалёка ад Рубяжэвіч, днямі адбудзецца фестываль «Сульскі замак». Там, дзе і без таго штодня ажывае рамантычнае «ўчора», 19 і 20 мая разгорнецца сапраўдны сярэднявечны горад з гуллівым кірмашом, на якім можна будзе заняцца баявымі мастацтвамі, танцамі, стральбой з арбалетаў і лукаў, кіданнем ножыкаў, фехтаваннем, расколам камянёў ды іншымі нештотдзённымі справамі.

З 24 мая па 3 чэрвеня ў вёсцы Хэй-он-Уай (гэта Уэльс) праходзіць літаратурны фестываль, які часам называюць сумесцю міжнароднай канферэнцыі і вяселля — такі ён прадстаўнічы і нефармальны. Уявіце сабе малюнічыя краявіды, мноства антыкварных крамаў, расчыненыя насцеж вокны, у якіх спрэс кнігі, кнігі, кнігі... Бясконцыя абмеркаванні сюжэтаў, сустрэчы з жывымі героямі... Нешта чароўнае. Для дзяцей — асобная праграма. Зрэшты, дзяцей там можна сустрэць проста як грыбы на палюшках: сядзяць, захопленыя, і чытаюць, чытаюць...

На гэтым сталае ляжаць стосікам арыгінальных выданняў мемуараў Агінскага.

■ Нататкі шматдзетнага таткі

У МЕСЯЦА ЁСЦЬ ТВАР

Дваіняткі прыбеглі засмучаныя:
— Нам так шкада нашу сяброўку!
— А што з ёй?
— У яе дагэтуль няма ніводнага светлага бонстыка.

Рыдаем разам.

— Што вы там пішаце, дзеці?
— Складаем спіс падарункаў на Новы год.

— Так. І што там у спісе?
— Напрыклад, ланцужок з каштоўнымі каменьчыкамі.

— А там напісана, дзе тату ўзяць на гэта грошыкі?

— Прычым тут ты? Мы ж Дзеду Марозу падарункі заказваем!

— А, дакладна. Прабачце, забыўся.

Спадзяюся, пенсія ў Дзеда Мароза большая, чым зарплата ў Таты Холада. Бо ў адваротным выпадку «трапілі» абодва.

Гэта была рубрыка «Рыхтуй сані летам»

Дзеці слухаюць на камп'ютары казку. Да мяне даносяцца словы добрага казачніка: «І тут з'яўляецца страшны монстр з гаджэта». Старэйшая дачка тут жа тлумачыць малодшым:

— Гаджэты — гэта тое ж самае, што дэвайсы.

Малодшыя з разуменнем ківаюць.

А я думаю пра тое, што калі-небудзь з гаджэтаў і сапраўды пачнуць вылазіць монстры. І нашых унукаў гэта ніколі не здзівіць.

Вярталіся ўвечары дадому з малодшымі дзецьмі.

— Тата, а чаму нам здаецца, што ў месяца ёсць твар?

— Гэта не твар, гэта кратары.

— Якія яшчэ кратары?

— Ямы ўтварыліся ад падзення метэарытаў.

— А што такое метэарыты?

— Гэта такія вялікія камяні, якія лётаюць у космасе.

— А што такое космас?
— Так, я ўсё зразумеў: у месяца ёсць твар.

Павел ХОЛАД.

У ЧАКАННІ ПАЛЁТУ

■ Беларусікі

Прывітанне! Мяне завуць Мацвей, мне ўжо 1,5 года. Усе кажуць, што я беларускі амерыканец, бо нарадзіўся ў Амерыцы. Але я лічу сябе амерыканскім БЕЛАРУСАМ! Мяне зараз усё цікавіць. Напрыклад, нядаўна навучыўся дзьмуць у гліняную свістульку, якую мне перадала мая беларуская цёця. Вельмі люблю танцаваць пад музыку, а таксама слухаць, як мама ці тата чытае казкі ды вершы. Сам я літар яшчэ не ведаю, але ахвотна разглядаю яркія малюнкi. У мяне ўжо нават ёсць асабістая невялічкая кніжная шафа: у ёй не толькі рускамоўныя і англамоўныя кнігі, але і некалькі беларускамоўных.

Але больш за ўсё люблю збіраць розныя палачкі і каменьчыкі, а таксама назіраць за жывёламі. Мама

з татам часта водзяць мяне ў запарк. Там шмат розных экзатычных жывёл: белы мядзведзь, пінгвіны, жырафа... Але я з нецяярпеннем чакаю, калі ўпершыню палячу ў Беларусь, на радзіму сваіх бацькоў. Мама кажа, што ў вёсцы мне вельмі спадабаецца. Там у бабулі з дзядулем ёсць сапраўдная карова і маленькае парася, а таксама коцік.

Шаноўныя мамы і таты, бабулі і дзядулі! Запрашаем вас прыняць удзел у конкурсе «Беларусікі». Дасылайце здымкі вашых дзетак, унукаў, а можа, нават і праўнукаў (з невялічкім аповедам) на адрас «Звезды». Але адна ўмова — каб, зірнуўшы на фота, адразу ж можна было зразумець, што гэта беларусік. Арыгінальнасць і творчы падыход вітаюцца! Аднаго з герояў, якога мы ўбачым на здымках, чакае прыз!

ЗУБНАЯ ЧАРАЎНІЦА

Хачу падзяліцца ўражаннем пра першае лячэнне зубак сына. Гэта проста нейкі чуд, неверагодна! Дзіця як заварожанае сядзела на крэселку і паслухмяна слухала цікавы расказ dokтара пра лячэнне зубак, а пасля ў час працэдур не было ніводнага піску.

«Як жа гэта можа быць? — спытаеце вы. — Усе дзеці баяцца паходу да стаматалага як агню». А вось як. Спачатку нас адвялі ў дзіцячы пакойчык са столікам, дзе можна было пагуляць з кубікамі і памалываць. Ну і калі сыноч захапіўся, ціхенька і незаўважна «падкралася» dokтара у каляровай шапачцы, прысела і пачала знаёміцца з ім:
— Як цябе завуць?
— Альгерд.
— О, такое імя — я адразу ўяўляю каня і на ім рыцар!.. Ты любіш салодкае?
— Так.
— А ты ведаеш, што і мікробы любяць салодкае?

— Не.
— А ты калі-небудзь лячыў зубкі?
— Не.
— Ну, тады пойдзем, я табе пакажу нешта цікавае.
Заходзім мы ў вялікі пакой, і нам адразу паказваюць макет зубак: вось яны якія, а вось як іх чысціць.
— Паспрабуй.
Альгердзік старанна паўтарае ўсе рухі.
— А цяпер глядзі: на зубках чорныя кропкі і дзірачкі — гэта карысь. А каб яго прагнаць, нам патрэбна «вітамінка». Выбірай, якога колеру ты хочаш?
— Сіняга.
— Вось табе сіняга.
І бярэ адзін штучны зубік-пробнік і робіць дзірачку на ім, а пасля наклеівае «вітамінку».
— Ну, а цяпер сядай у крэсла і глядзі, якія тут у нас інструменты цікавыя.
Паказвае шчотачку спярша адну, пасля другую:

— Вось гэтым будзем праганяць мікробаў. Ты згодны?
— Так.
І адбываецца гэты самы чуд — дзіця не варухнецца і ціхенька, паслухмяна сядзіць. Я з усмешкай сяджу непадалёк і сама сабе захапляюся працэсам.
Праўда, і часу заняло ўсё ледзь не гадзіну. Але які далікатны падыход! Без крыку і слёз. Галоўнае — настроіць дзіця, стварыць спакойную атмасферу. А ў канцы ад мяккага коціка сюрпрыз — набор крэйды. Сын быў у захапленні. І з нецяярпеннем чакае, калі мы зноў пойдзем да зубной чараўніцы.

Мама Святлана ТОЎСЦІК, г. Мінск.

ХАТНЯЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

ПАКАШТУЙЦЕ!

Ячная каша па-закарпацку

Той, хто не любіць ячную кашу, проста не ўмее яе смачна гатаваць
Спатрэбіцца: фасоля (можна ўзяць і белую, і чырвоную) — 100 г; ячныя крупы — 200 г; ялавічына — 300 г; морква — 1 шт.; цыбулю рэпчатая — 1 шт.; смятана — 2 ст. л.; таматны соус — 1 ст. л.; зяленіва — 1 пучок; перац чылі — 1 ч. л.; алей — 3 ст. л.; перац чорны; соль — на смак.

Ячныя крупы і фасолю прамыць і замачыць у халоднай вадзе на дзве гадзіны. У каstrулі на алеі прытушыць ялавічыну, парэзаную буйнымі кавалачкамі з дабаўленнем чылі, солі і перцу. Ладаць цыбулю, моркву, патушыць да празрыстасці цыбулі. Дадаць таматны соус і патушыць пару хвілін. Туды ж — фасолю, ячныя крупы. Усё заліць вадой, каб пакрывала змесціва. Тушыць на слабым агні гадзіну. Заправіць смятанай і патушыць яшчэ 20 хвілін. Дадаць зяленіва.

КАРЫСНЫЯ ПАРАДЫ

Чым замяніць яйкі ў цесце

Бананы могуць замяніць яйкі ў цесце для печыва або пірага. Палова банана раўнацэнная аднаму яйку.

Што рабіць з надтрэснутым яйкам

Бітае яйка можна выратаваць: прыгатаваць яго на паравой лазні і выкарыстоўваць для салата і бутэрбродаў!

Каб малако хутчэй закіпела

Малако закіпіць хутчэй, калі дадаць у яго дробку цукру.

Як выратаваць падсохлы лімон

Лімон, які пачынае падсыхаць, можна лёгка вярнуць да жыцця: змясціце яго ў талерку з вадой на пару гадзін.

МАЙСТАР-КЛАС

Паходны стол-чамадан

Вось што нам спатрэбіцца:

Скручваем корпус нашага «чамадана», папярэдне засвідраваўшы адтуліну, каб не раслаіць дрэва! І трохі паглыбляем вялікім свердзелам, каб капялюшык шруба схаваўся.

Сабраўшы корпус з двух палоў, прыкручваем пятлю. Важна рабіць гэта, калі часткі ляжаць на роўнай паверхні. Цяпер ножкі. Свідруем адтуліну ў ножцы і ў стальніцы. І пажадана адразу перанумараваць ножку з месцам на стальніцы, каб потым не падбіраць. Правяраем, як закручваюцца балты.

Для больш доўгага выкарыстання, усю канструкцыю пажадана апрацаваць ахоўным складам. Цяпер усё збіраем і ўсталёўваем зашчэпкі і ручку.

ЦЯПЕР ДЗЕЦІ НЕ ГУЛЯЮЦЬ, А ВУЧАЦА. ЯНЫ ЎСЁ ВУЧАЦА, ВУЧАЦА І НИКОЛІ НЕ ПАЧНУЦЬ ЖЫЦЬ (А. Грын).

Адказная за выпуск Надзея ДРЫНДРОЖЫК.

ДАРОГА ЖЫШЦЯ

Прайшло пяць месяцаў з таго моманту, калі быў парушаны рух на аўтадарозе праз Прыпяць. Важная дарога, якая злучала Тураўскае Палессе, а таксама іншыя палескія раёны — Столінскі і Лельчыцкі — з цэнтральнай вобласцю, часова была закрыта. Спачатку трэшчына ў мосце, а затым і прагіб у цэнтры жалезабетоннай канструкцыі стварылі аварыйную сітуацыю. Неадкладна пачалася наводка пантоннага моста і пракладка дамбраванай дарогі па балотах і прыпяцкіх поймах. У дадатак стаў хадзіць паром для вялікагрузных аўто.

Цяпер аўтамабільны рух працуе без збоўў, хіба, калі праходзяць баржы з каменем і рачныя экскаватары, пантонны мост часова разводзяць.

А калі аварыйнага аб'екта перасыпаюць цячэнне і рэчышча ракі адводзяць на яго ранейшае — як было гэта трыццаць гадоў таму — месца калі вёскі Чэрнічы. Ідзе дэмантаж пралётаў паміж асноўнымі апорамі моста. Летам пачнецца самы складаны і адказны момант — яго рэканструкцыя.

Анатоль КЛЯШЧУК,
фота аўтара.

Мінск — Жыткавічы —
Тураў.

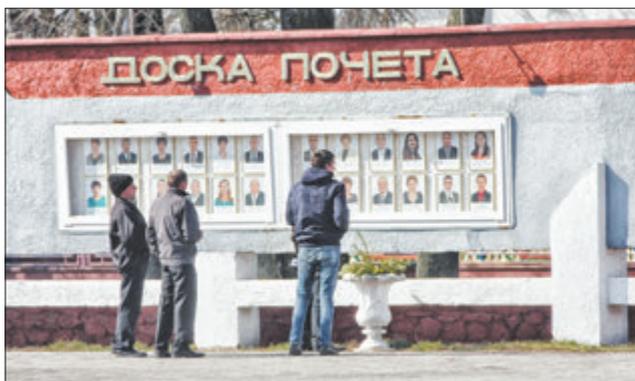
Больш здымкаў
глядзіце на сайце
www.zviazda.by

«...ЖОНАК ТРЭБА ВЫБІРАЦЬ НЕ ПА ІНТЭРНЭТУ!»

Што было — было: на адным прадпрыемстве ў чаканні высокіх гасцей начальства ўсіх перадавікоў сабрала, загадала фотакарткі прынесці — на Дошку гонару, прычым заўтра ж...

Асобныя з жанчын тут жа пабеглі прыбірацца, фарбавацца і здымацца, асобныя з ветэранаў селі гартаць сямейныя альбомы, каб там адшукаць партрэты... Нешта годнае — не ў альбоме, дык у сваіх мабільныхках — спадзяваліся знайсці і трое хлопцоў. Увесь вечар шукалі і, як потым прызналіся, нічога не знайшлі, бо на фотакартках яны то з чаркамі, то з цыгаркамі, то з дзяўчатамі. Вось і пасталі яны ля гатовай дошкі — разглядаюць партрэты іншых, а можа...

Адкуль і вечная варожасць — у іншых. А вось гэты жаніх, падобна, абачлівы, ён, відаць, Маруа чытаў і ведае, прынамсі, што шлюб — гэта збудаванне, якое (прабачце за таўталогію) дабудоўваецца кожны дзень, і што на гэтым «аб'екце» (як, зрэшты, і на іншых...) ёсць і свае няўмекі-гультаі, і сапраўдныя рупліўцы, вартыя (на думку спадарыні Чыгрынавай) шчырай пашаны:

Каб на дошцы
«павісець»,
Трэба пастарацца:
Часам — шчыра
папацець,
Часам... паўгінацца.
Бо справа гэтага варта,
бо (на думку спадарыні Ніны Бурко з Бярэзіншчыны):

Хто разумны, працавіты,
Той і лаўрамі увіты:
Даяры і дактары,
Стяляры і песняры,
Кухары, аратыя
Працаю багатыя.
Ім — пашана
і прызнанне,
Як спартсменам
у Пхёнчхане.

Яны, гэтыя спартсмены, і сапраўды вялікія малыцы — моцныя духам, упартыя ў дасягненні мэты, працавітыя... Пра такіх радкі спадарыні Іны Алісевич з Уздзеншчыны:

Што, малойчыкі,
здранцвелі?
Й вы на Дошку
захацелі?
Той Алімп, хоць
і мясцовы,
Не прымае выпадковых:
На халяву —
не ўзяцець,
Трэба добра папацець...
Дык смялей за працу,
хлопцы:
Мёд збіраецца
па дробцы.

Той жа заклік да працы, да дзеяння і ў радках

спадарыні Наталлі Шкут з в. Прудок, што на Светлагоршчыне. На адрас малойцаў яна піша:

До «таўчыся»,
нібы мошкі,
Вам ля ганаровай
дошкі...
«Узяцець» туды
ахвота?
Дык спярша — бывай
лянота.

Лёгка гэта сказаць, а вось развітацца...

Ва ўсякім разе, спадар Віктар Сабалеўскі з Узды, уявіўшы партрэты (а пад імі прозвішчы, месцы працы, пасады...), піша:

Доктар тут і трактарыст,
Токар, пекар і артыст...
«Мне б сюды!» —
Антосік кажа,
Дармаед з вялікім
стажам.

Але ж нават ён, вось такі — на думку спадарыні Гудачковай — ведае:

Хто на дошцы,
Той у трэндзе —
Гэткага традыцыя:
Лепш на ёй быць,
Чым на стэндзе...
Росшуку з міліцыяй.

Стэндаў такіх у краіне і сапраўды шмат, трапіць на іх як плюнуць. А вось з Дошкі гонару (лічыць спадар Сабалеўскі) такія нумары не праходзяць:

— Плошча тут зусім
малая, —
Разважаюць хлопцы
ўслых, —
На ёй месца не хапае
Сама меней для траіх.

Што несправядліва, бо (спадарыня Гудачкова іх размову падслухала):

Шчыравалі мы на дзіва,
Але ж месца не хапіла.

Ні ім, ні, дарэчы, яшчэ дзвюм асобам. Пра першую радкі ўсё той жа спадарыні Гудачковай:

Чуў не раз Кузьма
ад Томкі,

Што няма ёй роўнай
жонкі!
Правяраць пайшоў
Кузьма:
Сярод лепшых, бач...
няма!

Пра другога з адсутных карціна алеем, як той казаў, ад спадарыні Алісевич:

Біў сябе Ігнась у грудзі:
— Паважаюць мяне
людзі!
Гаспадар здалёк відзён:
Ганарыцца мной раён...
Перабіў Ігната Грышка:
— Каўтануў ты,
мабыць, лішку?

Тваё фота тут бывала?...
Што Ігнась?
Ды ўцёк удала.

Як (паводле спадара Сабалеўскага) і... кіраўнік прадпрыемства, дзе працуюць гэтыя хлопцы. Ва ўсякім разе, яны паміж сабой гавораць:

— На заводзе
наш дырэктар
Зараз вельмі радкі
госць.

Паглядзім хоць
на партрэце:
Тут напісана, што ёсць...

Значыць, трэба верыць таму, што напісана, і шчыраваць далей? Ці прыгадаць, што рыба гніе з галавы — з усімі адсюль высновамі?..

Наяўнасць адной з іх (што «хвост» не лепшы) канстатуе спадарыня Чыгрынава, якая ля той самай дошкі «пачула»:

— Гіне, валицца ўсё
з рук,
Цэкі апусцелі...
Мы, браткі, падсеклі сук,
На якім сядзелі:
Што ламалі,
што ўкралі —
Быў такі замах?!
Не сваё —
не шкадавалі,
Вось заводу й крах.

Сумна, балюча, але ж як ёсць, так ёсць (месцамі): з песні слова не выкінеш. А тым больш — з праўдзівай, складзенай, у прыват-

насці, сужэнцамі Астроўскімі з Мінска:

У краіне
й не калісьці
Дошкі ГОНАРУ вяліся.
А цяпер каторы год
Замест гонару —
«почет».

Пэўна гэта нездарма,
Можа... гонару няма?

Не ў традыцыях рубрыкі завяршаць агляд вось такімі сумнымі радкамі, але ж хочацца, каб менавіта над імі ды разам мы хоць трохі падумалі і, магчыма, зрабілі пэўныя высновы. Як і рэдакцыйнае журы, падводзячы вынікі.

Такім чынам, на папярэднім конкурсным здымку (гл. нумар «Звязды» за 21 сакавіка г. г.) былі дзве прыгажуні: жывая, з веласіпедам, у чырвонай куртачцы, і скульптурная — у выглядзе русалкі.

Найлепшыя радкі пра іх, на думку вялікага чытацкага журы, склалі спадарыні Галіна Пятроўская са Смаргоншчыны, Любоў Чыгрынава з Мінска, спадары Валерыя Гаўрыш з Чавусаў, Іван Сіманёнак з Пастаў, Мікалай Старых з Гомеля, Віктар Сабалеўскі з Узды, сужэнцы Астроўскія з Мінска і Аляксандр Матошка з Расонаў...

З гэтым, апошнім, меркаваннем, пагадзілася і журы маленькае, рэдакцыйнае. Адпаведна прыз у выглядзе падпіскі на дарагую сэрцам «родную газету на роднай мове» накіроўваецца ў Расоны.

Вы хочаце, каб «Звязда» прыходзіла і да вас? Тады, калі ласка, уважліва паглядзіце на ніжні здымак, прыдумайце адзін альбо некалькі дасціпных кароткіх (не больш за восем радкоў) падпісаў і дашліце ў рэдакцыю. Шанс на выйгрыш ёсць у кожнага. Хто не спрабуе (перафразуючы), той не выйграе!

Валянціна ДОЎНАР.
Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

Острошицкий сельский исполнительный комитет (организатор аукциона) извещает о проведении 18 июня 2018 года открытого аукциона по продаже земельных участков в частную собственность граждан Республики Беларусь для строительства и обслуживания многоквартирных жилых домов

№ лота	Адрес земельного участка, кадастровый номер	Площадь (га)	Ограничения в использовании, инфраструктура	Начальная цена (бел. руб.)	Размер задатка (бел. руб.)	Расходы по изготовлению документации (бел. руб.)
1	д. Чуденичи, ул. Бэзовая, 5 кадастровый номер 623286308101000485	0,1198	Новый район индивидуальной застройки. Сети в стадии проектирования.	9 000,00	900,00	1779,02
2	д. Чуденичи, ул. Бэзовая, 11 кадастровый номер 623286308101000486	0,1180	Новый район индивидуальной застройки. Сети в стадии проектирования.	9 000,00	900,00	1779,02

Дата, время и место проведения аукциона: 18 июня 2018 в 10.00 по адресу: Логойский район, аг. Острошицы, ул. Центральная, д. 8, Острошицкий сельский исполнительный комитет.

Прием документов, ознакомление с участком и документацией: ежедневно с 8.00 до 17.00 (кроме субботы и воскресенья) по 12.06.2018 включительно; к заявлению прилагается квитанция об оплате задатка и копия личного паспорта.

Задаток перечисляется на расчетный счет ВУ37АКВВ36006191411050000000 в ОАО «АСБ Беларусбанк», БИК АКВВВУ2Х, УНН 600537220, код платежа — 04901, получатель — Острошицкий сельский исполнительный комитет.

Условия: победитель аукциона обязан в течение 10 рабочих дней после подписания протокола о результатах проведения аукциона внести плату за земельный участок и возместить расходы, связанные с организацией и проведением аукциона.

Контакт. тел.: (8 01774) 57 6 21, 57 6 35, 57 6 36; (+375 29) 366 76 48

Анастасія МАЗГО:

«Мяне з дзяцінства прывучылі да перамог»

У гандбольнага «БНТУ-БелАЗ» — адзін з самых паспяховых сезонаў

Пасля двухгадовага перапынку клуб вярнуў сабе званне чэмпіёна краіны, абыграўшы прынцыповага саперніка «Гомель». У розыгрышы Кубка ЕГФ усяго два мячы аддзяліла сталічных гандбалістак ад групавога раўнда, наперадзе толькі Кубак Беларусі, які стартуе ў Мінску ўжо заўтра. Вынікі сезона падводзіць адна з лідараў БНТУ-БелАЗ і зборнай Беларусі паўсярэдняя Анастасія Мазго. Спартсменка расказала пра тое, чаму многія не верылі ў іх каманду, наколькі складана дзяўчыне займацца такім кантактным відам спорту, як гандбол, і чаму Анастасія пакуль не спяшаецца пераязджаць у замежны клуб.

— Гэты сезон быў удалы для нашай каманды з самага пачатку. Паспяхова выступалі ў Кубку ЕГФ, атрымалі вельмі добрую гульнявую практыку, што дапамагло ў далейшым у гульнях з «Гомелем». Што датычыцца гэтага саперніка ў нацыянальным чэмпіянаце, то кожная гульня давалася нам вельмі цяжка. Сур'ёзна настроіваліся, падыходзілі да гэтых паядынкаў вельмі адказна. Канец сезона таксама прайшлі ўпэўнена, выйгралі чэмпіянат з адчуваннем, што так яно і мусіла быць, нават эмоцый асаблівых не адчулі. За апошнія два гады мы ўжо забыліся, што такое быць найлепшымі, таму хацелася вярнуць кубак і медалі ў Мінск.

— **Наша нацыянальная зборная працягвае адбор на чэмпіянат Еўропы. Шанцы яшчэ ёсць?**

— Вядома, у нас наперадзе яшчэ дзве гульні з камандамі Венгрыі і Галандыі. З першымі будзе прасцей, але нялёгка. З галандкамі цяжэй, хоць шанцы ўсё роўна ёсць заўсёды. Беларуская зборная з 2008 года не ўдзельнічала ў чэмпіянатах свету і Еўропы, балельшчыкі, напэўна, недзе згубілі ў нас веру. Пры жараб'ёўцы мы пастаянна знаходзімся ў ніжэйшым кошыку, а значыць, атрымліваем моцныя каманды ў сапернікі, таму змагацца, праўда, складана. Я мару пабываць з нашай зборнай на топ-турнірах,

чыць — прынцыповыя сапернікі. Як знаходзіце агульную мову, калі гуляеце ў адной камандзе?

— У нас з дзяўчатамі з «Гомеля» вельмі добрыя адносіны, мы прыязджаем у зборную і забываемся пра ўсё, што датычылася нашага супрацьстаяння ў клубах. Ніколі не было ніякіх канфліктаў, наадварот, можам яшчэ пажартаваць адна з адной. Ды і Томаж Чатар, які кіруе «Гомелем» і зборнай, заўсёды паводзіць сябе вельмі кваліфікавана, у яго няма падзелу гульцоў і ніякіх сімпатый.

— **Многія спартсмены ў вашым узросце пазіраюць у бок Еўропы. Пакуль не збіраецца атрымліваць легіянерскі вопыт?**

— У мяне ўжо былі прапановы з замежных клубаў, і я думала аб пераездзе, але раней па правілах гульцу нельга было з'язджаць да 23 гадоў. Цяпер ужо я свабодная, але мяняць клуб не хачу. У першую чаргу з-за таго, што мой малады чалавек — таксама гандбаліст, гуляе ў Беларусі, не хочацца, каб нас падзялялі тысячы кіламетраў. Да таго ж мне ўсё падабаецца ў БНТУ, усё задавальняе. Ды і, ведаеце, не так проста на легіянерскім хлебце, там пастаянна трэба адстойваць сваё права на месца ў складзе. Іншая краіна, мова. Адзінае, з-за чаго хацелася б паспрабаваць сябе за мяжой, — гэта з-за таго, што там больш гульняў, больш цікавыя чэмпіянаты.

— **Гандбол — не жаночы від спорту?**

— Так, пра гэта шмат хто кажа, асабліва мужчыны, нават мой хлопец. Але ён не супраць таго, што я гуляю, бо мы пазнаёміліся ў гэтай

сферы, гандбол нас зблізіў. Жа-ночая і мужчынская гульня — гэта розныя рэчы, розная хуткасць, рух. Вельмі кантакты від спорту, тут трэба быць з характарам, не баяцца болю, быць гатовым чымсьці ахвяраваць.

— **Паміж дзяўчатамі на пляцоўцы могуць быць сутычкі?**

— Вядома, хтосьці кагосьці жорстка сустрэў, гэта выклікае злосць, і ўзнікае канфлікт. Асабліва перад важнымі матчами з-за таго, што ўсе хвалююцца, агрэсіі больш. Але да боек, як у хакеі, у нас не даходзіць.

— **Вы гуляеце пад кіраўніцтвам алімпійскага чэмпіёна Канстанціна Шараварава. Як яму ўдаецца кіраваць жаночым калектывам?**

— Ён кажа, што ніколі не пасталее, таму што заўсёды знаходзіцца сярод руж (смяецца). Канстанцін Рыгоравіч вельмі добры трэнер, ён да ўсяго ставіцца з разуменнем, заўсёды падтрымае, спакойна растлумачыць памылкі, але ніколі няма крыку, абраз, як часта бывае ў спорце.

«Вельмі кантактны від спорту, тут трэба быць з характарам, не баяцца болю, быць гатовым чымсьці ахвяраваць».

— **Ад чаго можаце заплакаць?**

— Я цяжка перажываю паражэнні, таму магу заплакаць ад крыўды. Але наогул, калі шчыра, я сентыментальны чалавек, вось будзе дзяўчына стаяць плакаць і прасіць грошы, я магу побач стаць і заплакаць, таму што мне будзе яе так шкада. Магу заплакаць і ад радасці, але дзе трэба слёзы стрымаю.

На пляцоўцы я вельмі эмацыянальны гулец, не люблю прайграваць таму што, калі прыйшла з вучылішча алімпійскага рэзерву ў каманду БНТУ, трапіла ў клуб чэмпіёнаў, мяне з дзяцінства прывучылі да перамог. Калі не заб'ю гол, раззлююся на сябе, пайду на вароты і кіну яшчэ раз, не заб'ю з другога разу, з трэцяга заб'ю дакладна, але не сяду на лаву і не апушчу рукі.

— **Такая стараннасць з самага дзяцінства?**

— Напэўна. Мама ў мяне займалася прафесійна танцамі, тата

таксама досыць спартыўны. А я трапіла ў гандбол па звычайнай схеме, у 4 класе ў школу прыйшоў трэнер, запрасіў на трэніроўку, я з задавальненнем згадзілася. Мне і да гэтага бацькі казалі пра гандбол, я ж з Лепеля, а там ён вельмі развіты, нароўні з дзюдо. Дарэчы, на шчасце, барацьба абышла мяне бокам, занадта жорсткі від спорту.

Адразу на трэніроўку прыйшло чалавек 30, на другія заняткі ўдвай менш, у выніку засталася чалавек 10. У мяне наогул было насычанае жыццё, я займалася ўсім, акрамя вучобы. Заканчваліся ўрокі, ішла на валеібол, вярталася дадому, ставіла рэчы, каб бегчы на гандбол, і потым, нават не пераадзяваючыся, бегла на баскетбол. Мама пыталася: урокі зрабіла? Я казала — так. Былі нават танцы, але з гнуткасцю ў мяне не вельмі. Пазней яны адпалі самі сабой, таму што супадалі па часе з гандболам.

У класе 6-м мама прапанавала вызначыцца — вучоба ці спорт, выбар быў відавочны. З тых часоў толькі часам правярала дзённік.

— **А з гульнявой пазіцыяй вы значыліся адразу?**

— Не, спачатку я наогул была варатаром, але мне заўсёды хацелася ў полі гуляць. Таму першы тайм я стаяла на варотах, а другі — гуляла ў полі. І, дарэчы, адзін раз нават была найлепшым варатаром вобласці.

— **У асноўны склад БНТУ-БелАЗ вы трапілі ў даволі маладым узросце.**

— Праз год вучобы ў вучылішчы алімпійскага рэзерву. Як цяпер памятаю першы матч, у якім я выйшла на пляцоўку, — гульня з «Аркатронам» у зале на Філімонава. Я сяджу на лаўцы запасных, застаецца тры хвіліны да канца гульні, і мне кажуць: «Мазго, ідзі!» У мяне перад вачыма ўсё расплылося, куды бегчы? Мяч гэты ляціць, не відаць нічога, страшна. Абыграла саперніцу, зрабіла, мне здаецца, крокаў сем (у гандболе больш за тры крокі лічыцца прабежкай), мне свіснулі прабежку, але я ўсё роўна кінула па варотах. Гэта, напэўна, было вельмі смешна збоку.

Спачатку я была толькі другім, а то і трэцім нумарам на сваёй пазіцыі, але з часам усё змянілася.

Залатыя прызёры чэмпіянату Беларусі.

— **У Кубку ЕГФ здавалася, што каманда магла дасягнуць большага.**

— Наогул, у нас чамусьці заўсёды не вельмі вераць. І цяпер, перад стартаў, чулі, маўляў, паедуць у Чэхію і адразу вылецяць, а мы абыгралі пражскую «Славію» і прайшлі далей. Тая ж гісторыя была з сапернікам у другім раўндзе, нарвежскім «Тэртнесам». Калі мы прайшлі і іх, то гаварыць сталі ўжо па-іншаму. Гэта дадало нам упэўненасці. Наогул, я лічу, што на еўраарэне мы выступілі сёлета годна. Для нашай каманды гэта найлепшы ў гісторыі сезон.

дзяўчаты кажуць, што там незабыўная асабліва атмасфера.

— **Шмат хто кажа, што выступленні за клуб і зборную краіны выклікаюць розныя эмоцыі.**

— Сапраўды так, па сутнасці, ты заўсёды выходзіш і проста робіш сваю справу, але пачуцці ўсё роўна розныя. У гульнях за зборную на гульцу больш адказнасці, я чамусьці не магу адчуваць сябе так жа ўпэўнена, як у клубе. Нават сама ў сабе разабрацца пакуль не магу, чаму адбываецца менавіта так.

— **Асноўны касцяк зборнай — гульцы БНТУ і «Гомеля», гэта зна-**

■ Хакей

Дацкі Капенгаген стаў для нас вельмі сумным, сёлетняе планетарнае першынство адзначылася, як самае няўдалае за апошнія гады, калі не сказаць — у гісторыі. З сямі паядынкаў беларусы пацярпелі сем паражэнняў і закінулі толькі 8 шайбаў, прапусціўшы пры гэтым 36.

Сем хакеістаў зборнай так і не змаглі адкрыць бамбардзірскі лік на турніры. Ніводнага выніковага бала не набралі Артур Гаўрус, Крысціян Хенкель, Яўген Лісавец, Арцём Дзямякоў, Арцём Кіслы, Мікіта Усціненка і Уладзімір Дзянісаў.

Нагадаем, пасля паражэння ад расіян пасаду галоўнага трэнера зборнай пакінуў Дэйв Льюіс, выконваючым абавязкі галоўкама нацыянальнай каманды быў прызначаны Сяргей Пушкоў, але і гэтая экстранная замена на трэнерскай пасадзе не змагла ўзбадэрыць каманду і змяніць гульню зборнай. Мы

прайгравалі і грандам, і сярэднякам, і камандзе, здавалася б, роўнай па сілах. З нулём ачкоў зборная Беларусі займае на чэмпіянаце свету — 2018 15-е месца, у абноўленым рэйтынгу ІХФ, які будзе сфарміраваны пасля заканчэння турніру ў Даніі, наша каманда апусціцца на тры пазіцыі і з 11-га месца перамясціцца на 14-е, вышэй за нас паднімуцца Францыя, Латвія і Данія.

Налета беларусы выступяць у дывізіёне I групы А, нашымі сапернікамі стануць каманды Казахстана, Венгрыі, Славеніі, Літвы і Рэспублікі Карэя.

В. а. галоўнага трэнера зборнай Беларусі Сяргей Пушкоў:

— *Пра якую можна казаць ацэнку, калі задача не выканана? Каманда пакідае элітны дывізіён. На гэтым чэмпіянаце свету, дзе гуляюць найлепшыя выканаўцы сусветнага хакея, не супастаўныя з нашым чэмпіянатам хуткасці. Мы саступілі ў стварэнні і рэалізацыі момантаў. Было відаць, што і мінскае «Дынама» на працягу ўсяго сезона выступала не так добра. Усё ж такі асноўныя гульцы — хакеісты мінскага клуба. Шкада, што не ўсе прыехалі ў нацыянальную каманду, у гэтым выпадку яна выглядала б нашмат мацнейшай. Трэба час, каб усё прааналізаваць.*

Варатар зборнай Беларусі Віталь ТРУС:

— *Не ведаю, што і сказаць. Усе згулялі на гэтым чэмпіянаце дрэнна.*

Нападаючы зборнай Беларусі Ягор ШАРАНГОВІЧ:

— *У апошнім матчы забілі чатыры галы, як за ўвесь чэмпіянат. Большасць два разы рэалізавалі і ў роўных складах два добрыя галы забілі. Вось гэтага нам на працягу ўсяго чэмпіянату не хапала. Хацелася выйграць хоць апошні матч. Пакідаем чэмпіянат з не вельмі добрымі пачуццямі, таму што пакідаем і элітны дывізіён. Няма пазітыву наогул. Але спадзяемся хутка вярнуцца.*

Вызначыліся ўсе чвэрцьфіналісты чэмпіянату свету. За выхад у медаль-

ны раўнд Расія памагаецца Чвэрцьфіналы пройдуць у з Канадай, ЗША — з Чэхіяй, Капенгагене і Хернінгу сёння, 17 мая

Матэрыялы падрыхтавала Дар'я ЛАБАЖЭВІЧ.

■ На экранах

МСЦІЎЦЫ ЗАКЛІКАЮЦЬ САРТАВАЦЬ СМЕЦЦЕ

Новы блокбастар студыі «Марвел» базуецца на актуальных экалагічных страхах

Кажучы словамі самога доктара Стрэнджа, аднаго з галоўных герояў Кінематографічнага сусвету Марвел, гэта так ці інакш здарылася б. Масавы кінематограф дасягнуў найвышэйшага ўзроўню падладжвання пад кліпавае мысленне аўдыторыі, што сёння беспрэцэдэнтна дамінуе, і паказаў на вялікім экране свой у гэтым плане «шэдэўр» — фільм «Мсціўцы: вайна бясконцасці». Карціна б'е рэкорды пракату, называецца найлепшым прадактам студыі «Марвел», апісваецца ў станючых рэцэнзіях, але не дае пазбаўца ад думкі, што кіно яшчэ ніколі не было настолькі дзёрзкай маніпуляцыяй глядацкімі чаканнямі на шкоду мастацтва.

Студыя «Марвел» вырашыла задзейнічаць рэкордную колькасць са сваёй калекцыі звышнатуральных, папулярных і любімых публікай персанажаў, каб уключыць іх у найважнейшую барацьбу супраць Танаса. Калі раней Мсціўцы збіраліся, каб абараніць Зямлю, то цяпер найвялікшая, ні з чым непараўнальная пагроза навісла над усім Сусветам.

Аўтары зрабілі стаўку на ўдарную колькасць вядомых персанажаў і на яшчэ большую — галівудскіх зорак. З вялікай верагоднасцю глядац знойдзе на экране аднаго са сваіх любімых акцёраў, — для гэтага тут Бенядзікт Кэмпбэрэтч, Гвінет Пэлтрау, Марк Руфала, Скарлет Ёхансан, Роберт Даўні-малодшы і іншыя вядомыя твары. Таму дамога сюжэта патрабаванні невялікія — не вымагаючы вялікай дасканаласці, ён даволі проста развівае вечны шаблон пра добрых супергерояў, якія абараняюць чалавецтва (у альбо нават усе народы Сусвету) ад навіслай пагрозы.

Але што цікава, гэтым разам сутнасць канфлікту заключаецца не ў самім супрацьстаянні добра і зла ці распаўсюджаным матыве жадання ўлады. Карціна, хай і праз адмоўнага персанажа, затое праз стрыжань усяго сюжэта транслюе актуальную сёння заклапочанасць экалагіяй планеты. У фільме «Мсціўцы: вайна бясконцасці» суперзлодзей мае сваё бачанне раўнавагі: па яго меркаванні, на пэўных планетах часам трэба здзяйсняць генацыд, каб пазбегнуць знішчэння рэсурсаў, якое таксама прыводзіць да вымірання. Такім чынам Танас, як думае ён, клапаціцца пра баланс Сусвету. Натуральна,

у гэтай матывацыі адгукаюцца распаўсюджаныя ў рэальным свеце страхі за планету, толькі развіваюцца яны ў даволі радыкальным кірунку.

Глядач аказваецца ў сканструяваным далёкім будучым, якое ўвабрала ў сябе найярчэйшыя мары пра адкрыццё космасу, дзе людзі могуць пачуваць сябе гэтаксама спакойна, як сёння вандруючы па Еўропе. Дзе ёсць разумныя яноты. Дзе супергероі выжываюць у нечалавечых умовах. Дзе старажытныя матывы суседнічаюць з новымі тэхналогіямі.

Дзіўныя планеты, істоты, вынаходкі — карціна «Мсціўцы: вайна бясконцасці» быццам увабрала ў сябе ўсе папулярныя візуальныя ўяўленні пра фантастычны/фэнтэзііны свет. «Зорныя войны» з іх абжываннем неведомых планет ці «Уладар пярэсценкаў» з матывам некалькіх арэфактаў, якія могуць даць бясконцую сілу. У «Мсціўцах» гэта шэсць камянёў, што ўтварыліся ад выбуху падчас стварэння Сусвету. Танас мае на мэце сабраць іх усе, каб атрымаць неабмежаваную ўладу і магчыма знішчаць народы шчаўчком пальцаў.

Прадказальна ў фільме ёсць вялікая колькасць нязгодных з пазіцыяй і намерамі Танаса, сярод якіх — Мсціўцы. На

экране толькі і паспяваюць змяняцца галівудскія зоркі і запаралеленыя гісторыі з героямі, што супрацьстаяць злодзею. «Мсціўцы: вайна бясконцасці» увабралі ў сябе настолькі шмат сюжэтаў, аб'ядналі супраць Танаса такую вялікую колькасць топовых персанажаў, што фільм не паспявае стаць уласна фільмам. Марвел пацвярджае сваю «коміксавую» прыроду, карціна становіцца такім жа наборам

малюнкаў, сэнс якіх толькі ў колькасці — такім чынам можна ўявіць магутнасць пагрозы, дзеля супрацьстаяння якой на экране ўвесь час пачынаюць падрыхтоўку ўсё новыя сілы. Пры гэтым фільм не мае часу крануць эмацыянальна, бо героі, што ахвяруюць сваімі блізкімі, так і застаюцца для глядача чужымі.

Трансляваць нешта нешаблоннае ў новага марвелаўскага фільма таксама не атрымліваецца (а такой задачы, пэўна, і не стаяла, бо навошта, калі студыя цудоўна жыве за кошт сваіх клішэ). Затое ў канфлікце паміж грамадскімі і прыватнымі інтарэсамі фільм яўна дэманструе пераможца. Танас ахвяруе сваім любімым чалавекам дзеля атрымання чарговага каменя, а Мсціўцы звычайна сентыментальна аддаюць перавагу ўласным пачуццям. Танас у выніку перамагае. Можна чакаць наступнага фільма, дзе ўсё вернецца ў звычайнае рэчышча, але «Мсціўцы: вайна бясконцасці» яўна шануе грамадскія інтарэсы больш за асабістыя (а індывідуалізм можна назваць яшчэ адной актуальнай тэмай).

У выніку найгалоўнейшы блокбастар свету, які ўжо некалькі тыдняў абмяркоўвае ўвесь свет, арыентаваны на глядацкія інтарэсы, няўдалы як фільм, комікс-міксаў, перадае заклапочанасць станам планеты і заклікае да ахвяр на карысць грамадскіх інтарэсаў. І добра, калі гэта значыць проста сартаваць смецце, а не ратаваць Сусвет даной страты блізкіх.

Цудоўна, што некаторыя дылемы застаюцца толькі ў кіно.

Ірэна КАЦЯЛОВІЧ

СЁННЯ

Сонца

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск —	5.04	21.09	16.05
Віцебск —	4.47	21.05	16.18
Магілёў —	4.54	20.59	16.05
Гомель —	4.58	20.48	15.50
Гродна —	5.21	21.23	16.02
Брэст —	5.28	21.16	15.48

Месяц

Маладзік 15 мая.
Месяц у сузор'і Блізнят.

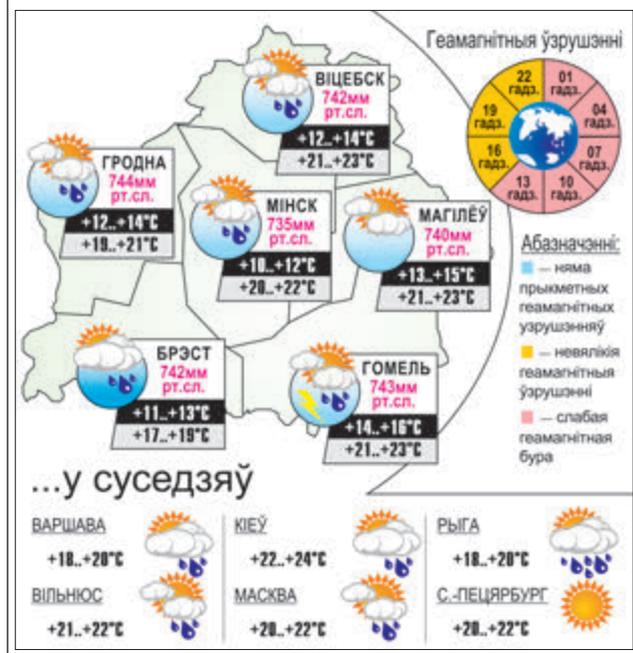
Імяніны

Пр. УШЭСЦЕ. Пелагеі, Кірылы, Мікіты, К. Веранікі, Веры, Віктара, Славаміра, Фелікса.

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

ЗАЎТРА

УСМІХНЕМСЯ

— Тата, гэта Маша, яна будзе жыць з намі.
— Доўга?
— 3 гадзіну...

«Хутчэй бы ў шафу!» — думаў палюбоўнік.

Адэса, у гасцях:
— Табе пяць ці шэсць лыжачак цукру?
— Тры, але каб я бачыў.

Дзяўчынка піша п'есу.
«Дзейныя асобы: прынец, прынецса, пажылы чалавек 20 гадоў».

Псіхалаг раіць мужчыну:

— Калі ў вас з жонкай наспявае сварка, старайцеся быць вышэй за яе.
— Я і так імкнуся забрацца на шафу, доктар.

calicutina.ru

Даты	Падзеі	Людзі
17 МАЯ		
1769	год — дзень нараджэння Бенядзікта Барсука, вучонага-медыка. Выхадзец з шляхты Мінскай губерні. Пачатковую адукацыю атрымаў у Мінску. Скончыў са ступенню доктара філасофіі фізіка-матэматычны і са ступенню доктара медыцыны медыцынскі факультэт Віленскага ўніверсітэта. З 1806 года — прафесар медыцынскага факультэта Віленскага ўніверсітэта. Падрыхтаваў і вёў першы ў навуковых установах Беларусі курс судовай медыцыны. З 1806 года быў членам Віленскага таварыства лекараў. Памёр у 1808 годзе.	1923 год — нарадзіўся (вёска Бабы Пухавіцкага раёна) Яўген Канстанцінавіч Дзятлаў, заслужаны архітэктар Беларусі. Быў кіраўніком майстэрні генплана інстытута «Мінскпраект», галоўным архітэктарам Мінска. Сярод работ у Мінску: праекты дэталёвай планіроўкі жылых раёнаў Усход і Серабранка, цэнтра горада, універсама «Рыга» і рэстарана «Свіцязь». Памёр у 2003 годзе.
1845	год — нарадзіўся (вёска Вымна, цяпер у Віцебскім раёне) Мікалай Якаўлевіч Нікіфароўскі, беларускі этнограф, фалькларыст, правадзейны член Таварыства аматараў прыродазнаўства, антрапалогіі і этнаграфіі Маскоўскага ўніверсітэта (1890), Рускага геаграфічнага таварыства (1897). Працаваў настаўнікам народных вучылішча і гімназіі, выкладаў у Свіслацкай і Маладзечанскай настаўніцкіх семінарыях. Вывучаў традыцыйную матэрыяльную, сацыяльную і духоўную культуру беларусаў. Выдаў каля 20 прац па фальклору, этнаграфіі і гісторыі Віцебшчыны, якія з'яўляюцца каштоўнай крыніцай для вывучэння матэрыяльнай і духоўнай культуры беларусаў. Памёр у 1910 годзе.	1873 год — нарадзіўся Анры Барбюс (1873—1935), французскі пісьменнік і грамадскі дзеяч. Адзін з арганізатараў антыфашысцкіх кангрэсаў 1933 і 1935 гадоў. Аўтар антываенных раманаў «Агонь», «Яснасць».
		1904 год — нарадзіўся Жан Габэн (1904—1976), вядомы французскі кінаакцёр. Здымаўся ў фільмах «Уладары гэтага свету», «Божы гром», «Героі», а таксама ў папулярных фільмах у ролі камісара Мегрэ.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

Дырэктар — галоўны рэдактар СУХАРУКАЎ Павел Якаўлевіч.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: В. АНУФРЫЕВА (намеснік галоўнага рэдактара), Н. ДРЫНДРОЖЫК, Н. КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. ЛЯЎКОВІЧ (першы намеснік дырэктара), М. ЛІТВИНАЎ (намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛЯШЧУК, Н. РАСОЛЬКА, С. РАСОЛЬКА, А. СЛАНЕЎСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ ў МІНСКУ: прыёмнай — 287 19 19 (тэл./факс); аддзелаў: лісьмаў — 287 18 64, маркетынгу — 337 44 04, бухгалтэрыі: 287 18 81.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не з'яўляюцца меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй лісты. Перадруку матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

<http://www.zviazda.by>;
e-mail: info@zviazda.by,
(для зваротаў): zvarot@zviazda.by

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адрэкавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень.

Тыраж 20.008. Індэкс 63850. Зак. № 1849.

Нумар падпісаны ў 19.30

16 мая 2018 года.